

การศึกษากาตทัศน์ของนักบัญชีวิชาชีพเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะ
และวิชาชีพให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2563

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

สารนิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาจากทัศนะของนักบัญชีวิชาชีพเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะ
และวิชาชีพให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต

วันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2563

.....
นายวิษณุ มณียศ
ผู้วิจัย

.....
ภูมิพร ธรรมสถิตย์เดช,
D.B.A
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรารธนา ปุณณกิติเกษม,
Ph.D.
ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงพร อาภาศิลป์,
Ph.D.
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ
มหาวิทยาลัยมหิดล

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาสัน ทิฆมทรัพย์,
D.B.A.
กรรมการสอบสารนิพนธ์

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สำเร็จลุล่วงได้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา หากมิได้รับความอนุเคราะห์ และการสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังที่ผู้วิจัยจะขอประกาศเพื่อขอขอบคุณในกิตติกรรมประกาศนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ภูมิพร ธรรมสถิตย์เดช อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ สำหรับความกรุณาและคำชี้แนะ ตลอดจนข้อปรับปรุง อันทำให้สารนิพนธ์นี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณพี่ เพื่อน ทั้งร่วมวิชาชีพบัญชี และเกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณครอบครัว ญาติ มิตรสหายที่คอยให้กำลังใจ สนับสนุน ส่งเสริม บำรุงทั้งกาย และจิตใจอย่างตลอดการศึกษาและการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณหัวหน้าฝ่าย หัวหน้าส่วนงาน หัวหน้าทีมงาน เพื่อนร่วมงาน และน้องในทีมที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัยทำให้สามารถจัดการงานประจำได้ ไม่มีปัญหามาขัดขวางขณะศึกษาและจัดการวิจัยในครั้งนี้ จนเสร็จสมบูรณ์ได้

ขอขอบคุณคณาจารย์วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ให้ความรู้และคำชี้แนะ รวมถึงคณะเจ้าหน้าที่ประจำวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดลทุกท่านที่คอยอำนวยความสะดวก ทามตอบข้อสงสัยต่าง ๆ จนกระทั่งสามารถวิจัยลุล่วงไปได้โดยดี

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ หลักสูตรการจัดการและกลยุทธ์ และมิตรไมตรีของพี่ ๆ เพื่อน ๆ ร่วมรุ่น 21A ถึง C วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดลทุกคน ในคำแนะนำและความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่มีให้กันเสมอมา

วิษณุ มณียศ

การศึกษาจากทัศนของนักบัญชีวิชาชีพเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ ในการพัฒนาทักษะ และวิชาชีพให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

THE STUDY OF ACCOUNTING PROFESSIONAL SCENARIOS FOR STRATEGIC PLANNING IN DEVELOPING SKILLS AND PROFESSIONS TO RELATE WITH THE FUTURE CHANGES

วิชญ มณียศ 6150451

กจ.ม.

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ภูมิพร ธรรมสถิตย์เดช, D.B.A, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปรารณา ปุณณกิติเกษม, Ph.D., ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาสน์ ทิมทรัพย์, D.B.A.

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาภาพอนาคตของนักบัญชีวิชาชีพที่จะเกิดขึ้นในช่วง 15 ปี นับจากนี้ ซึ่งมีศึกษาแนวโน้ม สัญญาณ ผลกระทบต่าง ๆ ในปัจจุบัน และที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย ผ่านการใช้เครื่องมือการวิเคราะห์แนวโน้มและแนวโน้มระดับโลก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเชิงลึก เทคนิคเดลฟาย และการสร้างและวิเคราะห์ฉากทัศน์แห่งอนาคต โดยมีการสอบย้อนข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์และสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะและวิชาชีพแก่นักบัญชีวิชาชีพสำหรับอนาคตที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผลการวิจัยพบว่า แรงผลักดันสำคัญสำหรับฉากทัศน์ของนักบัญชีวิชาชีพ ประกอบด้วย ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี การเปลี่ยนแปลงด้านมาตรฐานทางการเงิน และกฎหมายที่ต้องมีการปรับตัว และการมองหาอาชีพใหม่บนพื้นฐานของความรู้ทางบัญชี กับความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียมีความซับซ้อนมากขึ้น และได้ฉากทัศน์ 4 ฉากทัศน์ คือ Adapting Life Dynamic Life Slow Life และ Escape Life โดยมีความสามารถด้านการคิดเชิงวิพากษ์และแก้ปัญหา การสื่อสารที่ชัดเจน รวมถึงการรู้รอบ ทันสมัยอยู่เสมอเป็นเรื่องจำเป็น

คำสำคัญ : ฉากทัศน์อนาคต/ นักบัญชีวิชาชีพ/ กลยุทธ์/ การพัฒนาทักษะและวิชาชีพ

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อ	ค
สารบัญตาราง	ช
สารบัญรูปภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 กรอบแนวคิด	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา	3
1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากรที่ศึกษา	3
1.4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดการมองอนาคต	6
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
2.2.1 การวิเคราะห์แนวโน้ม และแนวโน้มระดับโลก	7
2.2.2 เทคนิคเดลฟาย	8
2.2.3 ลักษณะของงานบัญชี	9
2.2.4 คุณสมบัติผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีของไทย	10
2.2.5 ฉากทัศน์แห่งอนาคต	12
2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อวิชาชีพบัญชีไทยในอนาคต	16

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5 ฉากทัศน์แห่งอนาคตของนักบัญชีวิชาชีพ	31
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	35
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย	36
3.3 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือในการเก็บข้อมูล	36
3.3.1 ความเที่ยงตรง	37
3.3.2 ความเชื่อมั่น	39
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	37
3.5 แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง	38
3.6 การนำเสนอข้อมูล	39
บทที่ 4 ผลการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล	40
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ หรือให้ความเห็น	40
4.2 การมองอนาคตต่อวิชาชีพบัญชี	43
4.2.1 การมองอนาคตต่อวิชาชีพบัญชี รอบที่ 1	43
4.2.2 การมองอนาคตต่อวิชาชีพบัญชี รอบที่ 2	53
4.2.3 สมรรถนะของนักบัญชีวิชาชีพที่จำเป็นในอนาคต	58
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	60
5.1 สรุปผลการวิจัย	60
5.2 การอภิปรายผล	61
5.3 การนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์	63
5.4 ข้อจำกัดของงานวิจัย	64
5.5 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต	65
บรรณานุกรม	66
ภาคผนวก	74
ภาคผนวก ก เอกสารอนุมัติการรับรองจริยธรรม	75

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ข แบบคำถาม	76
ประวัติผู้วิจัย	87

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	สรุปแนวโน้ม (ปัจจัย) แบ่งแยกตามการวิเคราะห์ปัจจัยด้วย STEEP Analysis	25
3.1	ค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูลตามจำนวนผู้เชี่ยวชาญ	36
4.1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ให้การสัมภาษณ์ที่ถือได้ว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในการศึกษาวิจัย	40
4.2	ปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลกระทบกับวิชาชีพบัญชีกับหมายเลขประจำปัจจัย	43
4.3	การให้ความเห็นต่อปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี	44
4.4	ค่าเฉลี่ยของผลกระทบของแต่ละปัจจัยที่มีต่อวิชาชีพบัญชี	47
4.5	ระยะเวลาที่คาดว่าแต่ละปัจจัยจะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี	50
4.6	ปัจจัยที่สำคัญสำหรับภาพอนาคตของวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะกับนักบัญชีวิชาชีพ	54
4.7	การให้ความเห็นต่อโอกาสที่จะเกิดขึ้นของปัจจัยสำคัญในช่วงเวลา 5 ปี	55
4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ % สะสมของโอกาสที่จะเกิด ของปัจจัยสำคัญในช่วง 5 ปี	55
4.9	การให้ความเห็นต่อโอกาสที่จะเกิดขึ้นของปัจจัยสำคัญในช่วงเวลา 10 ปี	56
4.10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ % สะสมของโอกาสที่จะเกิด ของปัจจัยสำคัญในช่วง 10 ปี	56

สารบัญรูปร่างภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ตัวอย่างยอดผู้ใช้งานในแอปพลิเคชันของแต่ละสถาบันการเงิน หรือองค์กรธุรกิจที่มีกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์	21
2.2	รายได้ประมาณการของการค้าอิเล็กทรอนิกส์ของไทยช่วงปี 2017 – 2023 ตามหมวดสินค้า	22
2.3	ยอดรายได้ของบริษัทบัญชีขนาดใหญ่ 4 บริษัทในสหรัฐ	22
2.4	ฉากทัศน์ของนักบัญชีในปี 2030 ตามการศึกษาของ CPA Canada	32
4.1	ระดับของผลกระทบกับความไม่แน่นอนในการเกิดขึ้นของทั้ง 25 ปีวิจัย	49
4.2	ช่วงเวลาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของผลกระทบกับความไม่แน่นอนของทั้ง 25 ปีวิจัย	51
4.3	ฉากทัศน์ของนักบัญชีวิชาชีพในช่วง 10 ถึง 15 ปี จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้	58

บทที่ 1

บทนำ

วิชาชีพบัญชีเริ่มมีมาอย่างจริงจังตั้งแต่ยุคฟื้นฟู (Renaissance) ซึ่งถือได้ว่าเป็นหนึ่งในวิชาชีพที่มีเก่าแก่และมีมานานเป็นร้อยเป็นพันปี โดยมีนักบัญชีผู้ที่ถูกทำให้เข้าใจว่าควรเป็นผู้ที่สามารถอยู่กับตัวเลขได้ มีความละเอียดรอบคอบ เป็นผู้ที่ช่างสังเกต มีความขยัน อดทน และมุ่งมั่น (พสุ เศรษฐินทร์, 2556) และกำหนดบทบาทหน้าที่ของตนเองเอาไว้ที่การวางระบบบัญชีการเงิน การบันทึกรายการบัญชี และการจัดทำงบการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด แล้วส่งข้อมูลบัญชีการเงินเหล่านั้นไปให้กับผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน (สุวรรณ หวังเจริญเดช, 2547) หรือผู้มีส่วนได้เสียนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป แต่ด้วยกาลเวลาที่ผ่านไปย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินธุรกิจและการจัดทำรายงานทางการเงิน (ประชาชาติธุรกิจ, 2560) ทำให้งานบัญชีทั้งในส่วนของงานหน้าบ้าน (Front office) และงานหลังบ้าน (Back office) ที่ข้อมูลจะมีการเชื่อมโยงกันมากขึ้น มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากขึ้น (Real time) ด้วยรายการค้าที่จะสามารถวิ่งตรงสู่ระบบบัญชีได้โดยตรง ส่งผลให้ไม่จำเป็นต้องอาศัยนักบัญชีมาบันทึกการค้าเหล่านั้นอีกต่อไป (Network Advisory Team Ltd, 2560) ฉะนั้นหาก นักบัญชีเหล่านั้นต้องการที่จะอยู่รอดได้ในอนาคต เขาเหล่านั้นควรปรับตัว หรือเตรียมตัวเองอย่างไร

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยการบัญชีนั้นเปรียบเสมือนเป็นภาษาทางธุรกิจอย่างหนึ่งที่มีมักจะอยู่คู่กับธุรกิจ นับตั้งแต่ก่อตั้งขึ้นมา เมื่อธุรกิจมีการดำเนินการ และขยายงานอย่างต่อเนื่อง ย่อมทำให้มีรายการค้า หรือรายการที่ต้องบันทึกบัญชีมากเป็นเงาตามตัวอย่างเลี่ยงไม่ได้ ฉะนั้นธุรกิจมักจะสร้างระบบบัญชีของตัวเองขึ้นมาไม่ว่าจะเป็นระบบบัญชีเดี่ยว (Single – entry system) หรือบัญชีขาเดียว สำหรับใช้กับรายการเฉพาะที่สนใจ ทำขึ้นอย่างง่าย ๆ ไม่มีการทำกระทบยอด (Reconciliation) ในช่วงเริ่มต้น จากนั้นเมื่อธุรกิจมีการเติบโต และต้องการทราบข้อมูลทางบัญชีที่มากขึ้น รอบด้าน

มากขึ้นย่อมมีการพัฒนา และเลือกใช้ระบบบัญชีคู่ (Double – entry system) หรือบัญชีสองขา ซึ่งเป็นบัญชีที่สามารถสรุปข้อมูลทุกอย่างในวงจรรายได้ รายจ่ายของกิจการได้อย่างครบถ้วน และมีการทำกระตบยอด (Reconciliation) และเป็นที่ยอมรับสำหรับธุรกิจในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ในยุคปัจจุบันเป็นยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตมากขึ้น หรือเศรษฐกิจมากขึ้น (Digital Economy) ไม่เว้นแม้แต่ระบบบัญชีขององค์กรธุรกิจต่าง ๆ ที่นำเทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ERP (Enterprise Resource Planning) เข้ามาใช้ในองค์กรมากขึ้น เพื่อให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กรแบบองค์รวมได้มากขึ้น บางองค์กรมีการเลือกใช้บุคคลภายนอก (Outsourcing) มากขึ้น เพื่อลดต้นทุน ทำให้ผู้ทำบัญชี นักบัญชี หรือนักการเงินขององค์กรเหล่านั้น ต้องเรียนรู้ และปรับวิธีการทำงานตามกระบวนการ หรือระบบใหม่ตามไปด้วย เพื่อให้สามารถใช้ระบบดังกล่าว เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นตามที่องค์กรคาดหวังไว้ และลดโอกาสในการตกงาน หรือหมดความสำคัญกับองค์กรจากความรู้ความสามารถตามคำกล่าวของ ศศ.ดร. จูฑาภรณ์ สินจัญญศักดิ์ คณบดีคณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม ที่ว่า “เมื่อเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการทำงานมากขึ้น องค์กรจึงจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีทั้งความรู้ ความสามารถ และความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เพื่อตอบสนองความต้องการขององค์กรได้อย่างทันทั่วถึง ในยุคนี้จึงเป็นยุคของ Employees come first บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถระดับสร้างแรงขับเคลื่อนให้กับองค์กรได้ คือทรัพยากรมนุษย์แบบหนึ่งที่มีมูลค่า ขณะที่หลักการบัญชีในยุคก่อน ๆ ทรัพยากรมนุษย์เป็นได้แค่ค่าใช้จ่ายขององค์กร ไม่สามารถตีมูลค่าออกมาเป็นตัวเลขและบันทึกเป็นสินทรัพย์ได้ ทำให้นักบัญชีต้องปรับวิธีคิด ปรับมุมมองใหม่ เพื่อปรับตัวสู่การเป็นนักบัญชียุคดิจิทัล” และจากบทความของธรรมเนียมที่กล่าวไว้ว่า “คนที่ทำงานบัญชีทุกท่านต้องปรับตัวต่อยุคที่เปลี่ยนแปลง ศึกษา และนำเทคโนโลยีมาปรับใช้กับการทำงาน มิเช่นนั้นเทคโนโลยีจะมีบทบาทแทนเราในทุกสายงาน ...หากชะล่าใจไม่รีบปรับตัวอาจจะถูกแย่งงานไปทำได้”

ด้วยเหตุนี้หากเราในฐานะนักบัญชี หรือผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีสามารถมองอนาคตของอาชีพตัวเอง (Foresight for Accounting Professionals) ได้ไม่ว่าจะผ่านในบริบทของการสำรวจสภาพแวดล้อมเชิงลึก (Deep Horizon Scanning) หรือการวิเคราะห์ความสลับซับซ้อนของอนาคต (Future Complexity Analysis) (สถาบันนวัตกรรม, 2560) คงจะทำให้สามารถหาหนทาง หรือกำหนดแนวทางในการดำรงเพื่อให้อยู่รอดได้อย่างสง่างามในการประกอบอาชีพได้ไม่มากนักในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางของฉากทัศน์ (Scenarios) ของนักบัญชีวิชาชีพ โดยศึกษาแนวโน้ม สัญญาณ ผลกระทบต่าง ๆ ในปัจจุบัน และที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางสำหรับสร้างกลยุทธ์แก่นักบัญชีวิชาชีพในอนาคตจากการเปลี่ยนแปลงไป

1.3 กรอบแนวคิด

งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะศึกษาแนวทางของฉากทัศน์ของนักบัญชีวิชาชีพ โดยวิธีการศึกษาแนวโน้ม สัญญาณ ผลกระทบต่าง ๆ จากการเปลี่ยนแปลงไปของสิ่งต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย และวิเคราะห์แนวทางสำหรับสร้างกลยุทธ์แก่นักบัญชีวิชาชีพที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงไปตามข้างต้นได้

1.4 ขอบเขตของงานวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะศึกษาแนวทางของฉากทัศน์ของนักบัญชีวิชาชีพ โดยศึกษาแนวโน้ม สัญญาณ ผลกระทบต่าง ๆ จากการเปลี่ยนแปลงไปของสิ่งต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย และวิเคราะห์แนวทางสำหรับสร้างกลยุทธ์แก่นักบัญชีวิชาชีพที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงไปตามข้างต้นได้ ซึ่งจะรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากรที่ศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้จะทำการเก็บข้อมูลโดยวิธีการศึกษาแนวโน้ม สัญญาณ ผลกระทบต่าง ๆ สำหรับการเปลี่ยนแปลงไปของสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีในประเทศไทยผ่านแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อจำแนกแนวโน้ม สัญญาณ และผลกระทบดังกล่าวต่อวิชาชีพบัญชี ร่วมกับเทคนิคเดลฟายจากกลุ่มประชากรที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ หรือมีความรู้ ความเข้าใจของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อวิชาชีพบัญชี เพื่อทราบถึงทัศนคติ แนวคิด ตลอดจนแง่มุมต่าง ๆ โดยจะ

นำข้อมูลทั้ง 2 แหล่ง คือ เทคนิคเคลฟายผ่านการสัมภาษณ์ (ปฐมภูมิ) และทุติยภูมิ มาวิเคราะห์ความเข้าใจ การรับรู้ และหาแนวทางสำหรับการพัฒนา หรือการเตรียมตัวของนักบัญชีวิชาชีพเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถดำรงอยู่รอดได้ต่อไปในอนาคต

1.4.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยระหว่างเดือน มกราคม พ.ศ. 2563 ถึง สิงหาคม พ.ศ. 2563

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงแนวโน้ม สัญญาณ ผลกระทบต่าง ๆ ในปัจจุบัน และที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย
2. เพื่อทราบถึงแนวทางสำหรับนักบัญชีวิชาชีพของไทยในอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้
3. สามารถที่จะเสนอแนวทางแก่นักบัญชีวิชาชีพของไทยเพื่อตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงไปที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

วิชาชีพบัญชี หมายถึง วิชาชีพในด้านการทำบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านการบัญชีบริหาร ด้านการวางระบบบัญชี ด้านการบัญชีภาษีอากร ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี และบริการเกี่ยวกับการบัญชีด้านอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

ระบบบัญชี (Accounting System) หมายถึง การจัดระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงิน ตั้งแต่การออกแบบฟอร์มเอกสาร สมุดบัญชี การบันทึก การแยกประเภทข้อมูล และจัดทำรายงานต่าง ๆ ให้ถูกต้องรวดเร็ว เพื่อเสนอข้อมูลแก่ผู้เกี่ยวข้องของกิจการ

การมองอนาคต (Foresight) หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินอย่างเป็นระบบ ในการมองไปในอนาคตของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม เพื่อการส่งเสริมให้เอื้อประโยชน์สูงสุดแก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

Block chain คือ เทคโนโลยีจัดเก็บ บันทึกข้อมูล เป็นเทคโนโลยีซอฟต์แวร์แบบเพียร์ทูเพียร์ (เชื่อมต่อแบบโครงข่ายโดยตรงระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์ และไม่มีคนกลาง) ที่จะปกป้องข้อมูลโดยที่ไม่อนุญาตให้ใครปลอมหรือเปลี่ยนได้

Big Data Analytics คือ กระบวนการที่ค่อนข้างซับซ้อนของตรวจสอบข้อมูลจำนวนมากเพื่อหารูปแบบที่ซ่อนอยู่ ความสัมพันธ์ที่ยังไม่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน แนวโน้มของตลาด และความชอบของลูกค้า เพื่อที่จะช่วยให้องค์กรสามารถตัดสินใจทางธุรกิจได้ดีขึ้น

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) หมายถึง เทคโนโลยีที่สามารถตัดสินใจแทนมนุษย์ได้ในหลายรูปแบบทั้งการวิเคราะห์ และตัดสินใจข้อมูล อันเกิดจากการการเรียนรู้บนเครื่องจักรกล หรือสามารถที่จะเข้าใจในเสียงและภาษาผ่านการพูดได้

Digital Economy หรือ “เศรษฐกิจดิจิทัล” หมายถึง เศรษฐกิจที่อาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออินเทอร์เน็ตมาสร้างอาชีพหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคมไปใช้และพัฒนาธุรกิจหรืออุตสาหกรรมสาขาหรือประเภทต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เป็นปัจจัยสำคัญ

Cloud - based Accounting Software หมายถึง โปรแกรมบัญชีที่เราเลือกใช้งานทั้งซอฟต์แวร์ ระบบ และทรัพยากรของเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการผ่านอินเทอร์เน็ต โดยสามารถเลือกใช้ได้ตามความต้องการในการใช้งาน เราสามารถเข้าถึงข้อมูลบน Cloud ได้จากที่ไหนก็ได้ผ่านอินเทอร์เน็ต

Foundational Literacies หมายถึง ความรู้พื้นฐานที่ควร ประกอบด้วย อ่านออกเขียนได้ (Literacy) คิดคำนวณ (Numeracy) ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) ความรู้ด้านเทคโนโลยี (ICT Literacy) ความรู้ด้านการเงิน (Financial Literacy) และความรู้ด้านวัฒนธรรมและพลเมือง (Cultural Civic Literacy)

Competencies หมายถึง ความสามารถ อันประกอบด้วย การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (Critical Thinking or Problem Solving) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การสื่อสาร (Communication) การทำงานร่วมกับคนอื่น (Collaboration)

Character Qualities หมายถึง ลักษณะนิสัยที่ควรเป็น เช่น ช่างคิดช่างสงสัย (Curiosity) มีความคิดริเริ่ม (Initiative) มีความอดทนมุมานะ (Persistence) มีความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) มีภาวะผู้นำ (Leadership) มีความตระหนักรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social & Cultural awareness)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาแนวทางของฉากทัศน์ (Scenarios) ของนักบัญชีวิชาชีพ โดยศึกษาแนวโน้ม สัญญาณ ผลกระทบต่าง ๆ ในปัจจุบัน และที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อวิชาชีพบัญชีในประเทศไทยและเพื่อหาแนวทางสำหรับสร้างกลยุทธ์แก่นักบัญชีวิชาชีพให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่จะเกิดขึ้นได้ ซึ่งมีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่นำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาดังนี้

2.1 แนวคิดการมองอนาคต

การมองอนาคต หรือการคาดการณ์อนาคต (foresight) นั้นมีการให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น Coates (1985) อ้างถึงในวิศิษฐ์ รุจิเจริญชัย (2562) ระบุว่า “เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในเรื่องการผลักดันไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์ในระยะยาวที่ควรจะได้มีการหยิบยกรายละเอียดต่าง ๆ เข้าสู่ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย การวางแผนและการตัดสินใจในระดับสูงต่อไป เป็นวิธีการเชิงคุณภาพและปริมาณที่แสดงให้เห็นถึงหนทางที่นำไปสู่การตรวจสอบ ชีวทัศน์แนวโน้มที่อาจปรากฏขึ้น และเพื่อการพัฒนา รวมทั้งการนำไปใช้ประโยชน์ที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ในการเชื่อมโยงเพื่อการวิเคราะห์เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย อีกทั้งเป็นเรื่องของการเตรียมความพร้อมไปสู่ความต้องการและโอกาสในอนาคต การมองอนาคตในส่วน ภาครัฐไม่ใช่เรื่องการกำหนดนโยบายแต่จะช่วยให้สามารถกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ได้ชัดเจน ยืดหยุ่น และใช้ปฏิบัติได้จริง เมื่อเวลาและสถานการณ์เกิดการเปลี่ยนแปลงแม้ว่าจะมีภัยที่ใกล้เคียงกับการวางแผน แต่ก็ไม่ใช่การวางแผน การมองอนาคตเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการวางแผนเท่านั้น

นอกจากนี้ Yawson, R.M. & Greiman (2017) และ Lu, L. และคณะ (2016) อ้างถึงในสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ให้ความหมายไว้ว่า “การวิเคราะห์ คาดการณ์ และอธิบายการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต หรือเพื่อออกแบบอนาคตที่พึงประสงค์”

มากไปกว่านั้น APEC (2004) อ้างถึงในวิชา กิจจรธรรม (2549) ว่า “เป็นการวิจัยที่อาศัยกระบวนการคาดการณ์ในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลง เป็นความร่วมมือกันอย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายสำหรับอนาคตในระยะกลางและระยะยาว ไม่ใช่การวิจัยเพื่อให้มีการเตรียมการที่ดีสำหรับอนาคต แต่เป็นการแสวงหาโอกาสต่าง ๆ ที่ใช้ในการสร้างสร้างอนาคต

และความหมายตามสารานุกรมเสรี (2557) ว่า “เป็นกระบวนการที่ดำเนินอย่างเป็นระบบ ในการมองไปในอนาคตของวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม เพื่อการส่งเสริมให้เอื้อประโยชน์สูงสุดแก่เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การมองอนาคตไม่ใช่การทำนาย (Forecast) ที่สันนิษฐานอนาคตเพียงรูปแบบเดียว หลักสำคัญของการมองอนาคตคือ การดำเนินการที่เป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน และมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ (Stakeholders) เพื่อให้เข้าใจถึงแรงผลักดันต่าง ๆ ทั้งที่เห็นชัดและที่ยังไม่เห็นชัด ซึ่งจะกำหนดรูปแบบของอนาคต และทำให้เห็นช่องทางที่จะต้องกระทำในวันนี้เพื่ออนาคตที่ดีขึ้น”

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 การวิเคราะห์แนวโน้ม และแนวโน้มระดับโลก (Trend and Megatrend Analysis)

การวิเคราะห์แนวโน้ม และแนวโน้มระดับโลกนั้นมักถูกใช้เป็นหนึ่งในเครื่องมือที่จะใช้ร่วมกับเทคนิคเดลฟาย เพื่อวิเคราะห์หาช่องว่างในสิ่งที่ต้องการศึกษา โดยสถาบันนวัตกรรม (2562) ได้ให้ความหมายของแนวโน้ม (Trend) หมายถึง ทิศทางการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ในอนาคต ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงในระยะสั้นนับจากปัจจุบัน (3 – 5 ปี) หรือระยะปานกลาง (6 – 10 ปี)

และวิชา กิจจรธรรม (2549) กล่าวว่า แนวโน้ม คือ การพลิก การหัน การเบี่ยง หรือการเปลี่ยนแปลง หรือทิศทางของหลายเหตุการณ์รวมกัน (Direction of events) หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Sequence of events) และสามารถระบุทิศทางได้

แนวโน้มระดับโลก (Megatrend) หมายถึง ทิศทางการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างครอบคลุมหลายประเทศเป็นระยะเวลายาวนานมากกว่า 20 ปี (สถาบันนวัตกรรม, 2562)

มากไปกว่านั้นการวิเคราะห์แนวโน้ม และแนวโน้มระดับโลกถูกนำมาเป็นเครื่องมือหนึ่งในการทำ foresight ในบริบทของอาชีพอีกด้วย เช่นการทำ foresight ต่ออาชีพแพทย์ด้านกุมารเวชศาสตร์ของ Amy J. Starmer และคณะ (2010) ที่ได้ทำการศึกษารวบรวมแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อ

กุมารแพทย์ในอนาคตทั้งหมด 48 แนวโน้มผ่านการทบทวนวรรณกรรม สํารวจทางอิเล็กทรอนิกส์ และการสัมภาษณ์ผู้นำที่เกี่ยวข้องกับอาชีพกุมารแพทย์ เพื่อหาแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อ มีอิทธิพลอย่างมากต่ออาชีพกุมารแพทย์ซึ่งผลสุดท้ายมีแนวโน้มที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญรวม 19 แนวโน้ม จากนั้นได้ทำการสร้างฉากทัศน์ที่เป็นไปได้ (Scenario) สําหรับกุมารแพทย์ผ่าน กระบวนการ 8 ขั้นตอนจากการปรับปรุงวิธีการของ Schwartz P. ซึ่งได้ฉากทัศน์สําหรับกุมารแพทย์ จำนวน 4 ฉากทัศน์ คือ Burnt – Out clinician Master clinician Apathetic clinician และ Contented clinician ภายใต้งแรงผลักดันสําคัญ 2 แรงผลักดัน คือ ขอบเขตของการทำงาน กับคุณภาพในงาน นอกจากนี้ยังได้แนะนำแนวทางที่จะสามารถเตรียมกุมารแพทย์และองค์กรให้ดำเนินต่อไปได้ในอนาคตผ่านแนวโน้มระดับโลก จำนวน 8 แนวโน้ม คือ การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มประชากรและ ลักษณะงานของการรักษาในเด็กและครอบครัว การเข้ามาของเทคโนโลยีสารสนเทศทางสุขภาพ ความก้าวหน้าทางการแพทย์ที่มีอย่างต่อเนื่อง ทางเลือกด้านสุขภาพกับระบบการส่งถึงที่ การเติบโต ของลูกค้าทางด้านการศึกษาสุขภาพ พลวัตของงานด้านกุมารเวชศาสตร์ ภัยพิบัติ และโลกาภิวัตน์ เป็นต้น

2.2.2 เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

ตามการอธิบายของสถาบันนวัตกรรมแห่งชาติ (2562) เดลฟายเป็นเทคนิคที่ใช้ศึกษา และวิเคราะห์ฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยใช้การสอบถามมากกว่า 1 ครั้ง เพื่อที่จะพยายาม อธิบาย สิ่งที่ดีควรเป็น หรือสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ในอนาคต หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นวิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ทราบแนวคิดกระแสหลัก (Conventional Thought) เกี่ยวกับประเด็นที่สนใจ หรือเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สมมติฐาน แนวทางปฏิบัติ สําหรับการมองอนาคตในขั้นต่อไป โดยเทคนิคเดลฟายนั้นมีขั้นตอน การมองอนาคตดังนี้

- 1) กำหนดหัวข้อที่เกิดจากการวิเคราะห์ช่องว่างของสิ่งที่ต้องการศึกษา
- 2) กำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญให้สอดคล้องกับสิ่งที่จะศึกษา
- 3) เก็บรวบรวมข้อมูล และให้ความสำคัญกับประเด็นที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล
- 4) วิเคราะห์ข้อมูลทั้งการวิเคราะห์เชิงปริมาณ และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพร่วมกัน

จากพื้นฐานของเทคนิคเดลฟาย 5 ประการ คือ (ศุภชัย ยาวะประภาส, 2551, อ้างถึงใน นี้อต เอี่ยม โหมค, 2562)

- 1) ความเป็นนิรนาม (Anonymity) ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับเชิญให้แสดงความเห็นจะต้องได้รับการปกปิดชื่ออย่างมิดชิดไม่ให้ทราบว่ามีใครรวมอยู่ในกลุ่มและไม่เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้พบปะกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยอิสระ
- 2) การกระทำซ้ำ (Iteration) ผู้เชี่ยวชาญจะต้องให้ความเห็นซ้ำในเรื่องเดิมเนื่องจากอาจมีการเรียนรู้ข้อมูลเพิ่มขึ้นและปรับเปลี่ยนความเห็นได้เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง ผู้ดำเนินการจะรวบรวมความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบแรกทุกคนและส่งกลับไปสู่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการเสนอข้อมูลเพิ่มเติม ผู้เชี่ยวชาญสามารถปรับเปลี่ยนความเห็นของตนได้
- 3) การควบคุมการป้อนกลับของข้อมูล (Controlled feedback) ข้อมูลที่ป้อนกลับสู่ผู้เชี่ยวชาญจะต้องเป็นข้อมูลในภาพรวมที่ไม่ระบุว่าส่วนใดเป็นความเห็นของใครเพื่อให้ข้อมูลที่ป้อนกลับมีความเป็นกลางและเพื่อป้องกันมิให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้รับอิทธิพลทางความคิดจากผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น
- 4) การวิเคราะห์ความเห็นโดยใช้วิธีการทางสถิติ (Statistical group response) เป็นการทำให้ข้อมูลที่ป้อนกลับมีความเป็นกลางทำได้โดยใช้วิธีการทางสถิติซึ่งมักนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของการวัดแนวโน้มเข้าสู่ศูนย์กลางด้วย ค่าเฉลี่ย ฐานนิยม มัชฐาน และวัดการกระจายของข้อมูลด้วยพิสัยระหว่างควอไทล์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการแจกแจงความถี่มักแสดงในรูปของกราฟเส้นโค้งและโพลีกอน ซึ่งวิธีการเหล่านี้เน้นการแสดงให้เห็นภาพรวมเป็นสำคัญ
- 5) ความเห็นพ้องร่วมกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert consensus) เป็นการทำให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นพ้องร่วมกันในเรื่องที่แสดงความคิดเห็น

2.2.3 ลักษณะของงานบัญชี

โดยทั่วไปแล้ว หากแบ่งตามสายงานหลักแล้วนั้น งานบัญชีจะสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) งานบัญชีสำหรับธุรกิจ (Private Accounting) เป็นงานบัญชีสำหรับกิจการและองค์กรธุรกิจเอกชนทั่วไป และถือเป็นสัดส่วนการจ้างงานมากที่สุดในวิชาชีพบัญชี เนื่องจากทุกกิจการต้องการนักบัญชีในการเก็บรวบรวม บันทึก จัดทำงบประมาณ และทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของกิจการ พร้อมทั้งตรวจสอบ และจัดทำรายงานทางบัญชีเพื่อยื่นต่อหน่วยงานของรัฐบาล ดังนั้นนักบัญชีจึงมีฐานะเป็นพนักงานในกิจการนั้น ๆ โดยดำรงตำแหน่งตั้งแต่ พนักงานบัญชีทั่วไป หัวหน้าฝ่ายบัญชี ผู้อำนวยการบัญชี ไปจนถึงตำแหน่งสูงสุดอย่างผู้บริหารสูงสุดด้านบัญชีและการเงิน (Chief Financial Officer)

2) งานบัญชีสาธารณะ (Public Accounting) งานบัญชีประเภทนี้ถือเป็นงานอิสระ (Freelance) มีหน้าที่ให้บริการด้านการบัญชีให้แก่ลูกค้าทั่วไปโดยไม่ขึ้นตรงกับหน่วยงาน กิจการใด ๆ โดยให้บริการประเภทการจัดทำบัญชีสำหรับกิจการเจ้าของคนเดียวหรือห้างหุ้นส่วน บริการด้านภาษี บริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานด้านบัญชีบริการสอบบัญชี เป็นต้น ซึ่งนักบัญชีกลุ่มนี้จำเป็นต้องมีการสะสมประสบการณ์ที่สูงจากงานบัญชีสำหรับธุรกิจ พร้อมทั้งต้องมีการสอบและได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายเสียก่อน จึงจะสามารถให้บริการด้านการสอบบัญชี หรือเซ็นรับรองงบการเงินของกิจการได้

3) งานบัญชีของรัฐบาล (Governmental Accounting) เป็นงานบัญชีสำหรับหน่วยงานของรัฐบาล โดยนักบัญชีจะดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการประจำของหน่วยงานนั้น ๆ มีหน้าที่หลักในการเก็บบันทึกข้อมูลรายจ่าย การจัดสรรงบประมาณ ภาษีและรายได้ อื่น ๆ โดยบันทึกรายการทางบัญชีในลักษณะที่มีได้มุ่งแสวงหาผลกำไร แต่จัดทำเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อช่วยในการวิเคราะห์งบประมาณต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายที่หน่วยงานนั้น ๆ ได้วางแผนไว้ ซึ่งแบบแผนการทำบัญชีของรัฐบาลจะมีรูปแบบจำเพาะที่จะต้องทำการศึกษาก่อนเข้ารับราชการ

หากแต่เราจะแบ่งงานบัญชีที่สามารถพบเห็นได้จากการให้บริการด้านบัญชานั้น เราจะสามารถแบ่งงานบัญชีโดยทั่วไป ได้แก่ การรับทำบัญชี การตรวจสอบบัญชี การวางระบบบัญชี การบัญชีต้นทุน การพยากรณ์ทางการเงิน การวางแผนภาษีอากร การบัญชีเพื่อการบริหาร เป็นต้น ซึ่งนักบัญชีเหล่านี้จะมีหน้าที่รับผิดชอบหลักๆ คือ ทำหน้าที่บันทึกข้อมูลทางการเงินตามระบบของการบัญชี ทำบัญชีรายรับ บัญชีรายจ่าย ให้กับองค์กร ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารทางบัญชี บันทึกการจ่ายเงิน การรับเงิน และธุรกรรมทางการเงิน ท่างบดุล และรวบรวมรายงานการเงินตามระยะเวลาที่กำหนด จัดแสดงรายรับรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท และทำรายงานปิดงบการเงินประจำเดือนให้กับบริษัท

2.2.4 คุณสมบัติผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของไทย

จากการศึกษาคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีของไทยในปัจจุบัน พบว่าพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 และข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2556 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไว้ 2 อาชีพหลัก คือ ผู้ทำบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาต โดยมีการกำหนดไว้ในปัจจุบันดังนี้

1) การประกอบวิชาชีพด้านการสอบบัญชี

1.1) ผู้ที่จะเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องได้รับอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี ตามข้อกำหนดของสภาวิชาชีพบัญชี

1.2) ต้องเป็นสมาชิกสามัญ หรือสมาชิกวิสามัญของสภาวิชาชีพบัญชี

1.3) ผ่านการทดสอบ หรือฝึกอบรม หรือฝึกงานชั่วโมง หรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีมาแล้วตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี ประกอบด้วย

1.3.1) ผ่านการทดสอบ 6 วิชา คือ การบัญชี 1 การบัญชี 2 การสอบบัญชี 1 การสอบบัญชี 2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี 1 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี 2

1.3.2) ผ่านการฝึกหัดงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 3,000 ชั่วโมง และไม่น้อยกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี

1.3.3) ต้องผ่านวิชาการบัญชีไม่น้อยกว่า 4 รายวิชา และวิชาการสอบบัญชีไม่น้อยกว่า 1 รายวิชา และรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต

1.4) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

1.5) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

1.6) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี

1.6.1) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

1.6.2) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

1.6.3) ประกอบอาชีพอย่างอื่นที่ไม่เหมาะสม หรือทำให้ขาดความเป็นอิสระในหน้าที่ผู้สอบบัญชี

2) การประกอบวิชาชีพด้านการทำบัญชี ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

2.1) ผู้ประกอบวิชาชีพทำบัญชีต้องเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีหรือขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชี

2.2) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

2.3) มีความรู้ภาษาไทยเพียงพอที่จะทำบัญชีเป็นภาษาไทยได้

2.4) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ต้องคำพิพากษาหรือพ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

2.5) มีคุณวุฒิการศึกษาตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี

2.6) ในกรณีที่ผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทย ต้องมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีและกฎหมาย ภาษีอากรของไทย เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีและกฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวข้องได้

นอกจากนี้ จ๊อบดีบี (2014) ยังได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักบัญชีที่ดีนั้น ควรจะมีลักษณะประกอบไปด้วย ชื่อสัตย์ ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบ ถี่ถ้วน มีความรู้แน่นใน ภาทฤษฎี และประยุกต์ใช้ให้เข้ากับธุรกิจได้ สร้างแรงกดดันให้ตนเอง กล้านำเสนอแนวคิดและ วิธีการใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อบริษัท ทบทวนตนเองทุกปีเพื่อหาทางแก้ไข และปรับปรุงตนเองให้ ดีขึ้น และต้องเป็นคนเปิดรับเทคโนโลยี ข้อมูล ข่าวสาร และสิ่งใหม่ ๆ ตลอดเวลา ซึ่งมีความ สอดคล้องกันกับทักษะความสามารถที่ควรมีในสายงานบัญชีตามการสำรวจของจ๊อบที่อัปเดต (2017) ภายใต้อาชีพ “คุณต้องการคนแบบไหนมาทำงานในสายอาชีพของคุณ” ซึ่งผลการสำรวจพบว่า สิ่งที่คุณต้องการในสายงานบัญชีควรมีมากที่สุด คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนเรื่องมีความสามารถใน การตรวจสอบความถูกต้องในทุกๆ รายละเอียด มีความรับผิดชอบสูง กล้าที่จะตัดสินใจ มีความ รอบคอบ สามารถทำงานภายใต้ความกดดันได้เป็นอย่างดี มีความเชี่ยวชาญในสายงานของตนเอง มี ความกระตือรือร้น มีความชำนาญในการประสานงานและติดตามงาน ชอบใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ อยู่ เสมอ มีความขยัน ตรงต่อเวลา มีหลักการในการคิด สามารถจัดการงานได้ดี (แบ่งงาน) มี ความอดทน บริหารเวลาได้ดี และมีความฉลาด มีไหวพริบ เป็นเรื่องรองตามลำดับ

มากไปกว่านั้น ยลวรรณ จิรวรรณ (2019) ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะที่นักบัญชีควรมี เพื่อที่จะสามารถเป็นคู่คิดให้กับเจ้าของธุรกิจได้ทุกช่วงเวลานั้น แบ่งเป็น ทักษะด้านการวาง โครงสร้างธุรกิจ การวางแผนธุรกิจ การวางระบบบัญชี จำเป็นในช่วงเริ่มต้นกิจการ ทักษะด้านการ วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน และการประมาณการกระแสเงินสด เหมาะสำหรับในช่วงดำเนินกิจการ และทักษะเกี่ยวกับความสามารถในการทำแผนขอสินเชื่อ และการทำงบประมาณ สำหรับช่วงเวลา ขยายธุรกิจ

และ พศุ เดชะรินทร์ (2013) ได้ให้ความเห็นไว้สำหรับบทบาทของนักบัญชีที่อาจจะ เปลี่ยนแปลงไปในอนาคตไว้ว่า นักบัญชีในอนาคตจะเป็นผู้ที่มีความเป็นตัว T มากขึ้น คือ เป็นผู้ที่มี ความรู้ลึกในศาสตร์ของตน กับเป็นผู้ที่มีความรู้รอบในหลาย ๆ ด้าน จนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่รู้รอบ เข้ากับสิ่งที่รู้ลึก และสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาได้ หรือ มีความเป็น ไปได้ที่นักบัญชีรุ่นใหม่ (Gen Y) อาจจะสร้างรูปแบบและกระบวนการในการทำงานแบบใหม่ ๆ ขึ้นมาก็ได้ อันเนื่องมาจาก ลักษณะของคนรุ่นนี้ส่วนใหญ่จะมีความอดทนต่ำ สมารถสู้ มีความต้องการ Connected ตลอดเวลา

2.2.5 ฉากทัศน์แห่งอนาคต

จาก สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (2562) ได้อธิบายฉากทัศน์แห่ง อนาคต (Future Scenario) ไว้ว่า

ประโยชน์ของฉากทัศน์ คือ การกำหนดทางเลือก หรือสถานการณ์แห่งอนาคต สำหรับประกอบการตัดสินใจ การวางแผนกลยุทธ์ หรือ การกำหนดนโยบายเพื่อรองรับความเป็นไปได้ และความไม่แน่นอนของอนาคต ซึ่งเหมาะกับการสำรวจทิศทาง การเปลี่ยนแปลงจากอดีตถึงปัจจุบันและรูปแบบอนาคตที่มีความเป็นไปได้ การวางแผนกลยุทธ์ศาสตร์ในระยะยาวในระดับชุมชนหรือระดับประเทศ กระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดแผนและ กลยุทธ์ในระดับยุทธศาสตร์องค์กร และกระบวนการวางแผนในระดับปฏิบัติการขององค์กร โดยฉากทัศน์นั้นมีทั้งฉากทัศน์ความสำเร็จ (Success Scenario) และ ฉากทัศน์ความล้มเหลว (Failure Scenario)

สิ่งสำคัญในการสร้างฉากทัศน์ ประกอบด้วย ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม ความมุ่งมั่น และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และมีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดหัวข้อหรือประเด็นคำถาม
- 2) เลือกขอบเขตเวลา (Time Horizon)
- 3) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพล (Influential Factor) ต่อฉากทัศน์ โดยมี 2 สิ่งที่ต้องพิจารณา คือ ปัจจัยนั้นมีอิทธิพลต่อฉากทัศน์มากน้อยเพียงใด (Degree of Importance) กับความเป็นไปได้ที่ปัจจัยนั้นจะเกิดขึ้น (Degree of Certainty) ซึ่งจะสามารถจำแนกออกมาเป็นปัจจัยขับเคลื่อน (Driver) – ปัจจัยที่มีพลวัตสูง หรือมีความไม่แน่นอนสูง และมีอิทธิพลต่ออนาคตสูง กับ ปัจจัยคงที่ (Constant) – ปัจจัยที่มีความเป็นไปได้สูง (คงที่) แต่มีอิทธิพลต่ออนาคตสูง
- 4) กำหนดทางเลือก (Alternative) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยขับเคลื่อนที่ตรงข้ามกันใน 2 กรณี คือ ปัจจัยนั้นเกิดขึ้นแน่นอน กับ ไม่มีเกิดขึ้น
- 5) สร้างเข็มทิศฉากทัศน์แห่งอนาคต (Future Compass) เป็นการเลือกปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญที่สุด 2 ปัจจัยมาสร้างแกน X กับ Y
- 6) สร้างเรื่องเล่า (Narrative) สำหรับแต่ละฉากทัศน์
- 7) วิพากษ์ผลลัพธ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในแต่ละฉากทัศน์

และตาม Amy J. Starmer และคณะ (2010) ได้อธิบายขั้นตอนการสร้างฉากทัศน์ความสำเร็จของกุมารแพทย์ไว้ 8 ขั้นตอนดังนี้

- 1) ระบุประเด็นหรือการตัดสินใจที่สนใจ
- 2) ระบุสิ่งสำคัญหลักในสิ่งแวดล้อมพื้นฐาน
- 3) ระบุแรงขับเคลื่อนที่อยู่เบื้องหลังของสิ่งสำคัญในข้อที่ 2
- 4) จัดลำดับความสำคัญและความไม่แน่นอน
- 5) สร้างตรรกะของฉากทัศน์
- 6) อธิบายว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร ทำไม ตามแต่ละฉากทัศน์

7) กำหนดความหมายของแต่ละฉากทัศน์ว่าจะต้องตัดสินใจอย่างไร

8) ดำเนินการสื่อสารทางกลยุทธ์เพื่อจัดเตรียมสำหรับอนาคต

นอกจากนี้ สุรชัย สถิตคุณารัตน์ (2010) และ ศุภชัย ยาวะประภาษ (2551) อ้างถึงในน็อต เอี่ยมโหมด (2562) ว่าการเขียนภาพอนาคตจะต้องมีการศึกษาแนวโน้ม (Trends) ที่เป็นทิศทางของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่ต่อเนื่อง และแรงผลักดัน (Drivers) ซึ่งเป็นปัจจัยผลักดันที่มีผลต่ออนาคตทั้งด้านลบและด้านบวก ปฏิสัมพันธ์ของแนวโน้มและแรงผลักดันเป็นกลไกสำคัญ และมีปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ความสามารถในการสร้างจินตนาการของผู้เขียนภาพอนาคต และความถูกต้อง สมเหตุสมผลของข้อสมมติฐานด้วย โดยการเขียนภาพอนาคต (Scenario Building) ประกอบด้วย

1) กำหนดขอบเขตของภาพอนาคตที่จะเป็นการสร้างภาพอนาคตในระดับโลก ภูมิภาค ประเทศ หรือองค์กร และจะมองอนาคตในระยะกี่ปี หรือจะเจาะเฉพาะประเด็นใด

2) ระบุแนวโน้ม (Trends) ที่เป็นแรงผลักดัน (Driving forces) ของประเด็นที่กำลังพิจารณาอยู่ในด้านสังคม (Social) เทคโนโลยี (Technology) เศรษฐกิจ (Economics) สิ่งแวดล้อม (Environment) และการเมือง (Politics) หรือ STEEP

3) ระบุความไม่แน่นอน (Uncertainties) ของปัจจัยหรือเหตุการณ์ที่ไม่แน่ใจว่าจะเกิดหรือไม่เกิดในอนาคตอาจเป็นปัจจัยด้านบวกหรือลบก็ได้

4) กำหนดประเด็นหลัก (Scenario logics) ของโครงเรื่องภาพอนาคต

5) เขียนภาพอนาคตในลักษณะเรื่องเล่า (Narrative) เหตุการณ์ในอนาคต

6) เชื่อมโยงภาพอนาคตกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์โดยพิจารณาเหตุปัจจัยทุกอย่างได้ครบถ้วนภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด เพื่อขยายผลสิ่งที่พึงประสงค์และป้องกันสิ่งที่ไม่พึงประสงค์มิให้เกิดขึ้น

2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบทความ งานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิง และหรือสนับสนุนการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยพบว่า

วิหุตา กิจธรรม (2549) กล่าวว่า การวิจัยคาดการณ์อนาคตในปัจจุบันนี้ได้มีการวิจัยออกไปอย่างกว้างขวางไปทั่วโลก โดยในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มีโครงการวิจัยคาดการณ์ร่วมกันระหว่างประเทศ เช่น การวิจัยคาดการณ์อนาคตด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศออสเตรเลีย เพื่อศึกษาความต้องการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศออสเตรเลียใน

ระยะ 15 ปีข้างหน้า ศึกษาถึงศักยภาพของนวัตกรรมที่เกิด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับความต้องการที่จะเกิดขึ้นในสังคม รวมถึงเปรียบเทียบความต้องการที่เกิดขึ้นกับทิศทางหลักด้านดังกล่าวในระดับชาติและนานาชาติ หรือโครงการสหัฐวรรษที่มี Glenn เป็นผู้บริหาร โครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจาก American Council for the Nations University (AC/UNU) ได้ทำการศึกษาเพื่อสร้างเครือข่ายการวิจัยอนาคตทั่วโลก เพื่อพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับโลกอนาคต และสร้างการคิดอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองและทางการศึกษาโดยเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้งมีการสร้างโครงการ “Think Tank” สำหรับเชื่อมต่อกับความคิดของบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ทั่วโลกภูมิภาคของโลกและเชื่อมโยงอนาคตที่กำหนดกับอนาคตที่เป็นจริงเข้าหากันได้ เป็นต้น

Faye Chua (2016) อ้างถึงในคณะอนุกรรมการด้านงานต่างประเทศ สภาวิชาชีพบัญชี (2016) พบว่า แรงผลักดันที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Driver of Change) ต่อผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีในอนาคต จากการสำรวจ CEO CFO ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี และผู้เชี่ยวชาญทางด้านบัญชีและการเงินทั่วโลก คือ การเปลี่ยนแปลงด้านกฎระเบียบ (Reacting to regulation) โดยเฉพาะด้านภาษี การเปลี่ยนผ่านโดยเทคโนโลยี (Transformed by technology) หรือ การเข้าสู่ digital economy โลกาภิวัตน์ (Globalization) และความคาดหวังต่อวิชาชีพ (Expanding expectations) นอกจากนี้สำหรับทักษะที่จำเป็นของนักวิชาชีพบัญชีในอนาคต (Future skills) แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการสอบบัญชี (Audit and Assurance) ด้านการรายงาน (Corporate Report) ด้านการบริหารงานการเงิน (Financial Management) ด้านการวางแผนกลยุทธ์ และการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ (Strategic Planning and Performance Management) ด้านภาษีอากร (Tax) และ ด้านการกำกับดูแลความเสี่ยง และจริยธรรม

อมรา ติรศรีรัตน์ (2561) กล่าวว่าสิ่งที่นักศึกษา บัณฑิต และผู้ประกอบการบัญชีที่จำเป็นต้องมีในยุคดิจิทัลศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ความรู้ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบบัญชีระบบการใช้สารสนเทศที่จะมาประยุกต์กับงานด้านการบัญชีการสอบบัญชีการภาษีอากร การประมวลผล การจัดทำรายงาน รวมถึงด้านซอร์ฟแวร์และ ฮาร์ดแวร์ทางคอมพิวเตอร์ ด้านกฎหมาย ข้อบังคับของสภาวิชาชีพ บัญชีกรมสรรพากร หรือผู้ควบคุมกำกับดูแลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพบัญชี ทักษะในการใช้และประยุกต์ใช้เครื่องมือ ทั้ง อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การสืบค้น การใช้ประมวลผล การวิเคราะห์ข้อมูล และฐานข้อมูล โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประมวลผล และคุณสมบัติอันพึงประสงค์ คือการเรียนรู้ด้วยตนเอง มุ่งมั่นในการเรียนรู้ให้รู้จริง เข้าใจได้อย่างลึกซึ้งถึงแก่น มีไหวพริบปฏิภาณที่ดี สามารถนำความรู้สิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ได้ในสถานการณ์ปฏิบัติงานจริง กระตือรือร้น ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ขยันใฝ่เรียนรู้ให้

ก้าวทันสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น และการรู้จักทำงานเป็นทีมที่จะสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างเป็นระบบ

วริยา ปานปรุง (2560) พบว่า สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี หรือนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในประเทศไทย อันประกอบไปด้วย ความรู้ทั่วไป ทักษะทางวิชาบัญชี ความรู้เกี่ยวกับองค์กรธุรกิจ และจริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของนักบัญชีในยุคไทยแลนด์ 4.0 ในด้านความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพบัญชี จรรยาบรรณทางวิชาชีพบัญชี การคิดวิเคราะห์ และเทคโนโลยี แต่ไม่สัมพันธ์กันในด้านภาษาต่างประเทศ

World Economic Forum (2016) กล่าวว่า ทักษะสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อที่จะสามารถทำงานในอนาคตได้และก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนหนึ่งคนนั้น ประกอบด้วย 3 ส่วนหลักใหญ่ คือ ความรู้พื้นฐานที่ควรมี (Foundational Literacies) เป็นสิ่งที่ต้องมีเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน ความสามารถ (Competencies) มีไว้เพื่อการแข่งขันที่มีในอนาคต และลักษณะนิสัยที่ควรเป็น (Character Qualities) เพื่อให้สามารถรู้จักปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

Sanwal Agrawal (2016) อ้างถึงในคณะอนุกรรมการด้านงานต่างประเทศ สภาวิชาชีพบัญชี (2016) กล่าวว่า ความพร้อมที่นักบัญชีควรมีการเตรียมการ เพื่อที่จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการในอนาคตได้ ประกอบด้วย มีความรู้ทางด้านเทคนิคและจริยธรรม (Technical and ethical competencies Quotient หรือ TEQ) มีความรู้ที่สามารถสร้างคุณค่าให้กับงานได้มากกว่าที่คอมพิวเตอร์ทำได้ (Intelligence Quotient หรือ IQ) สามารถคิดนอกกรอบจากทรัพยากรที่มีอยู่ (Creativity Quotient หรือ CQ) สร้าง หรือหาโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงจากเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ (Digital Quotient หรือ DQ) ต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ ความสัมพันธ์ และการให้รางวัล (Emotional Intelligence Quotient หรือ EQ) สามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษาภายใต้การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่มี เพื่อเสนอแนวทางที่ควรทำได้ (Vision Quotient หรือ VQ) และ สามารถวางแผนการทำงานในอนาคตจากประสบการณ์ที่มีมาได้ (Experience Quotient หรือ XQ)

2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อวิชาชีพบัญชีไทยในอนาคต

Horizontal Scanning เป็นเครื่องมือในการทำ Foresight ที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ดียิ่งขึ้น และช่วยระบุโอกาส ความท้าทาย ภัยคุกคาม และเหตุการณ์ในปัจจุบันที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดอนาคตที่มีผลกระทบได้ และเมื่อได้ทำการวิเคราะห์ Horizontal

Scanning โดยใช้กรอบแนวความคิด STEEP analysis สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์พบว่า

การใช้โซเชียลมีเดีย (Utilizing Social Media) โซเชียลมีเดียเข้ามามีบทบาทในเกือบทุกอุตสาหกรรมที่เข้ามาช่วยปรับปรุงการรับรู้แบรนด์ เพิ่มยอดขาย และเพิ่มอัตราการเข้าชม สำหรับนักบัญชีที่กำลังจะกลายเป็นเครื่องมือสร้างแบรนด์ และการขายที่มีประสิทธิภาพหนึ่งที่ทำให้เหล่านักบัญชียุคใหม่สามารถที่จะแสดงความสามารถ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ และสร้างโอกาสมากมายได้ มากไปกว่านั้นกลยุทธ์โซเชียลมีเดียที่มีประสิทธิภาพนั้นจะทำให้บริษัทสร้างกำไรได้ สร้างความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าได้ สามารถเห็นได้จากข้อมูลย้อนหลังไปถึงปี 2014 นั้นจะเห็นได้ว่า 77% ของนักบัญชียุคใหม่สามารถที่จะใช้โซเชียลมีเดียในการทำการตลาดและการสร้างแบรนด์ และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต (Chang, 2020)

การทำงานนอกสถานที่ (Remote Work Setting) ในปัจจุบันองค์กรประสบปัญหาการหาผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านบัญชีและการเงินอยู่เนืองๆ เพื่อเป็นการดึงดูดคนสนใจ องค์กรจึงได้มีการขยายเงื่อนไขการทำงานที่สามารถสร้างความยืดหยุ่น และทำงานจากระยะไกลได้ นอกจากนี้ Convergence Coaching รายงานผลสำรวจสำหรับปี 2018 ว่า บริษัทสอบบัญชีกว่า 43% เสนอให้ลูกจ้างสามารถทำงานจากที่บ้านได้ในกรณีปกติ และด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการอุบัติใหม่ของการบัญชีบนระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้นักบัญชีสามารถทำงานจากที่บ้านได้เสมือนกับการทำงานอยู่ที่ทำงาน (Chang, 2020)

ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber security and privacy) จากผลสำรวจความปลอดภัยบนอินเทอร์เน็ตทั่วโลก พบว่าผู้ใช้งานกว่า 52% ตระหนักถึงความเป็นส่วนตัวมากขึ้นบนสื่อสังคมมากขึ้นกว่าปีก่อนหน้า (Frost & Sullivan, 2020)

ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียที่เปลี่ยนแปลงไป (Expected Change) จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้น ทำให้การเข้าถึงข้อมูลของผู้มีส่วนได้เสีย หรือมุมมองในการมองข้อมูลทางบัญชีในสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนสูงเกิดขึ้นบ่อยมาก กับกลุ่มผู้ใช้ข้อมูล หรือกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียเปลี่ยนช่วงอายุไป หรือมีความกว้างขึ้นกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียจากการเชื่อมโยงกันได้ทั่วทั้งโลก (ACCA, 2016)

กระบวนการทางบัญชีอัตโนมัติ (Automated Accounting Processes) ระบบอัตโนมัติจะช่วยกำจัดความสับสนและจุดผิดพลาดบางประการ แต่มันก็ส่งผลให้ต้องมีการเพิ่มการตรวจสอบภายในมากขึ้น เนื่องจากระบบจะดำเนินการด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งนั่นก่อให้เกิดความเสี่ยงขององค์กรตามปกติในเรื่องของความปลอดภัยของข้อมูลและการทุจริต และจากการศึกษาของ ACCA พบว่า C-level executives คาดหวังไว้มากกว่า 50% ที่ระบบบัญชีอัตโนมัติมาแทนการทำงานบัญชีตามปกติ

เพราะคิดว่าจะทำให้เกิดผลกระทบข้ามอุตสาหกรรมอย่างสูงสุด คือ สามารถที่ใช้ประโยชน์จากข้อมูล และออกแบบกระบวนการของธุรกิจข้ามธุรกิจกันได้ และสามารถใช้อัตโนมัติตัดสินใจได้รวดเร็วขึ้นกว่าเดิม (Chang, 2020)

การเพิ่มขึ้นของโซลูชันทางการบัญชี (Rise of Accounting Software Solutions) การใช้โซลูชันในอุตสาหกรรมการบัญชีในอนาคตจะเพิ่มทวีความรุนแรงมากขึ้น เมื่อความต้องการใช้บัญชีบนระบบคอมพิวเตอร์สูงขึ้น บริษัทโซลูชันทางการบัญชีย่อมต้องตอบสนองด้วยโซลูชันที่ไ้ที่สุดพร้อมแพลตฟอร์มของฟังก์ชันการทำงานที่จะถูกปรับแต่งตามความต้องการของนักบัญชีมากที่สุด คือ การปรับกระบวนการให้เหมาะสม และลดภาระงานที่มีแต่เดิมลง นอกจากนี้ ตามการรายงานของ Fortune Business Insights กล่าวว่า ตลาดโปรแกรมทางบัญชีจะโตเฉลี่ย 8.5% ในช่วงปี 2019 ถึง 2024 จากการใช้งานในสหรัฐอเมริกา และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในเอเชียแปซิฟิก (Chang, 2020)

การบัญชีบนระบบคลาวด์ (Cloud-Based Accounting) คลาวด์กำลังได้รับความนิยมสำหรับงานบริการด้านบัญชีมากขึ้น ด้วยระบบคลาวด์ที่บริษัทต่าง ๆ สามารถเข้าถึงระบบ และข้อมูลได้ตลอดเวลา รวมไปถึงการติดตามสินค้าคงคลัง รายการขาย และค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ คลาวด์ยังสามารถที่จะช่วยประหยัดเวลาอันมีค่าของธุรกิจให้น้อยลง และนั่นย่อมเป็นแรงผลักดันให้องค์กรหันมาใช้คลาวด์มากขึ้นในอนาคต มากไปกว่านั้น ตามผลสำรวจของ Sage พบว่า นักบัญชีกว่า 67% เชื่อว่าเทคโนโลยีคลาวด์ช่วยให้พวกเขาเหล่านั้นทำงานง่ายขึ้น และ 53% เลือกใช้คลาวด์ในการบริหารโครงการและการสื่อสารกับลูกค้าขององค์กร และนั่นทำให้ความต้องการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงของหลายอุตสาหกรรมรวมถึงการบัญชีด้วยที่พวกเขาเหล่านั้นจะสามารถสร้างรายงานทางการเงินและการวิเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ (Chang, 2020)

บล็อกเชน (Blockchain) บล็อกเชนเป็นเทคโนโลยีที่นักบัญชีต้องทำความเข้าใจให้ดี เพราะบล็อกเชนจะช่วยลดต้นทุนการกระทบยอดและการรักษาบัญชีแยกประเภทต่าง ๆ รวมถึงความเป็นเจ้าของในสินทรัพย์จากการช่วยให้นักบัญชีได้รับมุมมองที่ชัดเจนมากขึ้นในภาวะผูกพันขององค์กรที่มีกับทรัพยากรที่มีให้ใช้ นอกจากนี้บริษัทสอบบัญชีขนาดใหญ่ 4 บริษัท ได้เข้าร่วมทดลองบล็อกเชน โดยให้คนทำงานในห้องทดลองบัญชีแยกประเภท และใช้บล็อกเชนให้การจัดกลุ่มบัญชีแยกประเภทให้ถูกหมวดและเป็นกลุ่มเดียวกัน ซึ่งหากบล็อกเชนทำได้ตามที่หวังไว้ จะทำให้แผนตรวจสอบและการบัญชีขององค์กรจะหมดความหมายไปในที่สุด มากไปกว่านั้นตามข้อมูลของ Statista นั้น โครงการบล็อกเชนมีการเติบโตแบบก้าวกระโดดในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาโดยมีการลงทุนกว่าพันล้านเหรียญสหรัฐ หากพูดถึงในส่วนของประเทศไทยนั้น เริ่มมีการนำบล็อกเชนมาใช้ภาคการเงินบ้างแล้ว โดยนำมาช่วยในการจัดการสัญญาเงินกู้ หรือตัวสัญญาใช้เงิน การทำ bank

guarantee รวมถึงรายการ โอนเงินระหว่างประเทศที่ทำให้การดำเนินการ หรือจัดการรายการได้รวดเร็วมากขึ้นจากเดิมหลายเท่าตัว (Chang, 2020)

ปัญญาประดิษฐ์ (Role of AI) ช่วยสร้างผลลัพธ์เชิงบวกในอุตสาหกรรมการบัญชีที่จะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่มากด้วยความเร็วสูงได้ ที่เสมือนเป็นการเพิ่มกำลังการผลิต และเพิ่มความถูกต้องในข้อมูลที่จะทำให้ต้นทุนลดต่ำลง สิ่งที่สำคัญมากกว่านั้น ปัญญาประดิษฐ์ยังสามารถสร้างความเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง คือ สามารถออกแบบงานบริหารร่วมกับกระบวนการบัญชีที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างที่หลากหลายมากขึ้น ปัญญาประดิษฐ์ยังสามารถที่จะสร้างโอกาสสำหรับนักบัญชีและเส้นทางการทำงานเส้นใหม่ที่มีประสิทธิภาพได้ด้วย Sage รายงานเมื่อปี 2018 ว่า กว่า 66% ของนักบัญชีจะลงทุนในปัญญาประดิษฐ์ และกว่า 55% จะใช้มันภายในเวลา 3 ปี และนี่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมไป อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญยังไม่เห็นการทดแทนบทบาทของคนจากปัญญาประดิษฐ์ แต่มองเห็นว่ามันจะช่วยให้คนสามารถตัดสินใจ และเพิ่มขีดความสามารถในการวิเคราะห์เชิงลึกได้มากกว่า (Chang, 2020)

หุ่นยนต์ (Robotics) ในช่วง 2 – 3 ปีที่ผ่านมา มีการนำหุ่นยนต์มาใช้ในภาคการเงิน หรือการให้บริการลูกค้า เพื่ออำนวยความสะดวก หรือลดระยะเวลาในการติดต่อกับทางบริษัท เช่น ได้นำ Chat bot มาช่วยในการตอบคำถามกับลูกค้า หรือแจ้งโปรโมชั่นแก่ลูกค้า หรือแจ้งยอดหนี้กับลูกค้า ในภาคของบัญชีองค์กรก็เช่นกัน จากพัฒนาการของหุ่นยนต์ที่มากขึ้น ได้นำหุ่นยนต์อัตโนมัติ (Robotics Process Automation) มาช่วยทำงานในส่วนงานที่ทำซ้ำ ๆ เช่น การทำกระทบยอดบัญชีธนาคาร การยืนยันยอดลูกหนี้ หรือเจ้าหนี้ระหว่างกัน เป็นต้น

ข้อมูลหิมาและการวิเคราะห์ (Big Data & Analytics) The Data Age 2025 ได้ทำนายว่ามนุษย์จะใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ประมาณ 4,800 ครั้งต่อวัน และคาดการณ์ไว้จะให้ข้อมูลการเติบโตจากขนาด 33 เซตตะไบต์ในปี 2018 เพิ่มขึ้นเป็น 175 เซตตะไบต์ในปี 2025 โดยข้อมูลเหล่านั้นมากกว่า 50% มาจากคลาวด์ ศูนย์ข้อมูล หอบังคับสัญญาณ และสมาร์ทโฟน ซึ่งนี่จะเป็นการก่อตัวของยุคดิจิทัล และการจะใช้ข้อมูลเหล่านั้นต้องมีการทำการระบุดข้อมูล หรือการทำ data analytics นั้นเอง ซึ่งจากนิตยสารฟอร์บรายงานว่าตลาดข้อมูลหิมาของโลกนั้นจะมีรายได้จากซอฟต์แวร์และบริการเพิ่มขึ้นจาก 42 พันล้านเหรียญสหรัฐในปี 2018 เป็น 103 พันล้านเหรียญสหรัฐในปี 2027 นอกจากนี้ด้วยเทคโนโลยีทำให้งานบัญชีที่เฉพาะเจาะจงกลายเป็นเรื่องที่ยั่งยืน ส่งผลให้อุตสาหกรรมการบัญชีมีการเคลื่อนตัวไปเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลมากขึ้น นักบัญชีจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่รอบด้านมากขึ้น โดยการวิเคราะห์ตัวเลขทางธุรกิจนั้นจะช่วยให้ธุรกิจสามารถค้นหามูลค่าภายในขององค์กรได้ แม้ว่าการวิเคราะห์ข้อมูลมิใช่บริการที่แปลกใหม่สำหรับงานด้านบัญชี แต่การวิเคราะห์ดังกล่าวนั้นจะเป็นการวิเคราะห์ที่สร้าง หรือนำเสนอใน

มุมมองใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในด้านการบริหารภาษี การบริหารความเสี่ยง และการตรวจสอบบัญชี รวมไปถึงการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความต้องการเฉพาะของแต่ละอุตสาหกรรม (Frost & Sullivan, 2020)

5G ด้วยกระแสที่มีข่าวว่าการประมวล 5G ที่ผ่านหรือ หรือการยกระดับความเร็ว หรือโครงข่ายความเร็วในต่างประเทศจาก 4G ไปสู่ 5G ย่อมส่งผลต่อความคาดหวังในความเร็วในการใช้งานที่สูงขึ้นกว่าปัจจุบัน และนั่นจะถูกนำ หรือเป็นเงื่อนไขในการนำเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมอื่นๆ มาใช้ในการดำเนินงาน หรือบริหารองค์กรมากขึ้น เพื่อให้มีประสิทธิภาพ หรือก่อให้เกิดความหลากหลายในการทำงานมากขึ้นได้ในอนาคต

Internet of Things คือ การที่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงหรือส่งข้อมูลถึงกันได้ด้วยอินเทอร์เน็ต โดยไม่ต้องป้อนข้อมูล ซึ่งง่ายจนกระทั่งเราสามารถสั่งการควบคุมการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ รวมไปถึงการเชื่อมโยงการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้ากับการใช้งานอื่น ซึ่งจะทำให้ข้อมูลจำนวนมากทั้งจำเป็นและไม่จำเป็นนั้นเกิดขึ้นและเกิดการเชื่อมโยงกันมากขึ้น อาจนำไปสู่การคิดค้นนวัตกรรมใหม่หรือสามารถที่จะหาหนทางในการแก้ปัญหาของผู้ใช้ได้ครอบคลุมมากขึ้น

การให้บริการงานบัญชีภายนอกองค์กร (Outsourcing Accounting Functions) ในปัจจุบันนั้น องค์กรธุรกิจต่างนิยมวางโครงสร้าง หรือจัดสรรฟังก์ชันทางการบัญชีให้แก่ผู้ให้บริการทางบัญชีภายนอกดำเนินการเพื่อเพิ่มผลกำไร และเน้นบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ การใช้บริการผู้ให้บริการทางบัญชีภายนอกยังช่วยของค์กรประหยัดค่าใช้จ่ายในการจ้างงาน เช่น เงินเดือน ภาษี และค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม เป็นต้น จึงส่งผลให้การใช้ฟังก์ชันงานบัญชีจากภายนอกได้รับความนิยม และถือเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่บริษัทขนาดใหญ่หันมาใช้บริการมากขึ้น และนั่นทำให้ผู้ให้บริการทางบัญชีภายนอกเพิ่มจำนวนขึ้น และถือเป็นธุรกิจที่เติบโตที่สุดในอุตสาหกรรมการบัญชีทั้งในเรื่องของรายได้ และความพึงพอใจของลูกค้า นอกจากนี้ การใช้การบัญชีภายนอกยังทำให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ต้องเพิ่มบริการที่มีประสิทธิภาพแก่ลูกค้ามากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการใช้การวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจ และการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการสอบบัญชี (Chang, 2020)

การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E – Payment) ทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีการรณรงค์ หรือหันมาใช้ หรือนำเสนอบริการทางการเงินอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น เช่น กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Wallet) ขององค์กรธุรกิจในประเทศไทยมีการเพิ่มจำนวนอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งเสนอตัวเลือกในกระเป๋าเงินนั้น รวมถึงการชำระเงิน หรือทำธุรกรรมผ่านแอปพลิเคชันของสถาบันการเงิน ส่งผลให้ผู้ใช้งาน หรือกลุ่มลูกค้าเป้าหมายหันมาใช้บริการมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลไทยได้

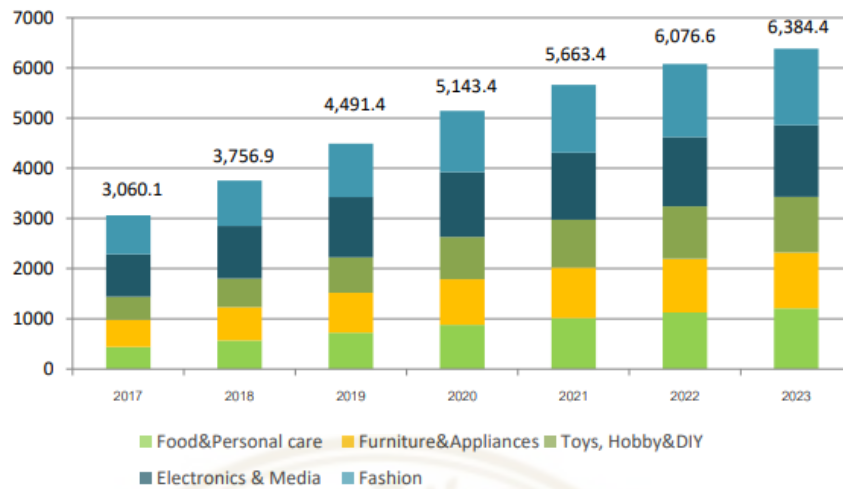
นำเสนอบริการพร้อมเพย์สำหรับการโอนเงินระหว่างธนาคารที่เปิดตัวในปี 2017 และยอดผู้ใช้งาน 42.6 ล้านคนในปี 2018 หรือจำนวนรายการกว่า 97 ล้านรายการ ด้วยยอดเงินรวม 3.7 ล้านล้านบาท (Frost & Sullivan, 2020)

ภาพที่ 2.1 ตัวอย่างยอดผู้ใช้งานในแอปพลิเคชันของแต่ละสถาบันการเงิน หรือองค์กรธุรกิจที่มีกระเป๋าสินอิเล็กทรอนิกส์

ที่มา : <https://www.depa.or.th/storage/app/media/file/Second%20Deliverable%20RevVer%20EN%20V12%20140819%20FIN.pdf#page=36&zoom=100,92,732>, 2020

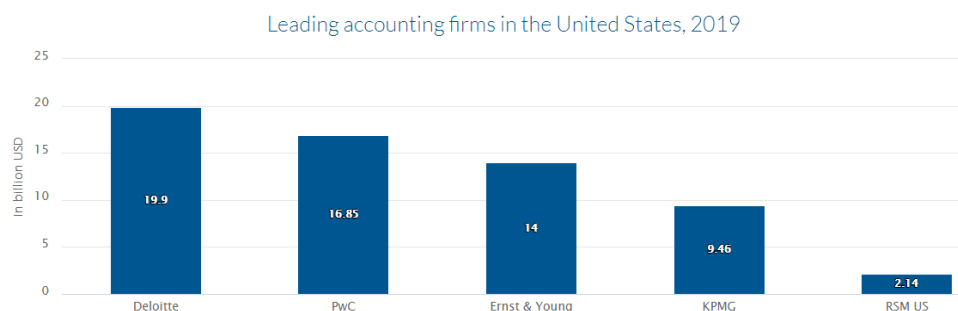
การค้าอิเล็กทรอนิกส์ (E – Commerce) ตามรายงานการวิจัยของ Aseanbriefing รายงานว่ารายได้ตลาดของไทยถูกประมาณการไว้ที่ 4,492 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2019 และจะเติบโตด้วยอัตราเฉลี่ยที่ 9.2% ต่อปีในช่วงระหว่างปี 2019 ถึง 2023 หรือจะมีมูลค่าประมาณ 6,384 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2023 ที่มีสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ครองส่วนแบ่งรายได้สูงสุดในปี 2019 แต่จะกลับกลายเป็นสินค้าแฟชั่นแทนในปี 2023 (Frost & Sullivan, 2020)

ภาพที่ 2.2 รายได้ประมาณการของการค้าอิเล็กทรอนิกส์ของไทยช่วงปี 2017 – 2023 ตามหมวดสินค้า

ที่มา : <https://www.depa.or.th/storage/app/media/file/Second%20Deliverable%20RevVer%20EN%20V12%20140819%20FIN.pdf#page=36&zoom=100,92,732,2020>

การเติบโตของบริการให้คำปรึกษา (Advisory Service) ผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ กำลังจัดการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีทางการบัญชีกับการเป็นที่ปรึกษาทางการเงินสำหรับการทำงานในอนาคตว่าจะเป็นอย่างไรมาก่อน เนื่องจากระบบอัตโนมัติทางการบัญชีจะเป็นการค้นหาแนวทางการแก้ปัญหาใหม่ๆ สำหรับการวิเคราะห์ที่อนุญาตให้นักบัญชีถอดรหัสข้อมูลเชิงลึกได้เท่านั้น แต่ในส่วนงานอื่น ๆ จะยังเป็นหน้าที่ของคนอื่น หรือผู้เชี่ยวชาญอยู่เหมือนเดิม และด้วยการเพิ่มขึ้นของเทคโนโลยีขั้นสูงในอุตสาหกรรมการบัญชีนั้นจะทำให้บริษัทบัญชีให้ความสนใจในคุณภาพของการให้บริการที่ปรึกษา ด้าน Business Intelligence มากขึ้น จากการดำเนินงานที่ต้องทำด้วยตัวเองและเป็นงานที่ทำซ้ำออกไปจะช่วยให้เพิ่มโอกาสแก่บริษัทบัญชีในการใช้เวลาไปกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก และการให้คำแนะนำแก่ลูกค้าขององค์กรมากขึ้น

ภาพที่ 2.3 ขอดรายได้ของบริษัทบัญชีขนาดใหญ่ 4 บริษัทในสหรัฐ

ที่มา : <https://financesonline.com/accounting-trends/>, 2020

องค์กรธุรกิจเสมือน (Virtual Business) จากการใช้เทคโนโลยีทดแทนการทำงานของคนมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญญาประดิษฐ์ หุ่นยนต์ บล็อกเชน และมีการใช้บริการงานจากบุคคลภายนอกมากยิ่งขึ้นทั้งบริการด้านบัญชี ภาษี บุคคล การเพิ่มขึ้นของผู้ให้บริการภายนอก การที่สามารถทำงานจากที่ไหนก็ได้ พัฒนาการหรือความก้าวหน้าทางความเร็วทั้งในส่วนของ 5G และ Internet of Things หรือการจับเก็บ หรือมีระบบบนคลาวด์นั้น ทำให้ข้อมูลหรือกิจการหน้างานทั้งส่วนงานขาย งานบุคลากร บัญชี การเงิน ถูกเชื่อมโยงหากันและถูกจัดเก็บจากภายนอกตัวองค์กรที่เป็นรูปธรรมแทบทั้งสิ้น

ความหลากหลายของการจ้างงานด้านบัญชีที่มากขึ้น (Variety Employment term) ด้วยการเชื่อมโยงขององค์กรกับผู้ให้บริการภายนอกมีมากขึ้น และความต้องการแรงงานขององค์กรนั้นไม่สม่ำเสมอในช่วงเวลาเพิ่มขึ้นจากการมีการพัฒนา ขยายงาน ที่ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างเร่งด่วน หรือลดภาระด้านค่าใช้จ่ายในระยะยาว ทำให้หลายองค์กรมีแนวโน้มที่จะมีการจ้างแรงงานบางกลุ่มเป็นพนักงานถาวร บางกลุ่มเป็นพนักงานชั่วคราวทั้งระยะสั้น ระยะยาว (มากกว่า 1 ปี) หรือเลือกจ้างจากบริษัทให้บริการภายนอก

การเชื่อมโยงของการใช้ที่ปรึกษาหลายทาง (Advisory Variety) จากการเพิ่มขึ้นของการให้บริการด้านคำปรึกษาซึ่งนั่นทำให้แต่ละบริษัทให้คำปรึกษาต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กอปรกับวิธีการทำงานที่เปลี่ยนไปเน้นการทำงานอิสระมากขึ้น หรือจัดสรรเวลาในการทำงานประจำกับงานเสริมมากขึ้น และจากการทำงานที่ไหนก็ได้ ร่วมกับการมีเสถียรภาพด้านโครงสร้างการเชื่อมต่อ ทำให้องค์กรสามารถที่จะเลือกจ้างคนนอกแทนบริษัทให้คำปรึกษาจากการบริการที่มีแนวโน้มถูกกว่า หรือจ้างเพิ่มเติม เพื่อเป็นการยืนยัน หรือหาทางเลือกที่ดีที่สุด เหมาะสม ครอบคลุมรอบด้านที่สุด

โรคอุบัติใหม่ หากนับตั้งแต่ปี 2453 ได้เกิดโรคอหิวาตกโรคแพร่ระบาดบนโลกที่เป็นการระบาดที่รุนแรงครั้งที่ 6 โดยมีต้นกำเนิดมาจากอินเดียซึ่งมีผู้เสียชีวิตจากโรคนี้กว่า 800,000 คน จากนั้นมาในปี 2461 เกิดไข้หวัดใหญ่สเปน ที่ทำให้มีผู้ติดเชื้อกว่า 1 ใน 3 ของประชากรโลกในช่วงนั้น ถัดจากนั้นมาในปี 2499 เกิดไข้หวัดใหญ่เอเซียระบาดขึ้น ในจีน หรือในปี 2511 เกิดไข้หวัดใหญ่ฮ่องกงขึ้นมา ทำให้มีผู้เสียชีวิตไปกว่า 1 ล้านคน หรือในช่วงปี 2548 ถึง 2555 เกิดการระบาดเอชไอวีหรือเอดส์สูงสุด หรือในปี 2552 มีการระบาดของไข้หวัดใหญ่ 2009 ที่คร่าชีวิตประชากรโลกรวมกว่า 280,000 คนจากการคาดการณ์ของสำนักควบคุมและป้องกันโรคของสหรัฐ หรือล่าสุดที่ปี 2562 มีการระบาดของโควิด-19 ที่มีการลุกลามไปอย่างรวดเร็วกว่า 120 ประเทศทั่วโลก นั่นคือเมื่อมีการระบาดเกิดขึ้นย่อมทำให้เกิดมาตรการ หรือวิธีการทำงานใหม่ในช่วงมีมาตรการลดการแพร่ระบาด

ของโรค หรือหลังเกิดโรคมามากขึ้น เพื่อให้การทำงานสามารถสร้างผลสัมฤทธิ์ได้ (ภาณุพงศ์ วัฒนเสรีกุล, 2563)

การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานทางการบัญชี และการสอบบัญชี (Accounting Standard change) จากการดำเนินงาน และความพยายามการยกระดับการบัญชี และการสอบบัญชีของประเทศไทยให้เป็นมาตรฐานเดียวกันนานาชาติ ย่อมทำให้สภาวิชาชีพบัญชีผลักดันให้การบัญชี และการสอบบัญชีของไทยมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน หรือปฏิบัติการที่สามารถเทียบเท่ากับนานาชาติประเทศ แต่มาตรฐานบัญชี หรือมาตรฐานการรายงานทางการเงิน หรือกรอบแม่บททางบัญชีมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อผู้ใช้งายงานทางการเงินได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง หรือความต้องการของผู้ใช้ให้มากที่สุด เช่น การนำรายงานทางการเงินไปวิเคราะห์ทางการเงิน ลดการปรับปรุงยอด หรือปรับปรุงรายการก่อนการวิเคราะห์ และนั่นย่อมทำให้ระบบบัญชีต้องสามารถที่ต้องสอดรับการเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการที่มาตรฐานบัญชีได้ตลอดเวลา ส่งผลให้นักบัญชี หรือผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีที่ต้องสามารถพิจารณาเงื่อนไข หรือประเด็นต่าง ๆ ระหว่างระบบบัญชี กับมาตรฐานบัญชีว่าจะแก้ไขออกมาให้ทางให้ หรือจะนำเรื่องใดมาใช้บ้างที่ไม่ก่อให้เกิดความผิดพลาดอย่างมีนัยสำคัญ

มาตรการหรือกฎระเบียบอันเนื่องเกี่ยวกับภาษี (Tax regulation) กรมสรรพากร ถือได้ว่าเป็นหน่วยงานหลักที่จะเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวกับภาษีองค์กรหนึ่งของรัฐบาล และด้วยนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ทำให้ทุกหน่วยงานของรัฐบาลพยายามที่จะทำให้องค์กรเป็นองค์กร 4.0 หรือองค์กรดิจิทัลในอนาคตอันใกล้นี้ เช่น สรรพากรได้แก้กฎหมาย โดยอนุญาตให้ธุรกิจสามารถออกใบแจ้งหนี้อิเล็กทรอนิกส์ (e - Tax Invoice) หรือใบเสร็จรับเงิน (e - Tax Receipt) ในกิจการการค้าตามปกติได้ ส่งผลให้ธุรกิจต้องปรับปรุงระบบบัญชีให้สามารถดำเนินการออกเอกสารเหล่านั้นแทนเอกสารแบบกระดาษได้ (กรณีที่ธุรกิจสามารถเลือกที่จะทำ) และเปลี่ยนการยื่นเอกสารทางภาษีจากกระดาษเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ยื่นผ่านระบบออนไลน์ได้ เป็นต้น

การโจรกรรมข้อมูลทางบัญชีในรูปแบบใหม่ (New Accounting information Theft) ด้วยการเข้าถึงข้อมูลทางบัญชีที่รวดเร็ว และง่ายขึ้นจากเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นบล็อกเชน Internet of Things แต่ยังไม่มีความปลอดภัย หรือการป้องกันความเป็นส่วนตัวที่รอบด้านและแข็งแรง ทำให้ผู้โจรกรรมยังสามารถหาหนทาง หรือรูปแบบที่จะเข้าโจรกรรมข้อมูลที่สำคัญขององค์กรมากยิ่งขึ้น เพราะการโจรกรรมนั้นสามารถที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย หรือได้รับประโยชน์จากการโจรกรรมเป็นมูลค่าที่สูงมาก

การเพิ่มความเข้มงวดในการเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน (Increase strictness of Financial Information) จากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในการนำเทคโนโลยีทางการเงิน หรือเทคโนโลยี

เกี่ยวกับระบบบัญชี ทำให้มาตรการที่อยู่เดิมนั้นไม่สามารถบริหารจัดการความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของข้อมูลทางการเงิน หรือข้อมูลอื่นที่มีความอ่อนไหวที่มีความต้องการเพิ่มมากขึ้นได้ กอปรกับการโจรกรรมข้อมูลนับวันมีความรุนแรง หลากหลายและสร้างความเสียหายที่มากขึ้น เพื่อเป็นการกำจัดปัญหาที่จะตามมาได้ย่อมจะต้องมีมาตรการ หรือข้อกำหนด ข้อกฎหมายที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้น และนั่นจะทำให้ผู้สร้าง ใช้ข้อมูลทางการเงินมีความระวัง ความเข้าใจในมาตรการรักษาความปลอดภัย และความเป็นส่วนตัวมากยิ่งขึ้น

จากแนวโน้ม (ปัจจัย) ข้างต้น สามารถสรุปออกมาเป็นแนวโน้ม (ปัจจัย) ตาม STEEP Analysis รวมถึงความเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักบัญชีวิชาชีพจากแนวโน้ม (ปัจจัย) ดังกล่าวว ได้ตามตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 สรุปแนวโน้ม (ปัจจัย) แบ่งแยกตามการวิเคราะห์ปัจจัยด้วย STEEP Analysis

STEEP	TREND
ปัจจัยด้านสังคม (Social – S)	การใช้โซเชียลมีเดีย (Utilizing Social Media) <ul style="list-style-type: none"> • แสดงความสามารถ สร้างประสบการณ์ และโอกาส • สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว
	การทำงานนอกสถานที่ (Remote Work Setting) <ul style="list-style-type: none"> • ทำงานจากที่ไหนก็ได้ มีความยืดหยุ่นสูง • ลดการใช้กระดาษลง เน้น electronic document มากขึ้น
	ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber security and privacy) <ul style="list-style-type: none"> • การรั่วไหลของข้อมูลทางธุรกิจมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น • การเข้าถึงข้อมูลเฉพาะมีข้อจำกัดมากขึ้น

ตารางที่ 2.1 สรุปแนวโน้ม (ปัจจัย) แบ่งแยกตามการวิเคราะห์ปัจจัยด้วย STEEP Analysis (ต่อ)

STEEP	TREND
ปัจจัยด้านสังคม (Social – S)	<p>ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียที่เปลี่ยนแปลงไป (Expected Change)</p> <ul style="list-style-type: none"> • เน้นข้อมูลเชิงวิเคราะห์ระดับสูง หรือซับซ้อนมากขึ้น • ต้องการข้อมูลที่ถูกต้อง รวดเร็ว แม่นยำ และทันต่อการตัดสินใจเพิ่มมากขึ้น
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological – T)	<p>กระบวนการทางบัญชีอัตโนมัติ (Automated Accounting Processes)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ทดแทนงานเดิมที่ซ้ำ ๆ • เห็นข้อมูลไวขึ้น • ความต้องการนักบัญชีสำหรับบันทึกรายการลดลง • มีการให้ข้อมูลข้ามอุตสาหกรรมมากขึ้น
	<p>การเพิ่มขึ้นของโซลูชันทางการบัญชี (Rise of Accounting Software Solutions)</p> <ul style="list-style-type: none"> • เน้นการทดสอบ ออกแบบ และเรียนรู้ระบบมากขึ้น • มีความคล่องตัวมากขึ้น • นักบัญชีบางส่วนจะถูกปลด เพราะโซลูชันเข้ามาทดแทนได้
	<p>การบัญชีบนระบบคลาวด์ (Cloud-Based Accounting)</p> <ul style="list-style-type: none"> • มีความสะดวกมากขึ้น • เข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา • ข้อมูล Real time มากขึ้น

ตารางที่ 2.1 สรุปแนวโน้ม (ปัจจัย) แบ่งแยกตามการวิเคราะห์ปัจจัยด้วย STEEP Analysis (ต่อ)

STEEP	TREND
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological – T)	บล็อกเชน (Blockchain) <ul style="list-style-type: none"> • ลดภาระงานในการกระทบยอด และการแยกประเภทบัญชี • สรุปรายงานได้รวดเร็วขึ้น • ข้อมูลมีความแม่นยำมากขึ้น
	ปัญญาประดิษฐ์ (Role of AI) <ul style="list-style-type: none"> • ทดแทนงานที่ซ้ำ ๆ • วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเดิม ๆ ได้ • ช่วยเพิ่มขีดความสามารถของนักบัญชี หรือผู้ทำข้อมูลได้
	หุ่นยนต์ (Robotics) <ul style="list-style-type: none"> • ช่วยทำรายการซ้ำ ๆ และไม่ซับซ้อน • สะดวกสบายมากขึ้น • นักบัญชีต้องเน้นการควบคุมทดแทน
	ข้อมูลมหาศาลและการวิเคราะห์ (Big Data & Analytics) <ul style="list-style-type: none"> • รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลจะเปลี่ยนไปในเชิงลึกขึ้น รอบด้านมากขึ้น • การวิเคราะห์จะถือเป็นหัวใจสำคัญในการนำเสนอ หรือการตัดสินใจ
	5G <ul style="list-style-type: none"> • การสื่อสาร และระบบมีการทำงานที่รวดเร็วขึ้น
	Internet of Things <ul style="list-style-type: none"> • ทำงานได้บนทุกอุปกรณ์ ทุกที่ ทุกเวลา • สามารถเข้าถึงข้อมูลได้หลายหลาย

ตารางที่ 2.1 สรุปแนวโน้ม (ปัจจัย) แบ่งแยกตามการวิเคราะห์ปัจจัยด้วย STEEP Analysis (ต่อ)

STEEP	TREND
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic – E)	<p>การให้บริการงานบัญชีภายนอกองค์กร (Outsourcing Accounting Functions)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ขาดผู้เชี่ยวชาญประจำองค์กร • นักบัญชีประจำองค์กรมีจำนวนลดลง • ลดต้นทุนได้ • การรั่วไหลของข้อมูลองค์กรมีความเสี่ยงสูงขึ้น • มีการแข่งขันของผู้ให้บริการงานบัญชีภายนอกมากขึ้น • นักบัญชีต้องมีการสร้างมูลค่าเพิ่มในงานมากขึ้น
	<p>การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E – Payment)</p> <ul style="list-style-type: none"> • สะดวก รวดเร็ว • ข้อมูล Real time มากขึ้น • กระบวนการได้ง่ายขึ้น • ข้อมูลทางการค้าเยอะมากขึ้น
	<p>การค้าอิเล็กทรอนิกส์ (E – Commerce)</p> <ul style="list-style-type: none"> • สะดวก รวดเร็ว • ข้อมูล Real time มากขึ้น • กระบวนการได้ง่ายขึ้น • ข้อมูลทางการค้าเยอะมากขึ้น
	<p>การเติบโตของบริการให้คำปรึกษา (Advisory Service)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของนักบัญชีมากขึ้น • มีการแข่งขันในวิชาชีพมากขึ้น ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม คุณภาพในงานของนักบัญชีมากขึ้น

ตารางที่ 2.1 สรุปแนวโน้ม (ปัจจัย) แบ่งแยกตามการวิเคราะห์ปัจจัยด้วย STEEP Analysis (ต่อ)

STEEP	TREND
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic – E)	<p>องค์กรธุรกิจเสมือน (Virtual Business)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ที่ตั้งองค์กรไม่จำเป็นอีกต่อไป • การยื่นยันตัวตนขององค์กรจะซับซ้อนมากขึ้น • การสื่อสารระหว่างหน่วยงานเป็นเรื่องจำเป็น
	<p>ความหลากหลายของการจ้างงานด้านบัญชีที่มากขึ้น (Variety Employment term)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญในสายงานมากขึ้น • นักบัญชีประจำ หรือระยะยาวจะลดจำนวนลง
	<p>การเชื่อมโยงของการใช้ที่ปรึกษาหลายทาง (Advisory Variety)</p> <ul style="list-style-type: none"> • การตัดสินใจจะเป็นเรื่องที่ยากขึ้นหากข้อมูลจากที่ปรึกษาไม่ตรงกันหรือไม่สอดคล้องกัน • มีการตัดสินใจที่รอบด้านมากขึ้น ข้อมูลสนับสนุนก็ต้องรอบด้านมากขึ้นเช่นกัน
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental – E)	<p>โรคอุบัติใหม่ (Emerging Diseases)</p> <ul style="list-style-type: none"> • วิธีการทำงานเปลี่ยนแปลงไป • ต้องพิจารณาประเด็นทางบัญชีมากขึ้น

ตารางที่ 2.1 สรุปแนวโน้ม (ปัจจัย) แบ่งแยกตามการวิเคราะห์ปัจจัยด้วย STEEP Analysis (ต่อ)

STEEP	TREND
ปัจจัยด้านนโยบายและการเมือง (Political – P)	<p>การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานทางการบัญชี และการสอบบัญชี</p> <p>(Accounting Standard change)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความเข้าใจในมาตรฐาน และการเพิ่มพูนความรู้ทางธุรกิจเป็นสิ่งจำเป็นตลอดเวลา • มีการใช้ Judgement ของผู้มีอำนาจมากขึ้น • การทำงานเป็นสากลมากขึ้น
	<p>มาตรการหรือกฎระเบียบอันเนื่องเกี่ยวกับภาษี (Tax regulation)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความเข้าใจในกฎหมาย และการเพิ่มพูนความรู้ทางธุรกิจเป็นสิ่งจำเป็นตลอดเวลา • ลดการใช้กระดาษลง เข้าสู่ ธุรกิจดิจิทัลรวดเร็วขึ้น • มีมาตรการในการรองรับการเปลี่ยนแปลงไปของธุรกิจในอนาคตมากขึ้น
	<p>การโจรกรรมข้อมูลทางบัญชีในรูปแบบใหม่ (New Accounting information Theft)</p> <ul style="list-style-type: none"> • การใช้ข้อมูล และการป้องกันเป็นสิ่งจำเป็น รวมไปถึงมาตรการในการปกป้องการละเมิดการใช้ข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต

ตารางที่ 2.1 สรุปแนวโน้ม (ปัจจัย) แบ่งแยกตามการวิเคราะห์ปัจจัยด้วย STEEP Analysis (ต่อ)

STEEP	TREND
ปัจจัยด้านนโยบายและการเมือง (Political – P)	<p>การเพิ่มความเข้มงวดในการเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน (Increase strictness of Financial Information)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความน่าเชื่อถือเป็นสิ่งสำคัญ • ความระมัดระวังในการใช้ข้อมูลเข้าถึงข้อมูล เป็นเรื่องที่ประมาทไม่ได้ • ความเข้าใจในข้อปฏิบัติเป็นเรื่องจำเป็น

ที่มา : ผู้วิจัย

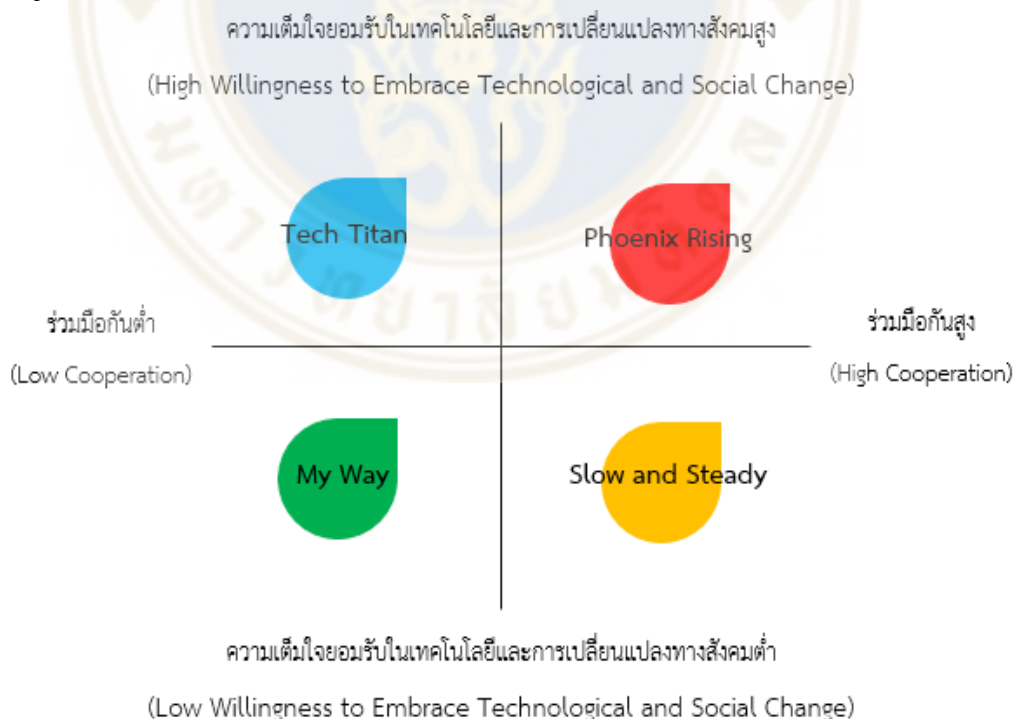
2.5 ฉากทัศน์แห่งอนาคตของนักบัญชีวิชาชีพ

การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีของไทยในอนาคตด้วยหลายปัจจัยที่จะส่งผลให้วิชาชีพบัญชีนั้นเปลี่ยนแปลงไปไม่มากนักน้อยแตกต่างกันไปทั้งในเรื่องของระยะเวลาที่ปัจจัยเหล่านั้นจะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็น 5 ปี 10 ปี 15 ปี หรือ 20 ปีนับจากปัจจุบัน หรือการตระหนักรู้ของผู้ที่อยู่ในวิชาชีพที่จะต้องสำรวจตัวเองว่า ณ ปัจจุบันตัวเองอยู่ตรงไหน และจะไปทางไหนในอนาคตที่จะเกิดขึ้น หรือ อิทธิพล หรือ ความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นจากปัจจัยเหล่านั้นในช่วง 5 ปี 10 ปี 15 ปี หรือ 20 ปีจะเป็นปัจจัยใดที่ส่งผลกระทบ ที่จะเป็แรงผลักดันให้นักบัญชีเหล่านั้น ย่อมต้องพิจารณาถึงฉากทัศน์ หรือภาพแห่งอนาคตที่ตนเองจะต้องอยู่ทั้งในสถานะแห่งความสำเร็จ หรือจะอยู่ในสถานะผู้ที่ถูกทำลาย หรือผู้แห่งความล้มเหลวในวิชาชีพที่ไม่สามารถที่จะปรับตัวได้ทัน หรือเตรียมพร้อมตัวเองให้สามารถดำเนินชีวิตในฉากทัศน์แห่งอนาคตของวิชาชีพบัญชีไทยในอนาคตได้

นอกจากนี้ฉากทัศน์แห่งอนาคตสำหรับนักบัญชีวิชาชีพของไทยนั้นในแต่ละช่วงเวลา ไม่ว่าจะเป็น 5 ปี 10 ปี 15 ปี หรือ 20 ปีต่อจากนี้ อาจจะเป็นมีฉากทัศน์ที่เหมือนกัน หรือไม่เหมือนกันย่อมเป็นไปได้ เพราะลักษณะฉากทัศน์ที่เลือกอาจแตกต่างกัน (ภาพพื้นประวัติศาสตร์ หรือภาพแห่งอนาคต) หรือ ความเป็นไปได้ และความไม่แน่นอนของปัจจัยที่ผู้จัดทำฉากทัศน์แต่ละคนเลือกใช้ นั่นเอง เช่น ในอนาคตช่วง 5 ปีนี้ นักบัญชีวิชาชีพต้องเน้นการปรับตัว และเรียนรู้เพิ่มเติมจากการเข้า

สู่ Digital Economy ที่มากขึ้น ต้องเรียนรู้การทำงานร่วมกันกับปัญญาประดิษฐ์ที่จะมาช่วยคนทำงาน แต่ในขณะเดียวกันต้องศึกษาหาความรู้ และสร้างมูลค่างานของตัวเองให้มากขึ้น จากการที่ปัญญาประดิษฐ์เข้ามาทดแทนการทำงานเดิมทั้งหมดอย่างสมบูรณ์แบบ หรือหากในอนาคตเข้าสู่ Digital Economy แต่ปัญญาประดิษฐ์ยังไม่สามารถที่จะมาแทนที่คนได้ แต่ระบบบัญชีก้าวเข้าสู่การเป็น Cloud base อย่างสมบูรณ์ พร้อมกับการมีการตรวจหมายความปลอดภัยในการรักษาข้อมูล และความเป็นส่วนตัวที่เข้มข้นขึ้น นักบัญชีวิชาชีพก็ต้องรู้จักปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน ศึกษา หมายความว่าความปลอดภัยที่จะกระทบกับข้อมูลทางบัญชี หรือข้อมูลประกอบการทำงานที่อาจจะมีขึ้นตอน หรือข้อระวังที่มากขึ้นกว่าปัจจุบันก็เป็นได้ เป็นต้น

มากไปกว่านั้นหากพิจารณาถึงฉากทัศน์แห่งอนาคตสำหรับนักบัญชีวิชาชีพในไทยที่จะเกิดขึ้น ด้วยการเป็นโลกาภิวัตน์นั้น ฉากทัศน์ของนักบัญชีวิชาชีพของไทยอาจจะเป็นดังเช่นฉากทัศน์ของ CPA Canada (2018) ที่มีการจัดทำฉากทัศน์สำหรับนักบัญชีวิชาชีพที่มีความเป็นไปได้จากผลกระทบของอุตสาหกรรมได้เข้าสู่ความเป็นดิจิทัล มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานจริยธรรมในปี ค.ศ. 2030 โดยใช้ความเต็มใจในการยอมรับเทคโนโลยีกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Willingness to Embrace Technological and Social Change) ก็กับการร่วมมือกัน (Cooperation) เป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการสร้างฉากทัศน์โดยได้ฉากทัศน์ดังนี้

ภาพที่ 2.4 ฉากทัศน์ของนักบัญชีในปี 2030 ตามการศึกษาของ CPA Canada

ที่มา : ผู้วิจัย อ้างอิงจาก <https://ecae.ca/resources/Documents/cpa%20forum/CPA%20Foresight%20Presentation%20-%201%20Slide%20.pdf>

Slow and Steady Network

ในระยะไม่กี่ปีต่อจากนี้จะเป็นช่วงแห่งการสร้างความมั่นคงจากนั้นตามคิของสังคมและความไว้วางใจที่ยั่งยืนจากหลายหน่วยงานทั้งจากสถาบันการศึกษา องค์กรปกครองท้องถิ่น จนถึงองค์กรระดับโลก ผู้นำ และบุคคลแต่ละคนมีความเห็นด้วยที่จะร่วมแก้ปัญหาาร่วมกันใน เรื่องของการเปลี่ยนแปลงไปของสภาพภูมิอากาศ ความปลอดภัยของข้อมูล และผลกระทบที่ไม่คาดคิดของเทคโนโลยีเกิดใหม่ การเติบโตในอนาคตนี้จะเติบโตช้า นวัตกรรมที่จำกัด และการไม่สบายใจของผู้ประกอบการจะเป็นแรงผลักดันทำให้เศรษฐกิจล้มเหลว หรือคนประกอบธุรกิจดีดามากขึ้น สถาบันระดับโลกพยายามที่จะผลักดันในการแก้ปัญหาสภาพภูมิอากาศจะสามารถดำเนินการได้ช้าลง เนื่องจากผู้เข้าร่วมพลาดเป๋ามากขึ้น

Phoenix Rising

จากสภาพอากาศที่รุนแรงขึ้น การล่มสลายทางเศรษฐกิจ และการระบาดของโรคอย่างรุนแรง ประชาคมระหว่างประเทศมารวมมือกันเพื่อระงับความไร้เสถียรภาพทางการเมือง และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งผลให้มีความก้าวหน้าอันยิ่งใหญ่ และโลกมีการจัดการเพื่อลดการปล่อยคาร์บอนที่ดีขึ้น และมีบางคนคร่ำครวญจากการสูญเสียความเป็นปัจเจกนิยม และการไม่มีการแบ่งแยกอีกต่อไป

Tech Titan

ท่ามกลางความผันผวนทางเศรษฐกิจของสงครามการค้า และการต่อต้านการเข้าเมืองของผู้มีอำนาจสำคัญของโลกมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน ทั้หันเทคโนโลยีระดับโลก เช่น Apple Google Facebook Alibaba มีอำนาจทางเศรษฐกิจอย่างมาก มีความท้าทายกฎระเบียบต่าง ๆ และยังเป็นแรงผลักดันเทคโนโลยีที่สร้างความเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง บริษัทเหล่านี้จะรวมตัวดูแลเรื่องการดูแลสุขภาพ การขนส่ง และสื่อ ผ่านการควบคุมข้อมูล และการพัฒนาที่รวดเร็วของปัญญาประดิษฐ์ รัฐที่อ่อนแอไม่สามารถปกป้องงานที่เป็นช่องโหว่จากการใช้ปัญญาประดิษฐ์ได้ ทำให้แรงงานที่มีฝีมือไม่จำเป็นต้องออกจากงานในเป็นการชั่วคราว นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ที่สามารถพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น แต่มันยังสร้างความมั่นคงและความไม่เท่าเทียมกันมากขึ้นมาด้วย

My Way

ในระยะอันใกล้นี้ การสร้างประชานิยมจะแพร่กระจายไปทั่วโลก และทำให้ข้อตกลงทางการค้า ระบบการกำกับดูแล และสถาบันการเงินทั่วโลกล่มสลายมากขึ้น ความหวาดระแวงเข้าครอบงำนโยบายภายในประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผู้คนจำนวนมากหลบหนีออกจากชุมชนเดิมของพวกเขาเพราะรู้สึกไม่ปลอดภัย หลักฐานการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศถูกเร่ง

ให้เกิดเร็วขึ้น แต่จะเป็นการร่วมมือกันเพื่อต่อสู้เพื่อบรรเทาวิกฤติเท่านั้น และด้วยเศรษฐกิจที่ซบเซา ทำให้ผู้สูงอายุเลือกเกษียณช้าออกไป ทำให้เกิดการว่างงานสูงขึ้นของคนรุ่นใหม่ที่ไม่ได้ศึกษาต่อสูงขึ้น สถาบันการศึกษามีการสร้างโปรแกรมฝึกงาน และหลักสูตรภาคปฏิบัติในอุตสาหกรรม และด้วยการเติบโตของโรคโลหิตจาง ประเทศกำลังพัฒนามีการก้าวกระโดดในการค้นหาโซลูชันเชิงนวัตกรรม เพื่อที่จะทดแทนการบริการเดิม เช่น บริการสุขภาพ การศึกษา และ โครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่นำเทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) มาสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญถึงการคาดการณ์แนวโน้ม ผลกระทบ และฉกัทัศน์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ทำงานด้านวิชาชีพบัญชี หรือเกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีทั้งทางตรง หรือทางอ้อมมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการแบบสุ่มเฉพาะเจาะจง จากผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่ระบุข้างต้น และถือได้ว่ามีความรู้ ความสามารถ ถึงระดับการจัดกลุ่ม ได้ว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญ และมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมการดำเนินการศึกษาวิจัย รวม 20 คน ซึ่งจากการอ้างอิงของณรงฤทธิ์ กิตติภวิน (2556) ถึงชัชวาล ทัดศิวัช (2553) ที่ว่าจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมตามวิธีของ Thomas T. McMillan ที่ได้เสนอจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยและค่าความคลาดเคลื่อนในการประชุมวิชาการประจำปีของ California junior college association เมื่อปี ค.ศ. 1981 พบว่าถ้ามีจำนวนผู้เชี่ยวชาญมากกว่า 17 คนขึ้น อัตราลดลงของความคลาดเคลื่อนจะน้อยมาก ดังข้อมูลในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูลตามจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	ช่วงของความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1 - 5	1.02 – 0.70	0.50
5 – 9	0.70 – 0.58	0.12
9 – 13	0.58 – 0.54	0.04
13 – 17	0.54 – 0.50	0.04
17 – 21	0.50 – 0.48	0.02
21 – 25	0.48 – 0.46	0.02
25 – 28	0.46 – 0.44	0.02

และใช้ non response rate เท่ากับ ร้อยละ 15 ตามการคำนวณสูตร

$$\begin{aligned}
 n &= \frac{17}{1 - 0.15} \\
 &= 20
 \end{aligned}$$

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นหลักสำคัญ คือ เทคนิคเดลฟาย เพื่อที่จะให้ได้ฉันทามติของความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 2 รอบ ผ่านวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Deep interview) แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้คำถามมีความยืดหยุ่นและกลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และแบบปลายปิด เพื่อให้ได้ฉันทามติในบางเรื่องที่เป็นต่อการศึกษาในครั้งนี้

3.3 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ด้วยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีการใช้แบบสัมภาษณ์จากการสร้างชุดคำถามผ่านการประยุกต์ใช้ชุดคำถามจากงานวิจัยที่ได้เคยมีผู้ศึกษาวิจัยไว้แล้ว ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

3.3.1 ความเที่ยงตรง (Validity)

ผู้วิจัยได้นำชุดคำถามสำหรับรอบที่ 1 เพื่อการสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ปรับปรุงแก้ไขภาษาและคำถามให้กระชับชัดเจน เข้าใจง่าย สำหรับผู้ถูกสัมภาษณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ และสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการหาคำตอบสำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้

3.3.2 ความเชื่อมั่น (Reliability)

ชุดคำถามที่สร้างขึ้นถูก และหรือจะถูกนำไปทดสอบก่อน (Pre-Test) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 ชุด เพื่อหาความน่าเชื่อถือของชุดคำถามว่ากลุ่มตัวอย่างนี้มีความเข้าใจในชุดคำถามหรือไม่ และได้คำตอบตามที่คาดหวังหรือไม่ หากทดสอบแล้วพบว่าชุดคำถามนี้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจและได้คำตอบตามที่คาดหวัง จากนั้นจึงนำชุดคำถามเก็บข้อมูลจริง

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้มีการใช้เทคนิคเดลฟายเป็นเครื่องมือในการหาฉันทมติเป็นหลักสำคัญ ซึ่งฉันทมติในรอบก่อนหน้านั้นจะเป็นข้อมูลในการสร้างคำถามในรอบถัดไป และหรือเป็นข้อสรุปจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1) การศึกษาเหตุการณ์ และแนวโน้มที่เกิดขึ้น เป็นการศึกษาเพื่อระบุเหตุการณ์ (event) และแนวโน้ม (Trend) ที่เกิดขึ้นที่อาจส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีของไทยในอนาคต โดยการใช้การวิเคราะห์แนวโน้ม และแนวโน้มระดับโลก (Trend and Megatrend Analysis) และ STEEP Analysis

2) การศึกษาผลกระทบของเหตุการณ์ และแนวโน้มที่เกิดขึ้นต่อวิชาชีพบัญชีของไทยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงผลกระทบของเหตุการณ์ และแนวโน้มที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีของไทยในอนาคต รวมถึงสมรรถนะของนักบัญชีวิชาชีพที่คาดว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

3) สร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับรอบที่ 1 โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาในข้อที่ 1 – 2 มาเป็นข้อมูลในการสร้างคำถามสำหรับสอบถามผู้เชี่ยวชาญที่ได้เลือกไว้ เพื่อทราบถึงระดับผลกระทบ และ

โอกาสที่จะเกิดของปัจจัยที่ได้ศึกษามา รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของวิชาชีพบัญชีในอนาคตของผู้เชี่ยวชาญ ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ได้เลือกไว้ตามแบบคำถามที่ได้สร้างไว้ในรอบที่ 1 และรวบรวมคำตอบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 คนที่ได้ทำการเลือกไว้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาสำหรับคำถามที่มีผลเป็นในข้อมูลเชิงปริมาณ และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับผลการสัมภาษณ์ในข้อมูลคุณภาพ พร้อมทั้งสรุปข้อมูลที่จะให้สร้างคำถามในการถามคำถามรอบที่ 2

5) สร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับรอบที่ 2 โดยใช้ผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์รอบที่ 1 ซึ่งรอบนี้จะเป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อทราบถึงปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะเกิดขึ้นในอนาคตสำหรับวิชาชีพบัญชี และทราบถึงสมรรถนะของนักบัญชีวิชาชีพที่จำเป็นในอนาคต ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

6) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ได้เลือกไว้ตามแบบคำถามที่ได้สร้างไว้ในรอบที่ 2 และรวบรวมคำตอบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 คนกลุ่มเดิมกับรอบที่ 1 ที่ได้ทำการเลือกไว้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาสำหรับคำถามที่มีผลเป็นในข้อมูลเชิงปริมาณ และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับผลการสัมภาษณ์ในข้อมูลคุณภาพ พร้อมทั้งสรุปข้อมูลสำคัญ เพื่อนำไปสรุปผล และจัดสร้างจากทัศนที่เป็นไปได้ของนักบัญชีวิชาชีพของไทยในอนาคต

7) สร้างจากทัศนที่เป็นไปได้ของนักบัญชีวิชาชีพของไทยในอนาคต เพื่อทราบถึงความเป็นได้ และสามารถนำไปแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ของนักบัญชีวิชาชีพได้ โดยสร้างจากปัจจัย และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในรอบที่ 2

3.5 แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง

แบบคำถามสัมภาษณ์จะเป็นการสัมภาษณ์เพื่อหาฉันทมติ และหาประเด็นเพิ่มเติมบางประการสำหรับการมองอนาคตของนักบัญชีวิชาชีพของไทยในแต่ละรอบผ่านเทคนิคเดลฟาย เพื่อที่จะสามารถสรุปผลออกมาเป็นแนวทางที่เป็นไปได้ในอนาคตของนักบัญชีวิชาชีพผ่านการสร้างจากทัศน ซึ่งจะมีการสัมภาษณ์ หรือเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญไม่น้อยกว่า 2 รอบ ดังนี้

รอบที่ 1 การสัมภาษณ์รอบนี้จะเป็นการสัมภาษณ์เพื่อทราบถึงระดับผลกระทบ และโอกาสที่จะเกิดของปัจจัยที่ได้ศึกษามา รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของวิชาชีพบัญชีในอนาคตของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 20 คน โดยแบ่งส่วนการสัมภาษณ์เป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 การมองอนาคตต่อวิชาชีพบัญชี

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

ส่วนในเรื่องของรายละเอียดคำถามนั้น สามารถดูที่ภาคผนวกในส่วน of แบบสัมภาษณ์ (รอบที่ 1) ประกอบได้

รอบที่ 2 การสัมภาษณ์รอบนี้จะเป็นการสัมภาษณ์เพื่อทราบถึงปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะเกิดขึ้นในอนาคตสำหรับวิชาชีพบัญชี และทราบถึงสมรรถนะของนักบัญชีวิชาชีพที่จำเป็นในอนาคต โดยแบ่งส่วนการสัมภาษณ์เป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับอนาคตของวิชาชีพบัญชี

ส่วนที่ 2 สมรรถนะของนักบัญชีวิชาชีพที่จำเป็นในอนาคต

ส่วนในเรื่องรายละเอียดคำถามนั้น สามารถดูที่ภาคผนวกในส่วน of แบบสัมภาษณ์ (รอบที่ 2)

3.6 การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยนี้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์แนวโน้มและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และการสัมภาษณ์ผ่านการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจำแนกประเด็นสำคัญ และสถิติพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Means) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และความถี่ (Frequency) สำหรับข้อมูลจากการสอบถามถึงระดับความสำคัญ โอกาส ผลกระทบในระหว่างสัมภาษณ์ และนำข้อมูลดังกล่าวมาสรุปในรูปแบบของการนำเสนอวิธีการ หรือแนวทางตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 4

ผลการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาจากทัศนคติของนักบัญชีวิชาชีพในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้วิธีเทคนิคเดลฟายเป็นหลักสำคัญ ซึ่งมีการดำเนินการศึกษาตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 คือ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของนักบัญชีวิชาชีพผ่านข้อมูลเชิงทฤษฎี เพื่อออกแบบแบบคำถามสำหรับสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรง และหรือทางอ้อมกับวิชาชีพบัญชีมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และถูกจัดให้เป็นผู้เชี่ยวชาญสำหรับการศึกษานี้เพื่อทราบความคิดเห็นว่าเป็นอย่างไร รวมทั้งหมด 2 รอบ และผลของการสัมภาษณ์เป็นดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้การสัมภาษณ์ หรือให้ความเห็น

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ให้การสัมภาษณ์ที่ถือได้ว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในการศึกษาวิจัย

ผู้ให้ สัมภาษณ์ ท่านที่	เพศ	ระดับ การศึกษา	ประสบการณ์ ทำงาน	ตำแหน่งงาน	รอบที่เข้าร่วม	
					รอบที่ 1	รอบที่ 2
1	หญิง	ปริญญาโท	15 ปีขึ้นไป	ผู้จัดการฝ่ายงาน	เข้าร่วม	เข้าร่วม
2	หญิง	ปริญญาโท	15 ปีขึ้นไป	ผู้จัดการส่วนงาน	เข้าร่วม	เข้าร่วม
3	หญิง	ปริญญาโท	15 ปีขึ้นไป	นักบัญชีต้นทุน	เข้าร่วม	เข้าร่วม
4	หญิง	ปริญญาโท	15 ปีขึ้นไป	นักบัญชีต้นทุน	เข้าร่วม	เข้าร่วม
5	หญิง	ปริญญาโท	10 – 14 ปี	อดีตผู้ช่วยผู้สอบ บัญชี	เข้าร่วม	เข้าร่วม
6	หญิง	ปริญญาโท	10 – 14 ปี	นักบัญชีภาษี	เข้าร่วม	เข้าร่วม

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ให้การสัมภาษณ์ที่ถือได้ว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในการศึกษาวิจัย (ต่อ)

ผู้ให้ สัมภาษณ์ ท่านที่	เพศ	ระดับ การศึกษา	ประสบการณ์ ทำงาน	ตำแหน่งงาน	รอบที่เข้าร่วม	
					รอบที่ 1	รอบที่ 2
7	หญิง	ปริญญาโท	10 – 14 ปี	นักวิเคราะห์ภาษี อดีตนักปฏิบัติงานคลัง	เข้าร่วม	เข้าร่วม
8	หญิง	ปริญญาโท	5 – 9 ปี	นักบัญชีต้นทุน อดีตผู้ช่วยผู้สอบบัญชี	เข้าร่วม	เข้าร่วม
9	หญิง	ปริญญาโท	5 – 9 ปี	นักบัญชีบริหาร อดีตผู้ช่วยผู้สอบบัญชี	เข้าร่วม	เข้าร่วม
10	หญิง	ปริญญาโท	5 – 9 ปี	นักบัญชีลูกหนี้	เข้าร่วม	เข้าร่วม
11	หญิง	ปริญญาโท	5 – 9 ปี	นักบัญชีต้นทุน อดีตผู้ช่วยผู้สอบบัญชี	เข้าร่วม	เข้าร่วม
12	หญิง	ปริญญาโท	10 – 14 ปี	นักวางระบบบัญชี อดีตนักบัญชีต้นทุน	เข้าร่วม	เข้าร่วม
13	หญิง	ปริญญาโท	5 – 9 ปี	นักวิเคราะห์และ กำหนดนโยบายบัญชี	เข้าร่วม	เข้าร่วม
14	หญิง	ปริญญาโท	5 – 9 ปี	นักวางระบบบัญชี อดีตผู้สอบบัญชี	เข้าร่วม	เข้าร่วม
15	หญิง	ปริญญาโท	5 – 9 ปี	นักตรวจสอบบัญชี ภายใน	เข้าร่วม	เข้าร่วม
16	ชาย	ปริญญาโท	5 – 9 ปี	นักบัญชีองค์กร และผู้รับจ้างทำบัญชี	เข้าร่วม	เข้าร่วม
17	หญิง	ปริญญาตรี	15 ปีขึ้นไป	พนักงานบริษัทขนส่ง	เข้าร่วม	เข้าร่วม
18	หญิง	ปริญญาตรี	5 – 9 ปี	พนักงานบริษัทขนส่ง	เข้าร่วม	เข้าร่วม
19	หญิง	ปริญญาโท	5 – 9 ปี	นักการตลาด เจ้าของกิจการ อดีตผู้ช่วยผู้สอบบัญชี	เข้าร่วม	เข้าร่วม

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ให้การสัมภาษณ์ที่ถือได้ว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในการศึกษาวิจัย (ต่อ)

ผู้ให้ สัมภาษณ์ ท่านที่	เพศ	ระดับ การศึกษา	ประสบการณ์ ทำงาน	ตำแหน่งงาน	รอบที่เข้าร่วม	
					รอบที่ 1	รอบที่ 2
20	ชาย	ปริญญาโท	5 – 9 ปี	ผู้จัดการงานสอบบัญชี และ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	เข้าร่วม	เข้าร่วม
21	หญิง	ปริญญาตรี	5 – 9 ปี	ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี อาวุโส	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม
22	หญิง	ปริญญาโท	10 – 14 ปี	นักวิเคราะห์ กำหนด นโยบายบัญชี และ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม
23	หญิง	ปริญญาโท	5 – 9 ปี	ผู้จัดการงานที่ปรึกษา	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม

การสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 มีผู้ที่ถูกจัดให้ถือได้ว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 23 ท่าน ประกอบด้วย เพศชาย 2 ท่าน และเพศหญิง 21 ท่าน โดยมีอายุอยู่ในช่วง 28 – 35 ปี จำนวน 13 ท่าน อายุ 36 – 45 ปี จำนวน 7 ท่าน และอายุ 46 ปี ขึ้นไป จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีทั้งจากทางตรง และหรือทางอ้อมในช่วง 5 – 9 ปี จำนวน 13 ท่าน 10 – 14 ปี จำนวน 5 ท่าน และ 15 ปีขึ้นไปจำนวน 5 ท่าน

การสัมภาษณ์ในรอบที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม เพียงแต่ในรอบนี้มีผู้ที่สะดวกเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นจำนวน 20 ท่าน ประกอบด้วย เพศชาย 2 ท่าน และเพศหญิง 18 ท่าน โดยมีอายุอยู่ในช่วง 28 – 35 ปี จำนวน 11 ท่าน อายุ 36 – 45 ปี จำนวน 6 ท่าน และอายุ 46 ปี ขึ้นไป จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีทั้งทางตรง และหรือทางอ้อมในช่วง 5 – 9 ปี จำนวน 11 ท่าน 10 – 14 ปี จำนวน 4 ท่าน และ 15 ปีขึ้นไปจำนวน 5 ท่าน

4.2 การมองอนาคตต่อวิชาชีพบัญชี

4.2.1 การมองอนาคตต่อวิชาชีพบัญชี รอบที่ 1

ตารางที่ 4.2 ปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลกระทบกับวิชาชีพบัญชีกับหมายเลขประจำปัจจัย

ปัจจัยที่	ชื่อปัจจัย	ปัจจัยที่	ชื่อปัจจัย
1	การใช้โซเชียลมีเดีย	14	การให้บริการงานบัญชีภายนอกองค์กร
2	การทำงานนอกสถานที่	15	การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์
3	ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยทางไซเบอร์	16	การค้าอิเล็กทรอนิกส์
4	ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียที่เปลี่ยนแปลงไป	17	การเติบโตของบริการให้คำปรึกษา
5	กระบวนการทางบัญชีอัตโนมัติ	18	องค์กรธุรกิจเสมือน
6	การเพิ่มขึ้นของโซลูชันทางการบัญชี	19	ความหลากหลายของการจ้างงานด้านบัญชีที่มากขึ้น (Part-time, Contract, Full staff)
7	การบัญชีบนระบบคลาวด์	20	การเชื่อมโยงของการใช้ที่ปรึกษาหลายทาง
8	บล็อกเชน	21	โรคอุบัติใหม่
9	ปัญญาประดิษฐ์	22	การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานทางการบัญชี และการสอบบัญชี
10	หุ่นยนต์	23	มาตรการหรือกฎระเบียบอันเนื่องเกี่ยวกับภาษี
11	ข้อมูลหึมาและการวิเคราะห์	24	การโจรกรรมข้อมูลทางบัญชีในรูปแบบใหม่
12	5G	25	การเพิ่มความเข้มงวดในการเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน
13	Internet of Things		

การมองอนาคตต่อวิชาชีพบัญชีในรอบที่ 1 นี้จะสัมภาษณ์เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 23 ท่านต่อแนวโน้ม (ปัจจัย) ตามตารางที่ 2.1 และ 4.2 ซึ่งเป็นปัจจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษา

จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ และคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีในอนาคต ในส่วนของนักบัญชีวิชาชีพเป็นการเฉพาะ โดยผู้วิจัยได้กำหนดการให้ความเห็นในรูปแบบของมาตรวัดผลกระทบของแต่ละปัจจัยต่อวิชาชีพบัญชีทั้ง 25 ปัจจัยจากปัจจัยที่คิดว่าไม่ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีจนถึงปัจจัยที่คิดว่าส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีเป็นอย่างมากที่สุด และผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นต่อปัจจัยทั้งหมด 25 ปัจจัย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 การให้ความเห็นต่อปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี

ปัจจัยที่	ไม่กระทบ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	รวม
1	1	0	3	4	13	2	23
2	2	0	7	4	7	3	23
3	2	0	0	3	13	5	23
4	3	0	3	7	10	0	23
5	0	0	1	1	13	8	23
6	2	0	3	3	12	4	23
7	0	2	1	2	6	2	11
8	0	1	2	7	11	2	23
9	1	0	1	3	12	6	23
10	1	1	1	6	9	5	23
11	2	0	1	2	13	5	23
12	4	1	3	6	7	2	23
13	4	1	4	2	9	3	23
14	3	0	2	3	14	1	23
15	4	0	3	3	8	5	23
16	4	2	2	2	11	2	23
17	2	0	3	6	10	2	23
18	5	0	3	8	7	0	23
19	4	2	1	1	14	1	23
20	7	0	2	4	8	2	23
21	4	1	2	5	9	2	23
22	1	0	0	4	7	11	23
23	1	0	1	4	9	8	23

ตารางที่ 4.3 การให้ความเห็นต่อปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี (ต่อ)

ปัจจัยที่	ไม่กระทบ	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	รวม
24	1	0	0	1	14	7	23
25	5	0	1	6	7	4	23

จากตารางที่ 4.3 หากพิจารณาความถี่ความสูงสุดเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีของแต่ละปัจจัย จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ผู้เชี่ยวชาญคิดว่าจะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อนักบัญชีวิชาชีพในระดับมากที่สุด คือ การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานทางการบัญชี และการสอบบัญชี เพราะมาตรฐานการบัญชี และการสอบบัญชื่อนั้นถือได้ว่าเป็นกฎเกณฑ์ หรือเสมือนเป็นกฎหมายสำหรับนักบัญชีวิชาชีพต้องปฏิบัติตาม หากไม่ปฏิบัติตามความน่าเชื่อถือของข้อมูลอาจจะไม่ได้รับการยอมรับก็ว่าได้ และมาตรฐานการบัญชี และการสอบบัญชีมีความซับซ้อนมากขึ้น นักบัญชีวิชาชีพต้องมีการปรับปรุงข้อมูลความรู้อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถรู้ทันความเป็นไปของมาตรฐาน และธุรกิจได้อย่างทันถ่วงที และการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี และการสอบบัญชี มักจะส่งผลให้รูปแบบการทำงานของนักบัญชีวิชาชีพทั้งวิธีการบันทึกข้อมูล การแสดงผลข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย

สำหรับปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะต่อนักบัญชีวิชาชีพในระดับมาก จะประกอบด้วย การใช้โซเชียลมีเดียที่เพิ่มขึ้น ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยทางไซเบอร์ ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียที่เปลี่ยนแปลงไป กระบวนการทางบัญชีอัตโนมัติ การเพิ่มขึ้นของโซลูชันทางการบัญชี การบัญชีบนระบบคลาวด์ บล็อกเชน ปัญญาประดิษฐ์ หุ่นยนต์ ข้อมูลหิมะ และการวิเคราะห์ 5G Internet of Things การให้บริการงานบัญชีภายนอกองค์กร การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ การค้าอิเล็กทรอนิกส์ การเติบโตของบริการให้คำปรึกษา ความหลากหลายของการทำงานด้านบัญชีที่มากขึ้น การเชื่อมโยงของการใช้ที่ปรึกษาหลายทาง โรคอุบัติใหม่ มาตรการหรือกฎระเบียบอันเนื่องเกี่ยวกับภาษี การโจรกรรมข้อมูลทางบัญชีในรูปแบบใหม่ และการเพิ่มความเข้มงวดในการเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน

ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะต่อนักบัญชีวิชาชีพในระดับปานกลาง คือ องค์กรธุรกิจเสมือน ด้วยผู้เชี่ยวชาญมองว่าจะส่งผลให้การทำงานเปลี่ยนแปลงจากปัจจุบันไม่มากนัก เพียงแต่จะต้องมีการปรับวิธีการทำงาน ทำความเข้าใจในวิธีการทำงาน หรือการทำงานในอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ต้องรู้จักใช้เทคโนโลยี และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น งานมีคุณภาพมากกว่าปัจจุบันเพียงเท่านั้น

นอกจากนี้ การทำงานนอกสถานที่ ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่าส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีในระดับมากกว่าระดับน้อยในจำนวนที่เท่ากัน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่มองว่าส่งผลกระทบมาก เพราะนักบัญชีวิชาชีพอาจจะถูกจ้างแบบไม่มีสังกัด หรืออาชีพอิสระมากขึ้น ต้องเข้าใจธุรกิจเชิงลึกมากขึ้น ส่วนที่ให้ผลกระทบในระดับน้อย เพราะทุกวันนี้ นักบัญชีวิชาชีพส่วนใหญ่ที่รู้จักก็สามารถที่จะทำงานจากทุกที่ตลอดเวลาได้อยู่แล้ว ขอเพียงมีระบบที่สามารถรองรับเข้าถึงข้อมูลเพื่อการทำงานที่ดีพร้อม ก็สามารถทำงานได้ หากจะกระทบก็กระทบเพียงเล็กน้อยจากรูปแบบเอกสาร หรือความไม่พร้อมของระบบการเข้าถึงข้อมูล รวมถึงความไม่รู้ของผู้ใช้งานเท่านั้น

มากไปกว่านั้น หากนำระดับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อนักบัญชีวิชาชีพของแต่ละปีจจัยมากำหนดค่าแบบ Likert scale ที่กำหนดให้

ไม่ส่งผลกระทบ	มีค่าเท่ากับ	0
ส่งผลกระทบน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1
ส่งผลกระทบน้อย	มีค่าเท่ากับ	2
ส่งผลกระทบปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
ส่งผลกระทบมาก	มีค่าเท่ากับ	4
ส่งผลกระทบมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5

และกำหนดความหมายของค่าเฉลี่ยเป็นระดับผลกระทบของแต่ละปีจจัยต่อวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักบัญชีวิชาชีพ ตามการคำนวณและการกำหนดความหมายดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้าง} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนของระดับ}} \\ &= \frac{5 - 0}{6} \end{aligned}$$

$$\text{ความกว้าง} = 0.83$$

ดังนั้น ค่าความหมายของค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ของระดับความคิดเห็นของแต่ละปีจจัยที่คาดว่า จะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักบัญชีวิชาชีพจะมีความหมายดังนี้

0.00 – 0.83	หมายถึง	ไม่มีผลกระทบ
0.84 – 1.66	หมายถึง	มีผลกระทบน้อยที่สุด
1.67 – 2.49	หมายถึง	มีผลกระทบน้อย
2.50 – 3.32	หมายถึง	มีผลกระทบปานกลาง

3.33 – 4.15 หมายถึง มีผลกระทบมาก

4.16 – 5.00 หมายถึง มีผลกระทบมากที่สุด

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยของผลกระทบของแต่ละปัจจัยที่มีต่อวิชาชีพบัญชี

ปัจจัยที่	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1	3.48	1.12	มาก
2	3.00	1.41	ปานกลาง
3	3.74	1.32	มาก
4	2.91	1.35	ปานกลาง
5	4.22	0.74	มากที่สุด
6	3.48	1.41	มาก
7	3.09	1.22	ปานกลาง
8	3.48	0.95	มาก
9	3.87	1.14	มาก
10	3.57	1.27	มาก
11	3.70	1.36	มาก
12	2.74	1.60	ปานกลาง
13	2.87	1.71	ปานกลาง
14	3.22	1.44	ปานกลาง
15	3.13	1.74	ปานกลาง
16	2.87	1.71	ปานกลาง
17	3.22	1.31	ปานกลาง
18	2.52	1.50	ปานกลาง
19	2.96	1.69	ปานกลาง
20	2.52	1.86	ปานกลาง
21	2.87	1.63	ปานกลาง
22	4.13	1.18	มาก
23	3.91	1.20	มาก
24	4.09	1.04	มาก
25	2.96	1.77	ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความเห็นของแต่ละปัจจัยตามตารางที่ 4.4 มาจากการคำนวณดังต่อไปนี้

$$\text{ค่าเฉลี่ย } (\bar{x}) = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ x คือ ค่าระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแต่ละปัจจัย

n คือ จำนวนของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นต่อแต่ละปัจจัย

$$\text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)} = \sqrt{\frac{(x-\bar{x})^2}{n-1}}$$

เมื่อ x คือ ค่าระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแต่ละปัจจัย

\bar{x} คือ ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแต่ละปัจจัย

n คือ จำนวนของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นต่อแต่ละปัจจัย

จากตารางที่ 4.4 จะเห็นได้ว่าปัจจัยทั้ง 25 ปัจจัยนั้นส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักบัญชีวิชาชีพตั้งแต่ระดับปานกลางถึงมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.52 ถึง 4.22 ซึ่งสามารถแยกเป็นปัจจัยดังนี้

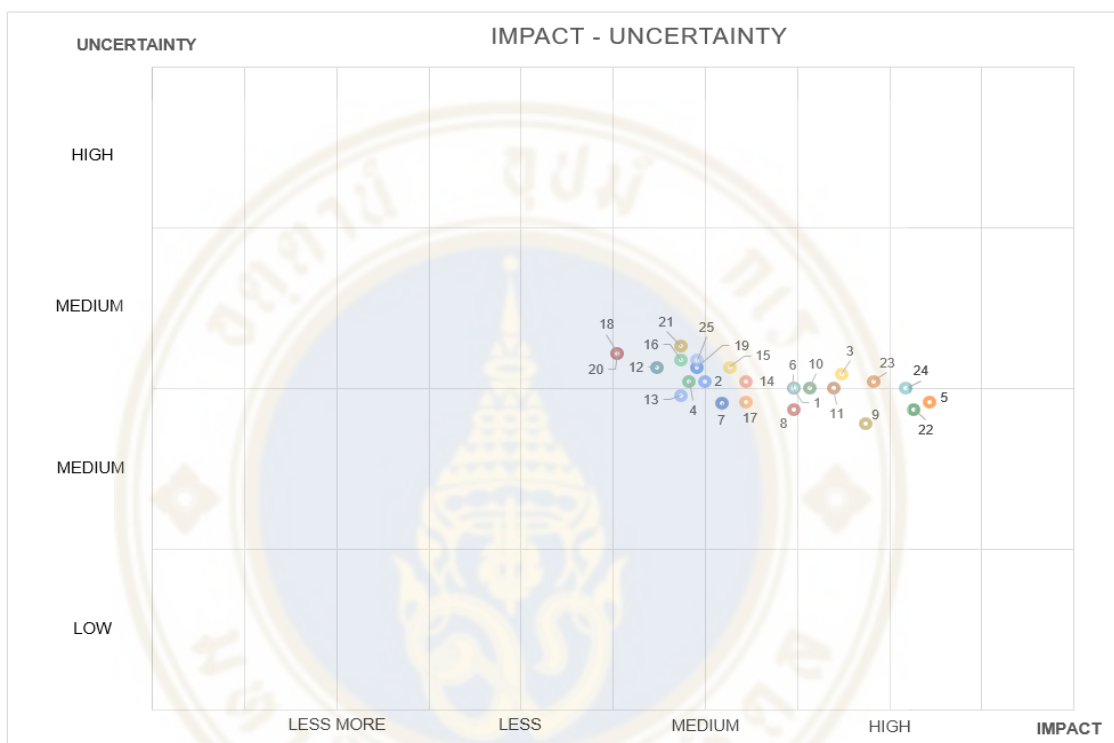
กระบวนการทางบัญชีอัตโนมัติจะส่งผลกระทบต่อนักบัญชีวิชาชีพมากที่สุด โดยคาดว่าหากกฎหมายแรงงานในเรื่องของการทดแทนแรงงานด้วยเครื่องจักรเอื้อต่อการนำมาประยุกต์ใช้ จะทำให้นักบัญชีวิชาชีพบางตำแหน่งถูกทดแทนตำแหน่งงานด้วยกระบวนการอัตโนมัติทางการบัญชีที่มีพัฒนาการหรือความสามารถที่ทดแทนการทำงานของนักบัญชีวิชาชีพได้ เช่น การบันทึกรายการที่เป็นกิจวัตร หรือเป็นรายการซ้ำๆ มีรูปแบบที่ชัดเจน ไม่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์ เป็นต้น และทำให้นักบัญชีวิชาชีพเหล่านั้นต้องทำงานที่เป็นการสอบทานรายการ หรือรายงานมากขึ้น เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความรวดเร็ว หรือความทันเวลามากขึ้น รวมถึงการมองรอบด้านมากขึ้น

การใช้โซเชียลมีเดียที่เพิ่มขึ้น ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยทางไซเบอร์ การเพิ่มขึ้นของโซลูชันทางการบัญชี การบัญชีบนระบบคลาวด์ บล็อกเชน ปัญญาประดิษฐ์ หุ่นยนต์ ข้อมูลหามาและการวิเคราะห์ การให้บริการงานบัญชีภายนอกองค์กร การเติบโตของบริการให้คำปรึกษา การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานทางการบัญชี และการสอบบัญชี มาตรการหรือกฎระเบียบ อันเนื่องเกี่ยวกับภาษี และการโจรกรรมข้อมูลทางบัญชีในรูปแบบใหม่ จะส่งผลกระทบต่อนักบัญชีวิชาชีพในระดับมาก

การทำงานนอกสถานที่ ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียที่เปลี่ยนแปลงไป 5G Internet of Things การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ การค้าอิเล็กทรอนิกส์ องค์กรธุรกิจเสมือน ความหลากหลาย

ของการจ้างงานด้านบัญชี การเชื่อมโยงของการใช้ที่ปรึกษาหลายทาง โรคอุบัติใหม่ และการเพิ่มความเข้มงวดในการเข้าถึงข้อมูลทางการเงินจะส่งผลกระทบต่อนักบัญชีวิชาชีพในระดับปานกลาง

มากกว่านั้นผู้ศึกษาได้ศึกษาถึงโอกาส หรือความไม่แน่นอนของผลกระทบที่จะเกิดขึ้นของทั้ง 25 ปัจจัยจากผู้เชี่ยวชาญ โดยการศึกษาในรอบที่ 1 ทำให้ทราบว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าปัจจัยทั้ง 25 ปัจจัยนั้นมีแนวโน้มที่จะสร้างผลกระทบขึ้นในระดับปานกลางทั้งหมดดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 ระดับของผลกระทบกับความไม่แน่นอนในการเกิดขึ้นของทั้ง 25 ปัจจัย

ตารางที่ 4.5 ระยะเวลาที่คาดว่าแต่ละปัจจัยจะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี

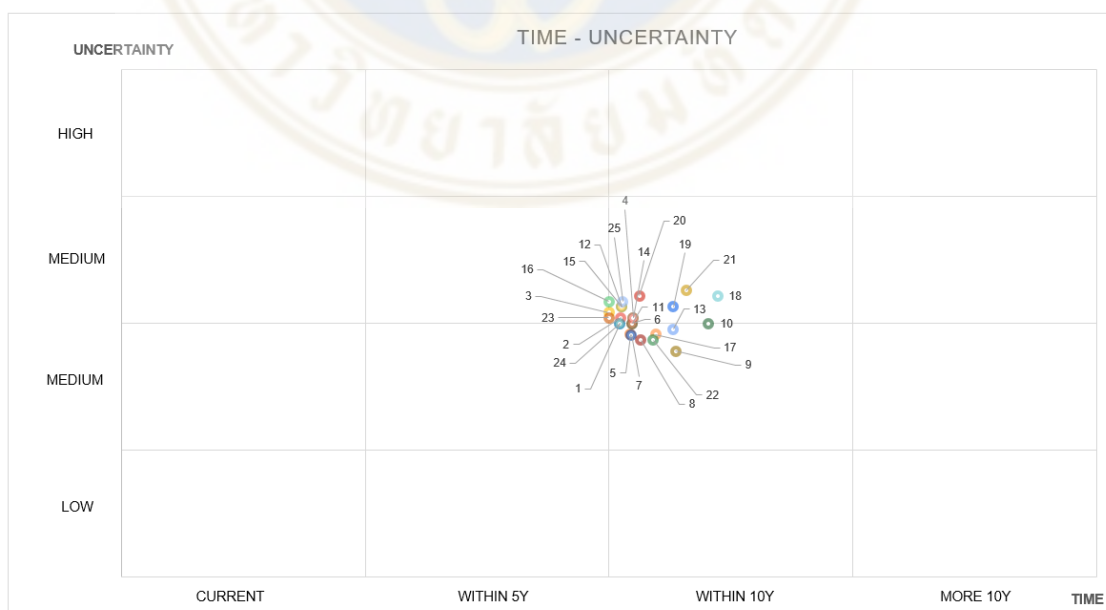
ปัจจัยที่	ภายใน 5 ปี	ภายใน 10 ปี	มากกว่า 10 ปี	รวม
1	21	1	0	22
2	20	1	0	21
3	21	0	0	21
4	18	2	0	20
5	21	2	0	23
6	19	2	0	21
7	10	1	0	11
8	20	3	0	23
9	16	6	0	22
10	15	5	2	22
11	19	2	0	21
12	18	1	0	19
13	14	5	0	19
14	18	2	0	20
15	18	1	0	19
16	19	0	0	19
17	17	4	0	21
18	12	4	2	18
19	15	3	1	19
20	14	2	0	16
21	15	2	2	19
22	18	4	0	22
23	22	0	0	22
24	21	1	0	22
25	17	1	0	18

นอกจากการสอบถามถึงระดับผลกระทบของแต่ละปัจจัยที่คาดว่าจะกระทบกับวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักบัญชีวิชาชีพจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 23 ท่านแล้ว ผู้วิจัยยังได้ถามถึง

ระยะเวลาที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าแต่ละปัจจัยจะเกิดผลกระทบดังกล่าวในช่วงระยะเวลาใดบ้าง ซึ่งจากตารางที่ 4.5 จะเห็นได้ว่าผู้เชี่ยวชาญโดยส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าทั้ง 25 ปัจจัยข้างต้นจะก่อให้เกิดผลกระทบในช่วงระยะเวลา 5 ปีต่อจากนี้เป็นต้นไป

อย่างไรก็ตามมีผู้เชี่ยวชาญบางท่านให้ความเห็นว่าบางปัจจัยอาจจะเกิดผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักบัญชีวิชาชีพในช่วงระยะเวลาที่มากกว่า 5 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี หรือมากกว่า 10 ปีนับต่อจากนี้ เช่น หุ่นยนต์ นั้นในระยะเวลาช่วง 5 ปีจะเป็นการช่วย หรือลดการทำงานของบางอย่างกับนักบัญชีวิชาชีพ นักบัญชีวิชาชีพจะเน้นการควบคุมหุ่นยนต์แทน เกิดการทำงานที่แม่นยำ และรวดเร็วขึ้น แต่หุ่นยนต์ที่จะมาทำงานเยี่ยงเป็นนักบัญชีวิชาชีพที่สามารถวิเคราะห์เชิงลึกได้ คิดเชิงวิพากษ์ได้ นำเสนอแนวทางแก้ไขต่าง ๆ นั้น สามารถทดแทนนักบัญชีวิชาชีพได้เลยนั้น น่าจะต้องใช้เวลาในการพัฒนาอีกสักกระยะหนึ่ง การเกิดโรคอุบัติใหม่ จะส่งผลกระทบต่อผู้ดูแลมาตรฐานการบัญชี หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัญชี ซึ่งจะต้องใช้เวลาในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ในอีกกระยะหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นไปของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น หรือองค์กรธุรกิจเสมือน ที่ผู้เชี่ยวชาญยังไม่สามารถทราบถึงทิศทางที่จะเป็นไปในอนาคตขององค์กรธุรกิจเสมือนว่าจะไปในทิศทางใด หรือมองเห็นว่าการมีองค์กรธุรกิจเสมือนยังต้องมึ้นกับบัญชีวิชาชีพอยู่ เพียงแต่ต้องมีการเพิ่มทักษะให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี หรือแนวทางของการเป็นองค์กรธุรกิจ ซึ่งต้องใช้เวลาในการพัฒนาทักษะเหล่านั้น เป็นต้น

และเมื่อนำช่วงเวลาในการคาดว่าผลกระทบของแต่ละปัจจัยจะเกิดขึ้นกับความไม่แน่นอนที่ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความเห็นไว้จะได้ผลดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 ช่วงเวลาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของผลกระทบกับความไม่แน่นอนของทั้ง 25 ปัจจัย

จากภาพที่ 4.2 จะเห็นได้ว่าปัจจัยทั้ง 25 ปัจจัยนั้นมีโอกาสที่จะเกิดขึ้น หรือไม่เกิดขึ้นใกล้เคียงกันในช่วงเวลาไม่เกิน 10 ปีต่อจากนี้ โดยกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการเรียกเก็บภาษี และการดำเนินการเกี่ยวกับการค้าอิเล็กทรอนิกส์ และการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลทางไซเบอร์ที่สามารถเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น ชัดเจนมากขึ้น แต่อาจจะมียางเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องมีการเลื่อนประกาศ หรือบังคับใช้ ออก จากความไม่พร้อมของผู้บังคับใช้ หรือผู้ถูกบังคับใช้ การทำงานนอกสถานที่ การใช้โซเชียลมีเดียในการทำงาน และติดต่อสื่อสารในการรับส่งข้อมูล การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ จะเกิดขึ้นมากขึ้น จากการใช้ 5G และ Internet of Things มีการแพร่หลาย แต่ที่ต้องแลกกับการถูกโจรกรรมข้อมูลทางบัญชีที่สำคัญและเกิดขึ้นบ่อยครั้งขึ้น ทั้งการเรียกค่าไถ่ การทำลายระบบ และการเข้มงวดต่อการเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้น เพื่อลดความเสี่ยงต่อเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน หรือไม่พึงประสงค์ให้เกิดมากที่สุด

มากไปกว่านั้น เหล่าเทคโนโลยีต่าง ๆ ทั้งกระบวนการทางบัญชีอัตโนมัติ โซลูชันทางการบัญชี การบัญชีบนระบบคลาวด์ ข้อมูลหิมะและการวิเคราะห์ บล็อกเชน ปัญญาประดิษฐ์ หุ่นยนต์ จะค่อย ๆ คืบคลานเข้ามาทดแทนการทำงาน หรือการแก้ปัญหาของนักบัญชีในช่วงระยะเวลา 5 ปี แต่ทั้งนี้จะเข้ามาในฐานะผู้ช่วยมากกว่าทดแทนในช่วงแรก ทำให้ทำงานได้รวดเร็วขึ้น มีเวลาในการทำงานรูปแบบอื่นมากขึ้น แต่หากเกินกว่า 10 ปี ไปแล้วนั้น หากธุรกิจมีการปรับใช้เทคโนโลยีมากขึ้น และเทคโนโลยีสามารถตอบโจทย์ให้กับธุรกิจได้มากกว่านักบัญชี ก็จะมีการทดแทนได้อย่างสมบูรณ์ แต่นั่นจะเกิดขึ้นกับธุรกิจที่มีความมั่นคง หรือไม่มีความซับซ้อนทางการบัญชีมากกว่า เนื่องจากหากธุรกิจมีความซับซ้อน ร่วมกับความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ มีความซับซ้อนที่มากขึ้น นักบัญชีวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญก็ยังมีคุณค่ามากกว่าเทคโนโลยีเหล่านั้น

นอกจากนี้ จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติมถึงปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อนักบัญชีวิชาชีพนอกเหนือจากปัจจัยทั้ง 25 ปัจจัยข้างต้น ผู้เชี่ยวชาญบางท่านได้แสดงความคิดเห็นว่า ในช่วงระยะเวลา 5 ปีนี้สิ่งที่อาจจะส่งผลกระทบต่อนักบัญชีวิชาชีพ คือ การเข้ามาของบุคคลนอกวิชาชีพ ที่มีความสนใจ หรือศึกษาความรู้ด้านบัญชีที่มากขึ้น เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินด้วยตัวเองซึ่งนั่นจะส่งผลให้ความต้องการนักบัญชีวิชาชีพลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เพราะธุรกิจ หรือพวกเขาเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องมีนักบัญชีวิชาชีพอีกต่อไป นอกจากนี้แล้ว การยอมรับมาตรฐาน และการปรับใช้เทคโนโลยีทางการจัดเก็บข้อมูล และบริการของทางหน่วยงานราชการ หากเกิดขึ้นเร็ว และมีประสิทธิภาพมากเท่าไร ก็จะส่งผลกระทบต่อนักบัญชีวิชาชีพมากเท่านั้น เพราะมันจะสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ทั้งรูปแบบธุรกิจ ธุรกรรม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของนักบัญชีวิชาชีพที่ต้องปรับเปลี่ยน เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นไป รวมถึงความแตกต่างกันของมาตรฐานการบัญชี และสอบบัญชีระหว่างประเทศที่ธุรกิจในปัจจุบันมี

การติดต่อกันเสมือนไร้พรมแดน มีการลงทุนของบริษัทในต่างประเทศซึ่งประเทศเหล่านั้นมีการบังคับใช้มาตรฐานที่เหมือน และแตกต่างกัน ทำให้นักบัญชีวิชาชีพต้องมีการเลือกใช้ ปรับใช้ข้อมูลทางการเงิน หรือการบัญชีให้สอดคล้องกับมาตรฐานของแต่ละประเทศ เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาประมวลผล หรือใช้งานในแต่ละประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.2.2 การมองอนาคตต่อวิชาชีพบัญชี รอบที่ 2

จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 ถึงปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักบัญชีวิชาชีพในช่วง 5 ถึง 10 ปีต่อจากนี้ จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็น การใช้โซเชียลมีเดียที่เพิ่มขึ้นในด้านการสื่อสาร และรับส่งข้อมูลระหว่างกันที่จะมีมากขึ้นในงานบัญชี กระบวนการทางบัญชีอัตโนมัติ บล็อกเชน ปัญญาประดิษฐ์ หุ่นยนต์ ข้อมูลหิมาและการวิเคราะห์ รวมถึงการเพิ่มขึ้นของ โซลูชั่นทางการบัญชี ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยทางไซเบอร์ การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานการบัญชี และการสอบบัญชี มาตรการหรือกฎระเบียบอันเนื่องเกี่ยวกับภาษี และการโจรกรรมข้อมูลทางบัญชีในรูปแบบใหม่ เป็นปัจจัยที่ผู้เชี่ยวชาญมองว่าจะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีในส่วนของนักบัญชีวิชาชีพในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งที่เหล่านักบัญชีวิชาชีพในอนาคตจะต้องรู้จักปรับตัวกับความเป็นไปของปัจจัยดังกล่าว หากสามารถที่จะปรับตัวได้ดี จะทำให้อยู่รอดได้ในวิชาชีพบัญชีในอนาคตได้ เพราะปัจจัยดังกล่าวบางส่วนจะมาช่วยให้การทำงานของนักบัญชีวิชาชีพสะดวกมากขึ้น มีความแม่นยำมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็มีบางปัจจัยที่ ณ ปัจจุบันนี้ยังไม่สามารถทดแทนงานเดิมของนักบัญชีวิชาชีพได้มากนัก แต่ในระยะเวลา 5 ถึง 10 ปีต่อจากนี้จะมีวิวัฒนาการ และความสามารถที่จะมาทดแทนนักบัญชีได้อย่างถาวร

มากไปกว่านั้นผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาปัจจัยของฉากทัศน์ของนักบัญชีของแคนาดาที่จะเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2030 ซึ่งฉากทัศน์นั้นได้มีปัจจัยที่เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างฉากทัศน์ คือ ความเต็มใจในการยอมรับเทคโนโลยีกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตั้งแต่ในระดับสูงถึงต่ำ กับ การร่วมมือกันระหว่างประเทศในระดับต่ำถึงสูง ด้วยในปัจจุบันนั้นเป็นสังคมแห่งโลกาภิวัตน์ย่อมมีความเป็นไปได้ที่สิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นปัจจัยหลักที่จะสร้างผลกระทบ หรือเป็นแรงขับเคลื่อนต่อนักบัญชีวิชาชีพในอนาคตได้

ดังนั้น จากความคิดเห็นต่อ 25 ปัจจัย และปัจจัยเพิ่มเติมในรอบที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญที่คิดว่าจะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักบัญชีวิชาชีพในช่วง 5 ถึง 10 ปีต่อจากนี้ โอกาสที่จะเกิดขึ้น และการศึกษาเพิ่มเติมของผู้ศึกษาสำหรับปัจจัยที่มีผลต่อนักบัญชีในระดับ

นานาชาตินั้น ทำให้สามารถสรุปเป็นปัจจัยที่จะคาดว่าจะเป็นแรงขับเคลื่อนของภาคทัศน์ของนักบัญชีวิชาชีพไทยในช่วง 5 ถึง 10 ปีนับต่อจากนี้ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 ปัจจัยที่สำคัญสำหรับภพอนาคตของวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะกับนักบัญชีวิชาชีพ

ปัจจัยที่	คำอธิบาย
1	นักบัญชีวิชาชีพมองหางานอื่นที่อยู่บนพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ด้านบัญชีมากขึ้น
2	นักบัญชีวิชาชีพปรับตัวตามเทคโนโลยี มาตรฐาน หรือกฎหมายต่าง ๆ
3	การเกิดความร่วมมือระหว่างกันทั้งใน และต่างประเทศ
4	ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียมีความซับซ้อนมากขึ้น

ปัจจัยที่คาดว่าจะเป็นแรงผลักดันสำคัญสำหรับนักบัญชีวิชาชีพของไทยในช่วง 5 ถึง 10 ปีต่อจากนี้มีอยู่ 4 ปัจจัยสำคัญ คือ การมองหางานอื่นที่อยู่บนพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ด้านบัญชีของนักบัญชีวิชาชีพที่จะมีมากขึ้นจากการถูกทดแทนงานเดิมที่ทำอยู่ หรือการมีเวลาว่างมากขึ้นจากการเข้ามาของเทคโนโลยีต่าง ๆ ในด้านงานบัญชี หรือรูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปที่นักบัญชีต้องเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ให้เป็นที่ปรึกษาธุรกิจ หรือเพื่อนคู่คิดกับธุรกิจ มากกว่าจะเป็นเพียงผู้สนับสนุนอยู่หลังบ้านเท่านั้น การปรับตัวตามเทคโนโลยี มาตรฐาน หรือกฎหมายต่าง ๆ ของนักบัญชีวิชาชีพบัญชีที่จะต้องสามารถทันให้ตามการเปลี่ยนแปลงไปให้ได้อย่างทันถ่วงที การเกิดความร่วมมือระหว่างกันทั้งใน และต่างประเทศของนักบัญชีวิชาชีพที่สามารถเดินทางไปทำงานหรือเรียนรู้ได้มากขึ้นจากการที่เทคโนโลยีที่ทันสมัย สะดวกสบาย สามารถทำงานจากที่ไหนก็ได้บนโลกใบนี้ หรือจากโลกาภิวัตน์ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างเป็นทางการ ไม่เป็นทางการมากขึ้น และความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียมีความซับซ้อนมากขึ้น จากเทคโนโลยีที่ทันเวลา แม่นยำ เทียงตรง มีความซับซ้อนในการวิเคราะห์มากขึ้นย่อมสร้างความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียมีความซับซ้อนตามไปด้วยอย่างเลี่ยงไม่ได้

จากปัจจัยในตารางที่ 4.6 ผู้ศึกษาได้นำปัจจัยดังกล่าวไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกันกับการสอบถามในรอบที่ 1 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญระดับโอกาสที่จะเกิดขึ้นของปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยจากปัจจัยที่มีโอกาสเกิดมากที่สุดไปหาปัจจัยที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นน้อย และได้แบ่งช่วงระยะเวลาในการถามเป็นระยะ 5 ปี กับ 10 ปี ซึ่งได้ผลการสอบถามเป็นดังนี้

ตารางที่ 4.7 การให้ความเห็นต่อ โอกาสที่จะเกิดขึ้นของปัจจัยสำคัญในช่วงเวลา 5 ปี

ปัจจัยที่	โอกาสเกิดมากที่สุด	โอกาสเกิดมาก	โอกาสเกิดปานกลาง	โอกาสเกิดน้อย	รวม
1	3	8	6	3	20
2	15	3	2	0	20
3	0	3	4	13	20
4	2	6	8	4	20

จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ในช่วง 5 ปีนับต่อจากนี้ การปรับตัวตามเทคโนโลยี มาตรฐาน หรือกฎหมายต่าง ๆ ของนักบัญชีวิชาชีพมีโอกาสเกิดมากที่สุด ตามมาด้วยการหาองหา งานอื่นที่อยู่บนพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ด้านบัญชีของนักบัญชีวิชาชีพมีโอกาสเกิดขึ้นมาก ซึ่ง ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียมีความซับซ้อนมากขึ้นมี โอกาสเกิดขึ้นปานกลาง และความร่วมมือ ระหว่างกันทั้งใน และต่างประเทศมีโอกาสน้อย

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ % สะสมของ โอกาสที่จะเกิดของปัจจัยสำคัญ ในช่วง 5 ปี

ปัจจัยที่	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	% เลือก			
			อันดับ 1 สะสม	อันดับ 2 สะสม	อันดับ 3 สะสม	อันดับ 4 สะสม
1	2.45	0.94	15	55	85	100
2	1.35	0.67	75	90	100	100
3	3.50	0.76	0	15	35	100
4	2.70	0.92	10	40	80	100

จากตารางที่ 4.7 หากนำระดับโอกาสที่ปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยจะเป็นแรงผลักดันสำคัญ ในช่วง 5 ปี มากำหนดค่าตามรูปแบบของ Likert scale โดยกำหนดค่าเป็นดังนี้

โอกาสเกิดมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1
โอกาสเกิดมาก	มีค่าเท่ากับ	2
โอกาสเกิดปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
โอกาสเกิดน้อย	มีค่าเท่ากับ	4

พร้อมทั้งนำค่าเหล่านั้นมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามสูตรการ คำนวณเหมือนรอบที่ 1 และคำนวณหาค่าเปอร์เซ็นต์สะสมของความถี่ของแต่ละปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยจะ

ได้ผลดังตารางที่ 4.8 จะพบว่า ผู้เชี่ยวชาญโดยส่วนใหญ่แล้วนั้นคิดว่า การปรับตัวตามเทคโนโลยี มาตรฐาน หรือกฎหมายต่าง ๆ ของนักบัญชีวิชาชีพจะเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่สุดอันดับ 1 ในช่วง 5 ปีนี้ ตามมาด้วยการหามองหางานอื่นที่อยู่บนพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ด้านบัญชีของนักบัญชี วิชาชีพเป็นแรงผลักดันลำดับที่ 2 ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียมีความซับซ้อนมากขึ้นเป็น แรงผลักดันลำดับที่ 3 และความร่วมมือระหว่างกันทั้งใน และต่างประเทศเป็นแรงผลักดันลำดับ สุดท้าย

ตารางที่ 4.9 การให้ความเห็นต่อ โอกาสที่จะเกิดขึ้นของปัจจัยสำคัญในช่วงเวลา 10 ปี

ปัจจัยที่	โอกาสเกิดมากที่สุด	โอกาสเกิดมาก	โอกาสเกิดปานกลาง	โอกาสเกิดน้อย	รวม
1	4	6	4	6	20
2	14	2	3	1	20
3	1	5	6	8	20
4	1	7	7	5	20

จากตารางการให้ความเห็นตารางที่ 4.9 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ในช่วง 10 ปีนับต่อจากนี้ การปรับตัวตามเทคโนโลยี มาตรฐาน หรือกฎหมายต่าง ๆ ของนักบัญชีวิชาชีพมีโอกาสเกิดมากที่สุด ตามมาด้วยการหามองหางานอื่นที่อยู่บนพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ด้านบัญชีของนักบัญชีวิชาชีพ กับความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียมีความซับซ้อนมากขึ้นมีโอกาสเกิดขึ้นในระดับใกล้เคียงกัน และความร่วมมือระหว่างกันทั้งใน และต่างประเทศมีโอกาสเกิดน้อย

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ % สะสมของโอกาสที่จะเกิดของปัจจัยสำคัญ ในช่วง 10 ปี

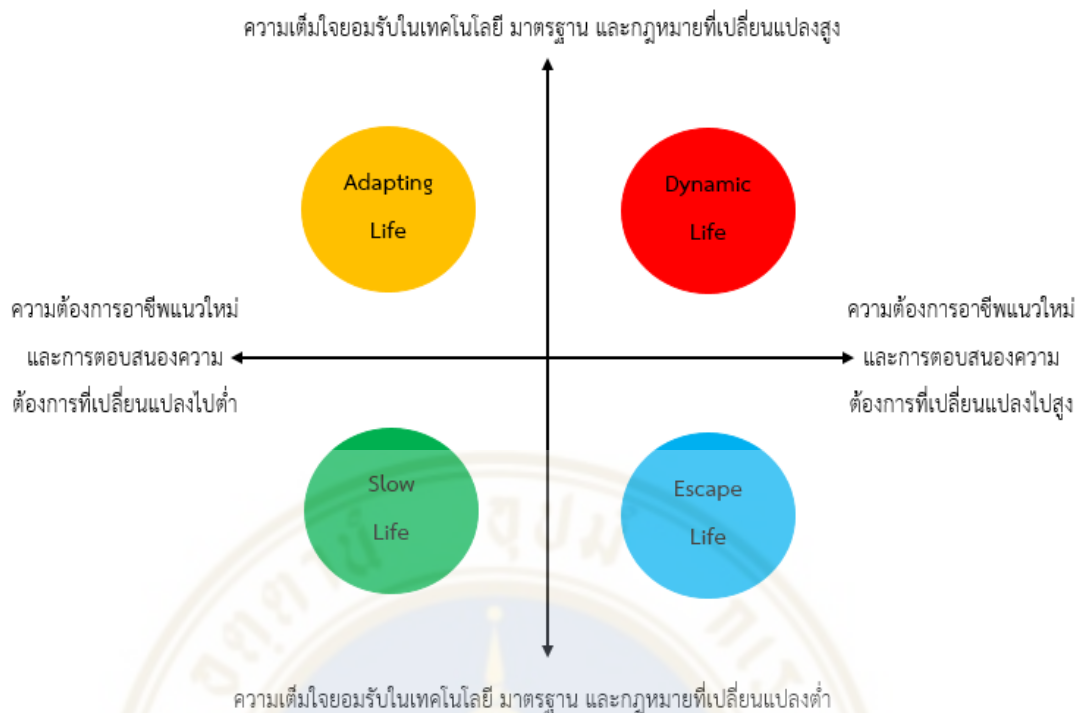
ปัจจัยที่	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	% เลือก			
			อันดับ 1 สะสม	อันดับ 2 สะสม	อันดับ 3 สะสม	อันดับ 4 สะสม
1	2.60	1.14	20	50	70	100
2	1.55	0.94	70	80	95	100
3	3.05	0.94	5	3	60	100
4	2.80	0.89	5	40	75	100

จากตารางที่ 4.10 เมื่อทำการแปลงการให้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามรูปแบบของ Likert scale และกำหนดค่าเหมือนตารางที่ 4.8 จะเห็นว่าในช่วง 10 ปีนี้ การปรับตัวตามเทคโนโลยี

มาตรฐาน หรือกฎหมายต่าง ๆ ของนักบัญชีวิชาชีพยังจะเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่สุดอันดับ 1 ในช่วง 10 ปีนี้ ตามมาด้วยการหามองหางานอื่นที่อยู่บนพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ด้านบัญชีของนักบัญชีวิชาชีพกับความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียมีความซับซ้อนมากขึ้นเป็นแรงผลักดันในลำดับถัดมา และความร่วมมือระหว่างกันทั้งใน และต่างประเทศเป็นแรงผลักดันลำดับสุดท้าย

นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังให้ความเห็นว่าในระยะมากกว่า 10 ปีต่อจากนี้เทคโนโลยี มาตรฐาน หรือกฎหมายต่าง ๆ ยังจะมีอิทธิพลต่อนักบัญชีวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญอยู่เหมือนดังเช่นระยะ 5 ปี หรือ 10 ปี เพียงแต่ในระยะนี้สิ่งเหล่านี้จะเข้ามาบดบัง หรือมีผลต่อการทำงานที่ลึกซึ้ง ซับซ้อนขึ้น หรือแทรกซึมอยู่ในการทำงานมากกว่าช่วงเวลาที่ผ่านมา ส่งผลให้นักบัญชีต้องมีการปรับตัวในเข้ากับเทคโนโลยีเหล่านั้น ต้องมีการทำความเข้าใจเทคโนโลยี หรือความเปลี่ยนแปลงไปเพื่อที่จะสามารถควบคุม หรือจัดการในการทำงานของนักบัญชีวิชาชีพสอดรับไปด้วยกันได้ ทั้งนี้ นักบัญชีจะมีการเปลี่ยนบทบาทเป็นคู่หูกับธุรกิจ (Business partner) เน้นการวิเคราะห์เชิงลึก และซับซ้อนมากขึ้น พร้อมกับการถูกทดแทนอย่างสมบูรณ์สำหรับการทำรายการซ้ำ ๆ ที่หุ่นยนต์ปัญญาประดิษฐ์ กระบวนการอัตโนมัติทดแทนได้

จากการให้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญสำหรับระยะเวลา 5 ปี 10 ปี และมากกว่า 10 ปีต่อจากนี้ จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่จะเป็นแรงผลักดันสำคัญที่สุด 2 แรงผลักดันที่จะถูกนำไปสร้างเป็นฉากทัศน์ หรือภาพอนาคตของวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักบัญชีวิชาชีพนั้นมีความคล้ายคลึงกัน หรือมองว่าในช่วงปี 10 นับจากนี้ การปรับตัวตามเทคโนโลยี มาตรฐาน หรือกฎหมายต่าง ๆ ของนักบัญชีวิชาชีพจะเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่สุด กับการหามองหางานอื่นที่อยู่บนพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ด้านบัญชีของนักบัญชีวิชาชีพพร้อมกับความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียมีความซับซ้อนมากขึ้นจะเป็นอีกแรงผลักดันหรือแรงขับเคลื่อนของฉากทัศน์ของวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักบัญชีวิชาชีพ ซึ่งหากนำมาสร้างฉากทัศน์สำหรับนักบัญชีวิชาชีพในช่วง 10-15 ปีนี้จะได้ฉากทัศน์ตามรูปที่ 4.3 โดยมีความเต็มใจยอมรับในเทคโนโลยี มาตรฐาน และกฎหมายที่เปลี่ยนแปลง กับความต้องการอาชีพแนวใหม่ และการตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นแรงผลักดันหลัก 2 แรงผลักดัน หรือเป็นแกนหลัก 2 แกน

ภาพที่ 4.3 ฉากทัศน์ของนักบัญชีวิชาชีพในช่วง 10 ถึง 15 ปี จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้
ที่มา : ผู้วิจัย

4.2.3 สมรรถนะของนักบัญชีวิชาชีพที่จำเป็นในอนาคต

จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 นั้น ได้มีการสอบถามถึงความรู้ ความสามารถ และคุณสมบัติอันพึงมีของนักบัญชีวิชาชีพในอนาคตในช่วง 10 ปีต่อจากนี้ ได้ให้ความเห็นว่า

ความรู้ที่จำเป็นสำหรับนักบัญชีวิชาชีพนอกจากความรู้ด้านบัญชีที่ต้องมีเป็นพื้นฐานแล้วนั้น จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเทคโนโลยีที่เข้ามาต่าง ๆ ในระดับดีถึงดีมาก เพื่อที่จะสามารถเรียนรู้ และรู้จัก ควบคุม จัดการกับเทคโนโลยีเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงความรู้ด้านการเงินในระดับดีถึงดีมาก ทักษะการบริหารจัดตั้งธุรกิจ ข้อมูล หรือคน ความรู้ด้านภาษี ทั้งในระดับประเทศ หรือระดับนานาชาติ พร้อมกับควรมีความรู้รอบตัว และรอบด้าน เพื่อความคล่องตัวในการทำงานที่จะมีการผสมกันมากขึ้นทั้งไทย และต่างประเทศ และการเกี่ยวพันกันของเรื่องที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ส่วนความสามารถที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักบัญชีวิชาชีพนั้น คือ การที่สามารถคิดเชิงวิพากษ์ และการแก้ปัญหาได้ การรู้จักทำงานร่วม การสื่อสารที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว การมีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในระดับขั้นที่สามารถกระทำได้เป็นนิสัย หรือกิจวัตรประจำวัน มิใช่

การกระทำเพียงชั่วครั้งชั่วคราว เพราะนักบัญชีวิชาชีพในอนาคตต้องเป็นคู่หูกับธุรกิจ สามารถสร้างมูลค่าตัวเองในเรื่องการทำงานได้มากกว่าหุ่นยนต์

หากว่าด้วยคุณสมบัติอันพึงมี หรือพึงเป็นสำหรับนักบัญชีวิชาชีพ ควรจะรู้จักที่จะเรียนรู้เรื่องการปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยี มีความคิดริเริ่ม รู้จักช่างสงสัย มีความยืดหยุ่นในชีวิต และการทำงาน มีความอดทนอดกลั้นที่เหมาะสมกับบริบท และการมีภาวะผู้นำที่รู้จักเป็นทั้งผู้นำที่ดี และผู้ตามที่มีประสิทธิภาพในระดับดี หรือดีมาก เทียบเท่าระดับผู้มีประสบการณ์มานานมาก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวโน้ม สัญญาณ ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักบัญชีวิชาชีพทั้งจากข้อมูลเชิงทฤษฎี และเชิงประจักษ์ผ่านเทคนิคเดลฟายจำนวน 2 รอบ โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่ถูกกำหนดให้เป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 23 ท่านในรอบที่ 1 และ 20 ท่านในรอบที่ 2 ทำให้ทราบว่าแนวโน้ม สัญญาณผลกระทบต่าง ๆ หรือเรียกอีกชื่อว่า “ปัจจัย” ทั้ง 25 ปัจจัยในรอบที่ 1 นั้นมีผลกระทบตั้งแต่ระดับปานกลางไปจนกระทั่งส่งผลกระทบมากที่สุดในช่วง 5 ถึง 10 ปีนับต่อจากนี้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งคาดว่ากระบวนการทางบัญชีอัตโนมัติจะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักบัญชีวิชาชีพมากที่สุด

มากกว่านั้นปัจจัยที่ส่งผลกระทบมากจะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี มาตรการต่าง ๆ คือ การใช้ไซเบอร์ซีเคียวริตี้ที่เพิ่มขึ้น ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยทางไซเบอร์ การเพิ่มขึ้นของโซลูชันทางการบัญชี การบัญชีบนระบบคลาวด์ บล็อกเชน ปัญญาประดิษฐ์ หุ่นยนต์ ข้อมูลหามาและการวิเคราะห์ การให้บริการงานบัญชีภายนอกองค์กร การเติบโตของบริการให้คำปรึกษา การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานทางการบัญชี และการสอบบัญชี มาตรการหรือกฎระเบียบ อันเนื่องเกี่ยวกับภาษี และการ โจรกรรมข้อมูลทางบัญชีในรูปแบบใหม่

จากผลการศึกษาผลกระทบในรอบที่ 1 ข้างต้นส่งผลให้ได้ปัจจัยสำคัญที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นภายใน 10 ปีนับต่อจากนี้จำนวน 4 ปัจจัยหลักที่คาดว่าจะสำคัญ โดยผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าการปรับตัวตามเทคโนโลยี มาตรฐาน หรือกฎหมายต่าง ๆ ของนักบัญชีวิชาชีพบัญชีถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นมากที่สุดเป็นอันดับแรก ตามด้วยการมองหางานอื่นที่อยู่บนพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ด้านบัญชีของนักบัญชีวิชาชีพ และความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียมีความซับซ้อนมากขึ้นมีโอกาสเกิดขึ้นในลำดับถัดมาที่ใกล้เคียงกัน รวมไปถึงในช่วงระยะเวลาเกิน 10 ปี ปัจจัยสำคัญที่มีโอกาสจะเกิดมากที่สุดก็ยังเหมือนกับช่วง 10 ปี เพียงมีจุดที่แตกต่างในเรื่องของความลึก หรือความสามารถที่มากขึ้นตามช่วงเวลาที่ผ่านมาเพียงเท่านั้น

และสามารถนำมาสร้างฉากทัศน์ของนักบัญชีวิชาชีพได้ตามภาพที่ 4.3 โดยได้ฉากทัศน์สำคัญ 4 ฉากทัศน์ คือ ชีวิตแห่งการปรับ (Adapting Life) สูงต่ำคือสีส้มของชีวิต (Dynamic Life) ชีวิต ฅ วันสบาย (Slow Life) และชีวิตนี้ คือ ต้องรอด (Escape Life)

5.2 การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่ได้ปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักบัญชีวิชาชีพในช่วงเวลา 10 ถึง 15 ปีนับต่อจากนี้ตามภาพที่ 4.3 คือ การปรับตัวตามเทคโนโลยีมาตรฐาน หรือกฎหมายต่าง ๆ ของนักบัญชีวิชาชีพบัญชี กับ การมองหางานอื่นที่อยู่บนพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ด้านบัญชีของนักบัญชีวิชาชีพ และความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียมีความซับซ้อนมากขึ้น สามารถอธิบายฉากทัศน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้ดังนี้

Adapting Life – ชีวิตแห่งการปรับ (ความต้องการต่ำ ความเต็มใจสูง)

เทคโนโลยีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เป็น กระบวนการทางบัญชีอัตโนมัติ บล็อกเชน ปัญญาประดิษฐ์ หุ่นยนต์ จะมาช่วยในการทำงานทั้งกระบวนการ หรือบางส่วนของกระบวนการที่ทำให้เกิดความแม่นยำ รวดเร็ว มีการถูกนำมาประยุกต์ใช้มากขึ้น โครงข่าย หรือโครงสร้างพื้นฐาน (5G หรือ Internet of Things) ครอบคลุมมากขึ้น การจัดเก็บข้อมูลขนาดใหญ่มีประสิทธิภาพมากขึ้น มาตรฐานทางการบัญชี และการสอบบัญชีมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเป็นไปของธุรกิจ ในขณะที่รวดเร็วขึ้น ภาครัฐมีมาตรการส่งเสริม และการบังคับใช้กฎหมายทางด้านภาษีที่สอดคล้องกับธรรมชาติของธุรกิจ รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลทางการเงินที่เข้มงวดมากขึ้น ความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลทางการเงิน หรือผู้มีส่วนได้เสียกับข้อมูลต่าง ๆ ยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ยังต้องการในรูปแบบเดิม มุมมองเดิม การบริหารการจัดการยังไปในทิศทางเดิม มีการใช้งานบริการทางบัญชีภายนอกองค์กรเท่าที่จำเป็นกับขนาดกิจการ แต่มีความรวดเร็ว หรือกระชั้นชิดมากขึ้น

Dynamic Life – สูงต่ำคือสีส้มของชีวิต (ความต้องการสูง ความเต็มใจสูง)

มาตรฐานการบัญชีและการสอบบัญชีมีความเป็นสากลมากขึ้น สอดรับประสานกับความเป็นไปทางธุรกิจ พร้อมกับความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียที่ต้องการข้อมูลที่มีความแม่นยำ รวดเร็ว ถูกต้อง กระชับ สะท้อนผลงานในอดีต อีกทั้งยังสามารถคาดการณ์ หรือใช้ในการประกอบการวางแผนงานในอนาคตได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากขึ้นด้วยข้อมูลขนาดมหึมา และการวิเคราะห์ที่หลากหลายมุมมอง เชิงลึก กระบวนการทางบัญชีอัตโนมัติสามารถดำเนินการได้ครบวงจรมากขึ้นตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ปัญญาประดิษฐ์กับหุ่นยนต์เข้ามาทดแทนคนในการทำงานที่ซ้ำซาก จำเจ บริการโซลูชันทางการบัญชีมีความละเอียด ยืดหยุ่นสูงขึ้น เพื่อที่จะสามารถปรับเปลี่ยน

ให้เข้ากับมาตรฐานทางการบัญชี และกฎหมายทางด้านภาษีที่มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การรักษาความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวทั้งในส่วนของข้อมูลมีการจำกัด หรืออนุญาตให้เข้าถึงเข้มงวดมากขึ้น โครงสร้างองค์กรมีการเปลี่ยนแปลงหันไปใช้บริการภายนอกมากขึ้น หรือให้คนทำงานนอกสถานที่ มีความยืดหยุ่นในการเข้างาน และการจ้างงานจะอยู่ในรูปแบบของระยะสั้น หรือชั่วคราวมากขึ้น หรือหากจะจ้างเป็นพนักงานประจำจะเน้นในส่วนของการเป็นผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะทางมากขึ้น ร่วมกับการจ้างที่ปรึกษา เพื่อความครอบคลุม และรอบด้านในมุมมองของมาตรฐาน หรือกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ทั้งนี้ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี นวัตกรรมทั้ง ทางด้านการบัญชี การเงิน การสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน โดยไม่ได้รับอนุญาตจะมีมากขึ้น หนักหนามากขึ้น จากการมีมูลค่าของข้อมูลความลับเฉพาะ หรือความประมาทเลินเล่อของผู้ได้รับ อนุญาตเข้าถึงข้อมูลเองในสังคมออนไลน์

Slow Life – ชีวิต ฅ วันสบาย (ความต้องการต่ำ ความเต็มใจต่ำ)

เทคโนโลยีมีพัฒนามากขึ้น มีความสามารถมากขึ้น แต่การใช้งานยังอยู่ในวงจำกัดทั้ง ทางธุรกิจ หรือผู้มีส่วนได้เสียทำให้ความต้องการข้อมูล หรือรายงานทางการเงิน รวมไปถึง ความช่วยเหลือยังอยู่ในรูปแบบเดิม คือ ปรึกษาในเรื่องใหม่ หรือที่ไม่คุ้นชิน เน้นขอคำปรึกษาจาก ภายนอกมากกว่าภายในบริษัท การค้าอิเล็กทรอนิกส์ และการชำระเงินมีขนาดใหญ่โตมากขึ้น ครบวงจรมากขึ้น ภาครัฐมีการแก้ไขกฎหมาย ข้อบังคับบางอย่าง เพื่อให้การจัดเก็บภาษีจากธุรกิจ เหล่านั้นได้มากขึ้น ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานทางการบัญชี เมื่อมาตรฐานบังคับ หรือจำเป็นต้อง เปลี่ยนแปลงเท่านั้น การจ้างงานยังเน้นที่การเป็นพนักงานประจำมากกว่าชั่วคราว การทำงานนอก สถานเป็นเพียงแค่ทางเลือกขององค์กรในช่วงที่เกิดวิกฤติที่ไม่สามารถเข้ามาทำงานที่บริษัทได้

Escape Life – ชีวิตนี้คือ ต้องรอด (ความต้องการสูง ความเต็มใจต่ำ)

พัฒนาการทางด้านเทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์ หุ่นยนต์ ข้อมูลขนาดใหญ่และ การวิเคราะห์ 5G Internet of Things ส่งผลให้ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียเปลี่ยนแปลงได้อย่างมี นัยสำคัญ คือ ความต้องการข้อมูลทางการเงินในรูปแบบที่ซับซ้อน และมีหลายมิติมากขึ้น เน้นการ วิเคราะห์และลึกในบางจุดที่พวกเขาเหล่านั้นสนใจ งานบริการทั้งงานด้านบัญชี และให้คำปรึกษามี การปรับเปลี่ยน หรือเพิ่มข้อเสนอแก่ผู้ใช้บริการมากขึ้น เพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับคู่แข่งรายอื่นมาก ยิ่ง เช่น การที่ให้บริการทางด้านบัญชีครบวงจรตั้งแต่บันทึกการขาย การตรวจสอบรายการ ยื่นเอกสาร รายงานการเงินแก่ผู้กำกับดูแล หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น มีการใช้โซเชียลมีเดียในการติดต่อ ประสานงาน หรือหางานที่เป็นงานที่สอง (Second Job) มากขึ้น

จากภาพที่สนข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยที่สำคัญ หรือแรงผลักดันสำคัญในการสร้าง ฉากทัศน์นั้นคล้ายคลึงกับการศึกษาของ CPA Canada (2018) ที่ได้ใช้การยอมรับเทคโนโลยีกับ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Willingness to Embrace Technological and Social Change) เป็นหนึ่งในแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการสร้างฉากทัศน์ของนักบัญชีวิชาชีพทั่วโลกใน ค.ศ. 2030 หรือ Faye Chua (2016) ที่พบว่า แรงผลักดันที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อวิชาชีพบัญชีในอนาคต คือ การเปลี่ยนแปลงด้านกฎระเบียบ (Reacting to regulation) โดยเฉพาะด้านภาษี การเปลี่ยนผ่านโดยเทคโนโลยี (Transformed by technology) และความคาดหวังต่อวิชาชีพ (Expanding expectations) ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการศึกษาครั้งนี้

5.3 การนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์

จากการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่าฉากทัศน์ในอนาคตของนักบัญชีวิชาชีพมีอย่างน้อย 4 ฉากทัศน์ที่นักบัญชีสามารถที่จะเลือกที่จะอยู่ หรือจะเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในฉากทัศน์ใดฉากทัศน์หนึ่งได้ โดยหากนักบัญชีเลือกที่จะเข้าร่วมในฉากทัศน์ใดแล้วนั้นก็สมารถที่จะเลือกที่จะเตรียมตัวให้สามารถดำเนินชีวิต หรือกำหนดแนวทางของตนในสอดคล้องกับความเป็นไปในฉากทัศน์นั้น เช่น

หากนักบัญชีเลือกที่จะเข้าสู่ฉากทัศน์ Adapting life (ชีวิตแห่งการปรับ) นักบัญชีควรที่จะเรียนรู้ความเป็นไปของเทคโนโลยีที่จะช่วยให้งานบัญชีนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความคล่องแคล่ว รวดเร็วมากขึ้น ศึกษาข้อบังคับ มาตรฐานการบัญชี และกฎหมายที่เกี่ยวข้องสม่ำเสมอ เพื่อที่จะสามารถนำมาปรับปรุงกระบวนการทำงานในเรื่องต่าง ๆ ณ ปัจจุบันในดีขึ้น ลดจุดบกพร่องลง ฝึกการสื่อสารระหว่างนักบัญชีกับผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นนักวางระบบ ผู้ดูแลระบบ ผู้ใช้ข้อมูล หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล เพื่อที่จะสามารถสื่อสารจุดที่ต้องการระหว่างกัน ได้ชัดเจนมากขึ้น ประสบผลสำเร็จมากขึ้น ทำงานร่วมกันได้มากขึ้น

หรือนักบัญชีเลือกที่จะเป็น Slow life (ชีวิต ณ วันสบาย) สิ่งนี้นักบัญชีสามารถ หรือจะดำเนินการ เช่น ต้องศึกษามาตรฐาน กฎหมาย เท่าที่จำเป็นต่อการทำงาน ไม่ต้องรู้มากกว่าที่จะใช้ รู้จักใช้ รู้จักเรียนรู้เทคโนโลยีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงาน เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคกับการทำงาน หรือไม่สามารถทำงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ผู้มอบหมายงานคาดหวังจากนักบัญชี

หรือถ้านักบัญชีชอบที่จะดำเนินชีวิตตามแบบ Escape life (ชีวิตนี้ คือ ต้องรอด) ด้วยฉากทัศน์ผู้มีส่วนได้เสียต้องการข้อมูลที่มีความซับซ้อน และลึกมากขึ้น ทำให้ทักษะการนำเสนอข้อมูลที่สามารถมองเห็นได้ในหลายมิติ วิเคราะห์ข้อมูลในระดับลึกในบางเรื่องเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับนักบัญชีในฉากทัศน์ รวมถึงต้องมีความเข้าใจ หรือความเกี่ยวข้องของความรู้ทางบัญชี กับเรื่องอื่น ๆ เช่น ความรู้ทางการเงิน ด้านภาษี เป็นต้น เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการได้

ครบรอบด้าน และเพื่อที่จะสามารถนำไปประกอบอาชีพเสริม เพิ่มเติมจากงานประจำได้อีกทางหนึ่งด้วย

นอกจากนี้หากนักบัญชีเห็นที่จะเข้าสู่ Dynamic life (สูงต่ำคือสีสันของชีวิต) ซึ่งผู้ศึกษาคิดว่าเป็นฉากทัศน์ที่จะมีโอกาสเกิดขึ้นมากที่สุด โดยฉากทัศน์นี้ นักบัญชีควรรู้จักที่จะเรียนรู้ หรือรู้จักเทคโนโลยีเป็นอย่างดีทั้งในส่วนที่ถูกนำมาใช้ในการทำงานของตนเอง และเทคโนโลยีที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพ หรือประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีในอนาคต นักบัญชีต้องรู้จักเรียนรู้ เข้าใจ และเชี่ยวชาญในวิชาชีพของตนเองเป็นอย่างดีทั้งจากที่ได้รับประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา และจากองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น ต้องรู้จักปรับ ออกแบบ นำเสนอ รวมถึงการสื่อสารข้อมูลเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียในทุกรูปแบบ ควรรู้จักการวิเคราะห์ข้อมูล คาดการณ์เหตุการณ์ที่จะขึ้นให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น อาทิ นักบัญชีอาจจะต้องมีการคาดการณ์งบประมาณ หรือกระแสเงินสด หรือสำรองที่เหมาะสมกับกิจการในแต่ละสถานการณ์มากขึ้น เพื่อลดการสูญเสียโอกาสของการใช้เงินที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลมากที่สุด เป็นต้น

การนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ไม่เพียงแต่จะสำหรับนักบัญชีวิชาชีพเท่านั้น ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ สามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้ หรือประกอบการตัดสินใจในการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้องเหล่านั้นได้ เช่น ผู้สอนวิชาบัญชี หรือการบัญชี สามารถที่จะนำไปประกอบการวางแผนการสอนที่จะช่วยสร้าง ส่งเสริม และพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อผู้สอนที่จะสามารถตอบสนอง และสร้างผู้เรียนที่จะเข้าสู่วิชาชีพบัญชีได้อย่างมีคุณภาพในอนาคตอันใกล้ หรือสามารถใช้ในการประกอบการวางแผนกำลังคน และพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของนักบัญชีวิชาชีพในอนาคตให้สามารถดำรงชีพ และอยู่ร่วมกับองค์กรในอนาคตได้

5.4 ข้อจำกัดของงานวิจัย

การศึกษาฉากทัศน์ของนักบัญชีวิชาชีพในครั้งนี้ศึกษาจากแนวโน้ม สัญญาณ ผลกระทบที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และที่จะเกิดขึ้นในอนาคตในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 15 ปีต่อจากนี้บนข้อมูลที่สามารถอ้างอิงได้ในช่วงศึกษาวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น ซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริง หรือไม่เกิดขึ้นได้ในอนาคต ดังนั้นอาจจะมีแนวโน้ม สัญญาณ หรือผลกระทบอื่น ๆ ใดที่ไม่ปรากฏในการศึกษารุ่นนี้ก็อาจเป็นไปได้ ฉะนั้นผู้ที่ประยุกต์ใช้การศึกษาในครั้งนี้โปรดระมัดระวังในข้อมูลสำหรับช่วงเวลาที่ศึกษาวิจัยไม่มากนัก

การศึกษาฉากทัศน์ของนักบัญชีวิชาชีพในครั้งนี้เป็นฉากทัศน์ที่สร้างขึ้นมาจากการรวบรวมข้อมูลเชิงทฤษฎีร่วมกับฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามการกำหนดของผู้ศึกษาวิจัย

เท่านั้น มุมมอง หรือฉากทัศน์ที่ได้มานั้นเป็นเพียงแค่หนึ่งมุมมองที่ผู้ศึกษาวิจัยคาดว่าจะเป็นไปได้ และสอดคล้องตามข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้ศึกษามาเท่านั้น หากมีการเปลี่ยนข้อกำหนด หรือคุณสมบัติ เป็นอย่างอื่น หรือเป็นผู้ศึกษาท่านอื่น อาจจะได้มุมมองที่คล้ายกัน หรือแตกต่างกันก็อาจเป็นไปได้

5.5 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวโน้มนวัตกรรม ผลกระทบต่าง ๆ ในปัจจุบัน และที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อวิชาชีพบัญชี โดยเฉพาะกับนักบัญชีวิชาชีพเป็นการสำคัญ หากมีการศึกษาในอนาคต การศึกษาคควรมีการศึกษาในมุมที่มีต่อผู้สอบบัญชีรับอนุญาต นักวางแผนระบบบัญชี หรือเรื่องงานอื่นในวิชาชีพบัญชี เพื่อที่จะสามารถเป็นแนวทางให้พวกเขาเหล่านั้นเตรียมตัว วางแผน การดำเนิน หรือดำรงชีพในอาชีพข้างต้นได้อย่างยั่งยืน มั่นคง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ด้วยการศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเป็นการศึกษาแนวโน้มนวัตกรรม ผลกระทบต่าง ๆ ร่วมกับเทคนิคเดลฟาเป็นสำคัญ ซึ่งจะทำให้ได้ฉากทัศน์บนพื้นฐานของฉันทามติของผู้ให้ความเห็นหรือผู้เชี่ยวชาญที่ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดขึ้น แต่การศึกษาภาพอนาคตของวิชาชีพยังสามารถใช้เทคนิคอื่นได้ เช่น การสร้างวิสัยทัศน์ (Visioning) การสร้างตัวแบบจากนิยายวิทยาศาสตร์ (Science Fiction Prototyping) การสร้างแบบจำลอง (Modeling and Simulation) การพยากรณ์ย้อนหลัง (Backcasting) บรรณมิติ (Bibliometrics) เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กมลภู ตันทะจักร์. (2560). *คุณลักษณะนักบัญชีที่พึงประสงค์ในยุคไทยแลนด์ 4.0* ของหน่วยงานราชการในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรีปทุม. สืบค้นจาก <http://dspace.spu.ac.th/handle/123456789/5669>
- ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี ว่าด้วยหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. 2556. (2556, 27 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 55-60.
- ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และคุณสมบัติของผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2556. (2556, 27 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 66-67.
- คณะกรรมการดำเนินงานต่างประเทศ สภาวิชาชีพบัญชี. (2016). งานวิจัยต่างชาติเกี่ยวกับแนวโน้มของเทคโนโลยีที่อาจส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี, *สรุปสาระสำคัญ International Conference 2016 Digital Economy: Impact on Accounting Professions*, 11-12. สืบค้นจาก <http://www.fap.or.th/upload/9414/r6aiIPT0Sc.pdf>
- คณะกรรมการดำเนินงานต่างประเทศ สภาวิชาชีพบัญชี. (2016). เสวนาผลกระทบของเทคโนโลยีต่อวิชาชีพบัญชี, *สรุปสาระสำคัญ International Conference 2016 Digital Economy: Impact on Accounting Professions*, 13-15. สืบค้นจาก <http://www.fap.or.th/upload/9414/r6aiIPT0Sc.pdf>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ณัฐชา คำภา. (2562). *เมื่อ Blockchain มีบทบาทสำคัญทางการเงิน นักบัญชีควรทำอย่างไร?*. สืบค้น 18 มีนาคม 2563, จาก <https://www.dha.co.th/th/news/%E0%B8%82%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8A%E0%B8%B5/1129-%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD-blockchain-%E0%B8%A1%E0%B8%B5%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B8%AA%E0%B8%B3%E0%B8%84%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%87%E0%B8%B4%E0%B8%99-%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%A3%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B9%84%E0%B8%A3.html>
- แทนศร พรปัญญาภัทร. (2017). *Foresight กับเทรนด์ใหม่ของการใช้ชีวิตของคนกรุง (ตอนที่ 1)*. สืบค้น 12 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.uddc.net/th/knowledge/foresight-%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%99%E0%B8%94%E0%B9%8C%E0%B9%83%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B9%88%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%83%E0%B8%8A%E0%B9%89%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B8%87-%E0%B8%95%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88-1>
- บริษัท ปังปอนด์ จำกัด. (2019). *งานของนักบัญชี มีกี่ประเภท อะไรบ้าง*. สืบค้น 12 มีนาคม 2563, จาก <https://www.pangpond.co.th/p=249>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547. (2547, 22 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 1-21.
- ภาณุพงศ์ วัฒนเสรีกุล. (2563). *ย้อนประวัติศาสตร์ Pandemic (โรคระบาดใหญ่) สะท้อนโลก*. สืบค้น 18 มีนาคม 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/870449>
- มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. (2018). *ปรับมุมคิด..... ปรับมุมมอง....สู่การเป็น “นักบัญชียุคดิจิทัล”*. สืบค้น 12 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://ciba.dpu.ac.th/%e0%b8%9a%e0%b8%b1%e0%b8%8d%e0%b8%8a%e0%b8%b5%e0%b9%83%e0%b8%99%e0%b8%a2%e0%b8%b8%e0%b8%84%e0%b8%94%e0%b8%b4%e0%b8%88%e0%b8%b4%e0%b8%97%e0%b8%b1%e0%b8%a5/>
- ยลวรรณ จิรวรรณ. (2019). *นักบัญชี ต้องมีทักษะอะไรบ้างที่จะทำให้คุณเป็นคู่คิดเจ้าของธุรกิจ*. สืบค้น 18 มีนาคม 2563, จาก <https://flowaccount.com/blog/%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8A%E0%B8%B5/#1>
- รองศาสตราจารย์ ดร. พสุ เดชะรินทร์. (2013). *นักบัญชี กับ บทบาทที่ต้องเปลี่ยนไป*. สืบค้น 18 มีนาคม 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/537480>
- วิद्या ปานปรุง. (2018). *ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีต่อคุณลักษณะของนักบัญชี ในยุคไทยแลนด์ 4.0. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2, 694-703. สืบค้นจาก <http://journalgrad.ssrui.ac.th/index.php/miniconference/article/view/1766>*
- สถาบันการมองอนาคตนวัตกรรม. (2562). *เครื่องมือการมองอนาคต (FORESIGHT TOOLS) (1)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์กรมหาชน). จาก <https://ifi.nia.or.th/649/>
- สารานุกรมเสรี. (2557). *การมองอนาคต*. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%95>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุริย์รัตน์ แจ็งสว่าง. (2017). ประวัติความเป็นมาของการบัญชี. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://sureeratjangsawang.wordpress.com/2015/06/08/%e0%b8%9b%e0%b8%a3%e0%b8%b0%e0%b8%a7%e0%b8%b1%e0%b8%95%e0%b8%b4%e0%b8%84%e0%b8%a7%e0%b8%b2%e0%b8%a1%e0%b9%80%e0%b8%9b%e0%b9%87%e0%b8%99%e0%b8%a1%e0%b8%b2%e0%b8%82%e0%b8%ad%e0%b8%87%e0%b8%81%e0%b8%b2/>
- สุวรรณ หวังเจริญเดช. (2547). นักบัญชีในบทบาทของ ซีเอฟ.โอ : Role of Accpontants as Chief Financial Officers. *Naresuan University Journal*, 12 (2), 51-56. สืบค้นจาก <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Q77G4fSkCIoJ:www.journal.nu.ac.th/NUJST/article/view/236/243+&cd=1&hl=en&ct=clnk&gl=th>
- อมรา ตรีศรีวัฒน์. (2018). การบัญชีดิจิทัลและการเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนนักศึกษาในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ UTCC Academic Day ครั้งที่ 2*, 585-601. สืบค้นจาก <https://scholar.utcc.ac.th/handle/6626976254/3825>
- อุมาพร บุญทอง. (2560). การศึกษาปัจจัยคุณสมบัติส่วนบุคคล ปัจจัยกระบวนการความรู้ความเข้าใจ และปัจจัยกระบวนการทำงาน ที่มีผลต่อความพร้อมของนักบัญชีไทยเพื่อการรองรับเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy): กรณีศึกษานักบัญชีไทยในองค์กรธุรกิจ เขตกรุงเทพมหานคร (สารนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. สืบค้นจาก http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/2440/1/umaporn_boon.pdf
- Amy J. Strarmer, John C. Duby, Kenneth M. Slaw, Anne Edwards, Laurel K. Leslie and Members of the Vision of Pediatrics 2020 Tash Force. (2010). Pediatrics in the Year 2020 and Beyond: Preparing for Plausible Futures. *PEDIATRICS OFFICIAL JOURNAL OF THE AMERICAN ACADEMY OF PEDIATRICS*, 2010 (126), 971. doi 10.1542/peds.2010-1903

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Amy Vetter. (2018). *Voices Blockchain is already changing accounting*. Retrieved 12 February 2020, from <https://www.accountingtoday.com/opinion/blockchain-is-already-changing-accounting>
- Anontawong Marukpitak. (2016). *ทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนสมัยนี้*. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://anontawong.com/2016/03/20/skills/>
- Association of Chartered Certified Accountants. (2016). *Professional accountants – the future: Drivers of change and future skills*. from <https://www.accaglobal.com/content/dam/members-beta/docs/ea-patf-drivers-of-change-and-future-skills.pdf>
- Blueback Global. (2019). *10 Accounting Trends Every Business Should Follow in 2019*. Retrieved 12 February 2020, from <https://bluebackglobal.com/ten-accounting-trends-every-business-should-follow-2019/>
- CPA Canada. (2018). *What would a CPA do? Special scenario videos encourage accounting professionals to weigh in on the future of their career*. Retrieved 9 April 2020, from <https://www.cpacanada.ca/en/news/accounting/the-profession/2018-11-27-foresight-scenario-videos>
- CPA Canada. (2019). *CPA Canada Foresight: Reimagining the Accounting Profession*. Retrieved 18 February 2020, from <https://ecae.ca/resources/Documents/cpa%20forum/CPA%20Foresight%20Presentation%20-%201%20Slide%20.pdf>
- David J. Solnet, Tom Baum, Anna Kralj, Richard N. S. Robinson, Brent W. Ritchie, and Mark Olsen. (2016). *The Asia-Pacific Tourism Workforce of the Future: Using Delphi Technique to Identify Possible Scenarios*, *Journal of Travel Research* 2019 (53(6)), 693-704. Retrieved from <https://journals.sagepub.com/home/jtr>
- Fernando Belfo, Antonio Trigo. (2013). *Accounting Information Systems: Tradition and Future Directions*, *Procedia Technology* 9, 536-546. Retrieved from www.sciencedirect.com

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Frost & Sullivan. (2020). *Thailand Digital Technology Foresight 2035*. Retrieved 18 March 2020, From <https://www.depa.or.th/storage/app/media/file/Second%20Deliverable%20RevVer%20EN%20V12%20140819%20FIN.pdf#page=36&zoom=100,92,732>
- Grant Hutchinson. (2019). *Accounting in 2040: 4 Ways the Industry Will (Probably) Change in 20 Years*. Retrieved 12 February 2020, from <https://goingconcern.com/future-accounting-jobs-new-york-fort-lauderdale-sponcon/it24hrs002>.
- it24hrs002. (2018). *Blockchain คืออะไร? บล็อกเชน ไม่ใช่แค่เงินดิจิทัล (Cryptocurrency)*. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.it24hrs.com/2018/what-is-blockchain-crypto-bitcoin/>
- Jenny Chang. (2020). *11 Accounting Trends for 2020: New Forecasts & What Lies Beyond?*. Retrieved 12 February 2020, from <https://financesonline.com/accounting-trends/>
- John Lorinc. (2019). *What will the accounting profession look like in 2030?*. Retrieved 9 April 2020, from <https://www.cpacanada.ca/en/news/pivot-magazine/2019-10-25-foresight-initiative>
- Kankamol Changwad. (2551). ลักษณะของระบบบัญชี. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2563, จาก http://accountsystem.blogspot.com/2008/03/blog-post_864.html
- KPMG. (2017). *KPMG And Microsoft Announce New “Blockchain Nodes”*. Retrieved 12 February 2020, from <https://home.kpmg/us/en/home/media/press-releases/2017/02/kpmg-and-microsoft-announce-new-blockchain-nodes.html>
- L. Cernușca, D. E. Balaciu. (2015). The Perception of the Accounting Students on the Image of the Accountant and the Accounting Profession. *Journal of Economics and Business Research*, 21 (1), 7-24. Retrieved from https://www.academia.edu/15012424/The_Perception_of_the_Accounting_Students_on_the_Image_of_the_Accountant_and_the_Accounting_Profession

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Margaret Rouse. (n.d.). *big data analytics*. Retrieved 4 February 2020, from <https://searchbusinessanalytics.techtarget.com/definition/big-data-analytics>
- Maryville University. (n.d.). *How Technology Is Shaping the Future of Accounting*. Retrieved 12 February 2020, from <https://online.maryville.edu/blog/future-accounting/>
- Mthai. (ม.ป.ป.). “ม.ศรีปทุม” ปรับตัวอย่างไรให้เป็นนักบัญชียุคดิจิทัล. สืบค้น 18 มีนาคม 2563, จาก <https://talk.mthai.com/pr/465406.html>
- Nick Chandi. (2018). *Accounting Trends Of Tomorrow: What You Need to Know*. Retrieved 12 February 2020, from <https://www.forbes.com/sites/forbestechcouncil/2018/09/13/accounting-trends-of-tomorrow-what-you-need-to-know/#5ca2f48b283b>
- Nittha Pantuseema. (2013). *ระบบบัญชี (Accounting system) : ตอนที่ 5*. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.isstep.com/accounting-system/>
- Nutsikarn. (2017). *มารู้จักสายงาน “บัญชี” มากขึ้นกันเถอะ*. สืบค้น 12 มีนาคม 2563, จาก https://www.jobtopgun.com/%E0%B8%9C%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8A%E0%B8%B5/a27?locale=th_TH
- P’แพว. (2562). *เรียนบัญชี เป็น นักบัญชีที่อยู่รอดในยุคเทคโนโลยี ต้องมีทักษะต่างจากหุ่นยนต์*. สืบค้น 12 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://www.admissionpremium.com/acc/news/4330>
- P’แพว. (2562). *นักบัญชีและผู้สอบบัญชี อาชีพสุดฮอต จะเป็นที่ต้องการมากในปี 2020*. สืบค้น 12 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://www.admissionpremium.com/acc/news/5187>
- Pacific Crest Group. (n.d.). *Evolution of Digital Accounting*. Retrieved 12 February 2020, from <https://www.pcg-services.com/evolution-digital-accounting/>
- Sarah Ovaska-Few. (2017). *How artificial intelligence is changing accounting*. Retrieved 4 February 2020, from <https://www.journalofaccountancy.com/newsletters/2017/oct/artificial-intelligence-changing-accounting.html>

บรรณานุกรม (ต่อ)

Sirilak Uttayarath. (2014). *เรียนรู้การเป็นนักบัญชีที่ดี ก่อนเริ่มทำงาน Accounting*. สืบค้น

11 มีนาคม 2563, จาก <https://th.jobsdb.com/thth/articles/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%87%E0%B8%99%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%94%E0%B8%B5/>

Vimonmass. (2014). *คุณสมบัติของนักบัญชีที่ดี*. สืบค้น 12 กุมภาพันธ์ 2563, จาก

<https://th.jobsdb.com/th-th/articles/%E0%B8%84%E0%B8%B8%E0%B8%93%E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8A%E0%B8%B5/>

ภาคผนวก ก
เอกสารอนุมัติการรับรองจริยธรรม

Institutional Review Board, Institute for Population and Social Research, Mahidol University (IPSR-IRB)
Established 1985

COA. No. 2020/06-261

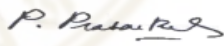
Certificate of Ethical Approval

This is to certify that the Institutional Review Board, Institute for Population and Social Research, Mahidol University, has granted an Ethical Approval to the research project entitled *“The Study of Accounting Professional Scenarios for Strategic Planning in Developing Skills and Professions to Relate with the Future Changes”* submitted by Mr. Witsanu Maneeyos from the College of Management. The duration of this project is from January to August 2020.

By this approval, the Principal Investigator of this project is obliged to:

- 1) Provide progress report to IPSR-IRB every twelve months from the start of the project;
- 2) Report to IPSR-IRB any changes in the project plan, especially those changes that may put research participants at risks;
- 3) Promptly notify IPSR-IRB any adverse events that occur during the project execution; and
- 4) Provide research completion report at the end of the project.

This COA is given on 25 June 2020 and valid through 24 June 2021.

Signature

(Professor Emeritus Pramote Prasartkul)
Chairman, IPSR-IRB

IORG Number: IORG0002101; FWA Number: FWA00002882; IRB Number: IRB0001007

Office of the Institutional Review Board, Institute for Population and Social Research, Mahidol University (IPSR-IRB),
Phuttamonthon 4 Rd., Salaya, Phuttamonthon district, Nakhon Pathom 73170. Tel (662) 441-0201-4 ext. 223

ภาคผนวก ข

แบบคำถาม

แบบสัมภาษณ์ (รอบที่ 1)

การศึกษาทัศนคติของนักบัญชีวิชาชีพเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะ
และวิชาชีพให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้ได้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการจัดการธุรกิจ
มหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ (ผู้เชี่ยวชาญ)

ส่วนที่ 2 การมองอนาคตต่อวิชาชีพบัญชี

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้สละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบ
แบบสอบถามและการสัมภาษณ์นี้ ซึ่งจะทำให้การวิจัยในครั้งนี้ได้ผลที่สมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไป
ได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลและความคิดเห็นของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับอย่างเคร่งครัด ผล
วิจัยที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะถูกนำมาใช้ประโยชน์เชิงวิชาการเท่านั้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (สัมภาษณ์)

1. ชื่อ.....นามสกุล.....
2. เพศ
 ชาย หญิง
3. อายุ.....ปี
4. สถานภาพ
 โสด สมรส หม้าย/หย่าร้าง
5. ระดับการศึกษา
 ปริญญาตรี ปริญญาโท
 ปริญญาเอก สูงกว่าปริญญาเอก
6. อาชีพในปัจจุบัน.....
7. ตำแหน่งงานในปัจจุบัน.....
8. อายุ หรือประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี

ส่วนที่ 2 การมองอนาคตต่อวิชาชีพบัญชี

คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีของไทย

1) ท่านคิดว่าปัจจัยดังต่อไปนี้ จะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีไทยในอนาคตหรือไม่ อย่างไร

ปัจจัย	ไม่ส่งผลกระทบต่อ	ส่งผลกระทบต่อ	ส่งผลอย่างไร
S: การใช้โซเชียลมีเดีย			
S: การทำงานนอกสถานที่			
S: ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยทางไซเบอร์			
S: ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียที่เปลี่ยนแปลงไป			
T: กระบวนการทางบัญชีอัตโนมัติ			
ปัจจัย	ไม่ส่งผลกระทบต่อ	ส่งผลกระทบต่อ	ส่งผลอย่างไร

T: การเพิ่มขึ้นของโซลูชันทางการบัญชี			
T: การบัญชีในระบบคลาวด์			
T: บล็อกเชน			
T: ปัญญาประดิษฐ์			
T: หุ่นยนต์			
T: ข้อมูลหิมมาและการวิเคราะห์			
T: 5G			
T: Internet of Things			
EC: การให้บริการงานบัญชีภายนอกองค์กร			
EC: การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์			
EC: การค้าอิเล็กทรอนิกส์			
EC: การเติบโตของบริการให้คำปรึกษา			
EC: องค์กรธุรกิจเสมือน			
EC: ความหลากหลายของการจ้างงานด้านบัญชีที่มากขึ้น (Part-time, Contract, Full staff)			
EC: การเชื่อมโยงของการใช้ที่ปรึกษาหลายทาง			
EN: โรคอบุติใหม่			
P: การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานทางการบัญชี และการสอบบัญชี			
P: มาตรการหรือกฎระเบียบอันเนื่องเกี่ยวกับภาษี			
P: การโจรกรรมข้อมูลทางบัญชีในรูปแบบใหม่			
P: การเพิ่มความเข้มงวดในการเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน			

2) จากปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีไทย หากให้ท่านระบุระดับของการส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีไทย ท่านจะให้ในระดับใดบ้าง

ปัจจัย	ส่งผล กระทบ น้อยที่สุด	ส่งผล กระทบ น้อย	ส่งผล กระทบ ปานกลาง	ส่งผล กระทบ มาก	ส่งผล กระทบ มากที่สุด
S: การใช้โซเชียลมีเดีย					
S: การทำงานนอกสถานที่					
S: ความเป็นส่วนตัวและความ ปลอดภัยทางไซเบอร์					
S: ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ เสียที่เปลี่ยนแปลงไป					
T: กระบวนการทางบัญชี อัตโนมัติ					
T: การเพิ่มขึ้นของโซลูชันทางการ บัญชี					
T: การบัญชีบนระบบคลาวด์					
T: บล็อกเชน					
T: ปัญญาประดิษฐ์					
T: หุ่นยนต์					
T: ข้อมูลหามาและการวิเคราะห์					
T: 5G					
T: Internet of Things					
EC: การให้บริการงานบัญชี ภายนอกองค์กร					
EC: การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์					
EC: การค้าอิเล็กทรอนิกส์					
EC: การเติบโตของบริการให้ คำปรึกษา					
EC: องค์กรธุรกิจเสมือน					
ปัจจัย	ส่งผล กระทบ น้อยที่สุด	ส่งผล กระทบ น้อย	ส่งผล กระทบ ปานกลาง	ส่งผล กระทบ มาก	ส่งผล กระทบ มากที่สุด

EC: ความหลากหลายของการจ้างงานด้านบัญชีที่มากขึ้น (Part-time, Contract, Full staff)					
EC: การเชื่อมโยงของการใช้ที่ปรึกษาหลายทาง					
EN: ไรคอบดีใหม่					
P: การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานทางการบัญชี และการสอบบัญชี					
P: มาตรการหรือกฎระเบียบอันเนื่องเกี่ยวกับภาษี					
P: การโจรกรรมข้อมูลทางบัญชีในรูปแบบใหม่					
P: การเพิ่มความเข้มงวดในการเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน					

3) จากปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีไทยในอนาคตในคำถามก่อนหน้านี้ ท่านคิดว่าปัจจัยเหล่านั้นจะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีไทยในช่วงเวลาใดนับต่อจากนี้

ปัจจัย	ภายใน 5 ปี	ภายใน 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
S: การใช้โซเชียลมีเดีย			
S: การทำงานนอกสถานที่			
S: ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยทางไซเบอร์			
S: ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียที่เปลี่ยนแปลงไป			
T: กระบวนการทางบัญชีอัตโนมัติ			
T: การเพิ่มขึ้นของโซลูชันทางการบัญชี			
T: การบัญชีบนระบบคลาวด์			
ปัจจัย	ภายใน 5 ปี	ภายใน 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
T: บล็อกเชน			

T: ปัญญาประดิษฐ์			
T: หุ่นยนต์			
T: ข้อมูลหิมาและการวิเคราะห์			
T: 5G			
T: Internet of Things			
EC: การให้บริการงานบัญชีภายนอกองค์กร			
EC: การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์			
EC: การค้าอิเล็กทรอนิกส์			
EC: การเติบโตของบริการให้คำปรึกษา			
EC: องค์กรธุรกิจเสมือน			
EC: ความหลากหลายของการจ้างงานด้านบัญชีที่มากขึ้น (Part-time, Contract, Full staff)			
EC: การเชื่อมโยงของการใช้ที่ปรึกษาหลายทาง			
EN: โรคอบัติใหม่			
P: การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานทางการบัญชี และการ สอบบัญชี			
P: มาตรการหรือกฎระเบียบอันเนื่องเกี่ยวกับภาษี			
P: การโจรกรรมข้อมูลทางบัญชีในรูปแบบใหม่			
P: การเพิ่มความเข้มงวดในการเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน			

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมหากท่านคิดว่ามีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพ
บัญชีไทยอย่างมีนัยสำคัญ

.....

.....

.....

แบบคำถาม (รอบที่ 2)

**การศึกษาจากทัศนคติของนักบัญชีวิชาชีพเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะ
และวิชาชีพให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต**

คำชี้แจง

ตามที่ท่านได้ตอบแบบคำถาม หรือแสดงความคิดเห็นต่อคำถามมาในรอบที่ 1 สำหรับการศึกษามากำหนดของนักบัญชีวิชาชีพเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะและวิชาชีพให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตนั้น ทางผู้ทำการศึกษาได้พิจารณาความคิดเห็น และคุณสมบัติของท่านแล้ว

ท่านคือผู้ที่ทางผู้ศึกษาเห็นควรว่าสามารถเป็นหนึ่งในผู้เชี่ยวชาญตามกรอบของผู้ทำการศึกษาได้ ฉะนั้น เพื่อให้การศึกษาสำเร็จไปได้ด้วยดี ผู้ทำการศึกษาขอความอนุเคราะห์ตอบแบบคำถามในรอบนี้ (รอบที่ 2) ด้วยครับ

แบบคำถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยแบบคำถามนี้จะ เป็นแบบคำถามเสมือนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการศึกษามากำหนดของนักบัญชีวิชาชีพ รอบที่ 2 ตามเทคนิคเคลฟาย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับอนาคตของวิชาชีพบัญชี

ส่วนที่ 2 สมรรถนะของนักบัญชีวิชาชีพที่จำเป็นในอนาคต

ส่วนที่ 1 ปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับอนาคตของวิชาชีพบัญชี (โดยเฉพาะนักบัญชีวิชาชีพ)

จากการแสดงความคิดเห็นในรอบที่ 1 ผู้แสดงความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่แล้วนั้น ให้ความเห็นว่า ในช่วงเวลา 5 ถึง 10 ปีนี้

กระบวนการทางบัญชีอัตโนมัติจะส่งผลกระทบต่อนักบัญชีวิชาชีพมากที่สุด

การใช้โซเชี่ยลมีเดียที่เพิ่มขึ้น ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยทางไซเบอร์ การเพิ่มขึ้นของโซลูชันทางการบัญชี บล็อกเชน ปัญญาประดิษฐ์ หุ่นยนต์ (Robotic) ข้อมูลหามาและการวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานทางการบัญชี และการสอบบัญชี มาตรการหรือกฎระเบียบอันเนื่องเกี่ยวกับภาษี และการโจรกรรมข้อมูลทางบัญชีในรูปแบบใหม่ จะส่งผลกระทบต่อนักบัญชีวิชาชีพในระดับมาก

การทำงานนอกสถานที่ ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสียที่เปลี่ยนแปลงไป การบัญชีบนระบบคลาวด์ 5G Internet of Things การให้บริการงานบัญชีภายนอกองค์กร E-payment E-Commerce การเติบโตของบริการให้คำปรึกษา องค์กรธุรกิจเสมือน ความหลากหลายของการทำงานด้านบัญชี การเชื่อมโยงของการใช้ที่ปรึกษาหลายทาง โรบอติกส์ใหม่ และการเพิ่มความเข้มงวดในการเข้าถึงข้อมูลทางการเงินจะส่งผลกระทบต่อนักบัญชีวิชาชีพในระดับปานกลาง

โดยผู้แสดงความคิดเห็นได้อธิบายผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น หรือคาดว่าจะเกิดขึ้นประกอบไว้ด้วย

คำชี้แจง

ด้วยการศึกษานี้เป็นการศึกษาปัจจัยแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การสร้างฉากทัศน์ หรือภาพอนาคตของนักบัญชีวิชาชีพในช่วงระยะเวลา 5 ถึง 10 ปีนับจากนี้ เพื่อที่จะสามารถกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะและวิชาชีพให้สอดคล้องกับภาพอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้น ผู้ศึกษาได้ทำการสรุปปัจจัยที่คาดว่าจะมีนัยสำคัญต่อการสร้างความเปลี่ยนแปลงวิชาชีพบัญชีของไทยโดยเฉพาะนักบัญชีวิชาชีพ และสามารถเป็นปัจจัยหลักในการสร้างฉากทัศน์ของวิชาชีพบัญชีดังนี้

1. นักบัญชีวิชาชีพมองหางานอื่นที่อยู่บนพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ด้านบัญชีมากขึ้น
2. นักบัญชีวิชาชีพปรับตัวตามเทคโนโลยี มาตรฐาน หรือกฎหมายต่าง ๆ
3. การเกิดความร่วมมือระหว่างกันทั้งใน และต่างประเทศ
4. ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียมีความซับซ้อนมากขึ้น

ดังนั้น ขอความอนุเคราะห์ท่าน โปรดแสดงความคิดเห็นต่อปัจจัย 4 ปัจจัยดังนี้

1) จาก 4 ปัจจัยข้างต้น ในช่วงเวลา 5 ปี นับต่อจากนี้ ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่มีโอกาสเกิดขึ้นมากที่สุด โปรดเรียงลำดับโอกาสจากมากไปหาน้อยตามลำดับ

ปัจจัยสำคัญ	โอกาสเกิดมากที่สุด	โอกาสเกิดมาก	โอกาสเกิดปานกลาง	โอกาสเกิดน้อย
นักบัญชีวิชาชีพมองหางานอื่นที่อยู่บนพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ด้านบัญชีมากขึ้น				
นักบัญชีวิชาชีพปรับตัวตามเทคโนโลยี มาตรฐาน หรือกฎหมายต่าง ๆ				
การเกิดความร่วมมือระหว่างกันทั้งใน และต่างประเทศ				
ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียมีความซับซ้อนมากขึ้น				

โปรดอธิบายว่าทำไมท่านถึงคิดว่าเป็นช่วงระยะเวลา 5 ปีดังกล่าวถึงจะเป็นเช่นนั้น

.....

.....

.....

2) จาก 4 ปัจจัยข้างต้น ในช่วงเวลาเกินกว่า 5 ปีแต่ไม่เกิน 10 ปี นับต่อจากนี้ ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่มีโอกาสเกิดขึ้นมากที่สุด โปรดเรียงลำดับโอกาสจากมากไปหาน้อยตามลำดับ

ปัจจัยสำคัญ	โอกาสเกิด มากที่สุด	โอกาส เกิดมาก	โอกาสเกิด ปานกลาง	โอกาสเกิด น้อย
นักบัญชีวิชาชีพมองหางานอื่นที่อยู่บนพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ด้านบัญชีมากขึ้น				
นักบัญชีวิชาชีพปรับตัวตามเทคโนโลยี มาตรฐาน หรือกฎหมายต่าง ๆ				
การเกิดความร่วมมือระหว่างกันทั้งใน และต่างประเทศ				
ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียมีความซับซ้อนมากขึ้น				

โปรดอธิบายว่าทำไมท่านถึงคิดว่าในช่วงระยะเวลาเกินกว่า 5 ปีแต่ไม่เกิน 10 ปีดังกล่าวถึงจะเป็นเช่นนั้น

.....

.....

.....

3) หากให้ท่านมองอนาคตของนักบัญชีวิชาชีพในช่วงระยะเวลามากกว่า 10 ปี ต่อจากนี้ ท่านคิดว่านักบัญชีวิชาชีพจะเป็นอย่างไร (โปรดอธิบายภาพที่ท่านมองเห็น หรือสามารถจินตนาการจากประสบการณ์ของท่านมาโดยละเอียด)

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 สมรรถนะของนักบัญชีวิชาชีพที่จำเป็นในอนาคต

จากการแสดงความคิดเห็นในส่วนที่ 1 และด้วยฉากทัศน์ หรือภาพอนาคตของวิชาชีพ บัญชีไทย โดยเฉพาะนักบัญชีวิชาชีพที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ท่านคิดว่าความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอะไรบ้างที่จำเป็น หรือควรมีสำหรับนักบัญชีวิชาชีพในอนาคต และอย่างไร (โปรดระบุ และอธิบายความคิดของท่าน)

1) ในช่วงระยะเวลา 5 ปีต่อจากนี้ ท่านคิดว่าความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอะไรบ้างที่จำเป็น หรือ ควรมีสำหรับนักบัญชีวิชาชีพในอนาคต และควรมีในระดับใด เพราะเหตุใด

ความรู้.....

ความสามารถ.....

คุณลักษณะ.....

2) ในช่วงระยะเวลาเกินกว่า 5 ปีแต่ไม่เกิน 10 ปีต่อจากนี้ ท่านคิดว่าความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอะไรบ้างที่จำเป็น หรือ ควรมีสำหรับนักบัญชีวิชาชีพในอนาคต และควรมีในระดับใด เพราะเหตุใด

ความรู้.....

ความสามารถ.....

คุณลักษณะ.....

3) ในช่วงระยะเวลาเกินกว่า 10 ปีต่อจากนี้ ท่านคิดว่าความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอะไรบ้างที่จำเป็น หรือ ควรมีสำหรับนักบัญชีวิชาชีพในอนาคต และควรมีในระดับใด เพราะเหตุใด

ความรู้.....

ความสามารถ.....

คุณลักษณะ.....